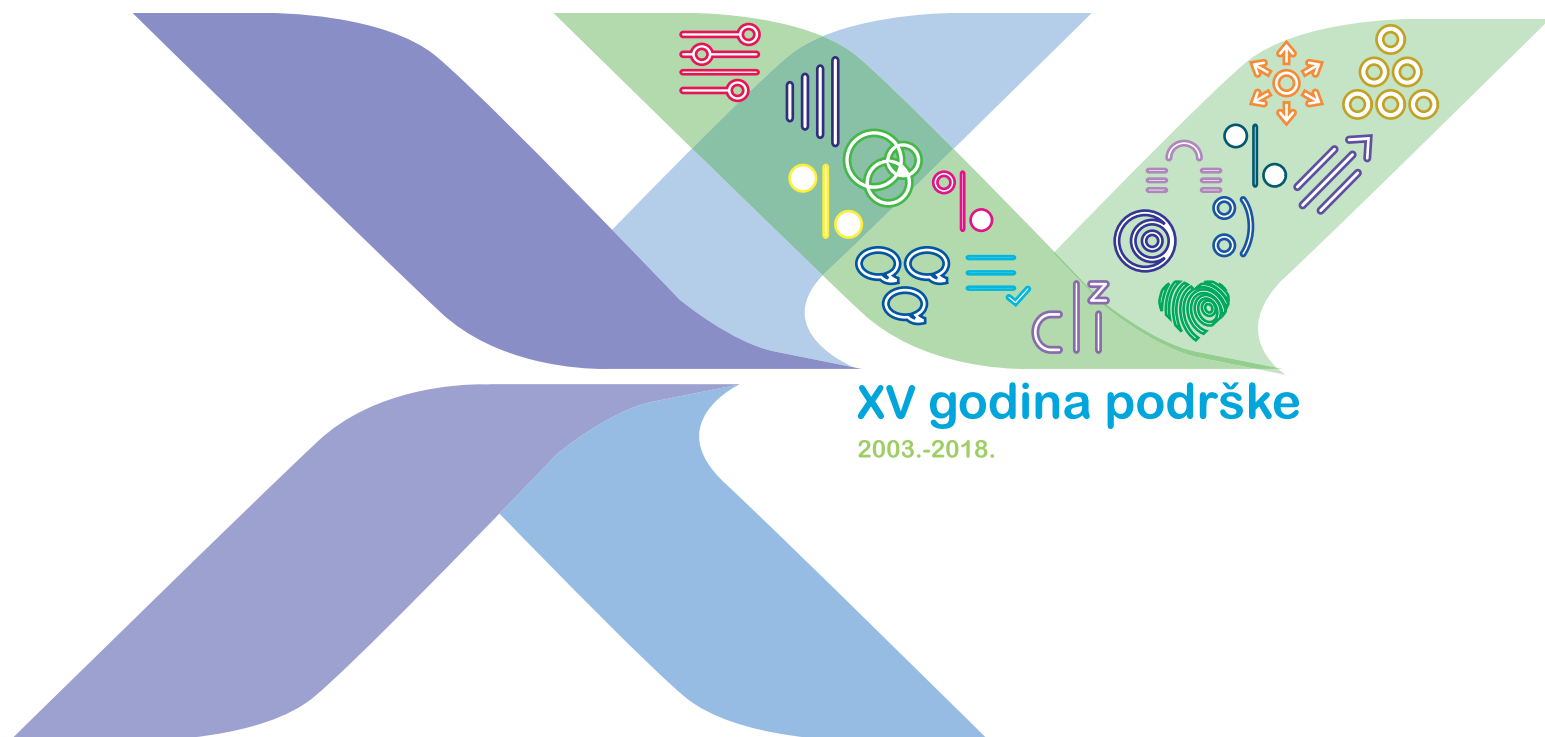

XV godina podrške
2003.-2018.

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

doprinos aktivnih
građana

Naslov: Doprinos aktivnih građana

Podnaslov: Zbornik preporuka sa skupova predstavnika građanskih inicijativa i aktivista okupljenih u povodu 15-godišnjice osnutka Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva na regionalnim događanjima u Opatiji, Šibeniku, Varaždinu i Vukovaru

Izdavač: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

Zagreb, Štrigina 1a

Telefon: 01/2399-100

Telefaks: 01/2399-111

E-pošta: zaklada@civilnodrustvo.hr

Internetna stranica: <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

Za izdavača: Osvjetana Plavša-Matić

Grafičko oblikovanje: Ines Katić

Uredila: Marija Boltek

Tisak: tiskara Zelina

Naklada: 700 kom

ISBN 978-953-7885-04-5

SADRŽAJ

UVOD

SAŽETAK RASPRAVA

OPATIJA, 10. i 11. rujna 2018. godine

ŠIBENIK, 25. i 26. rujna 2018. godine

VARAŽDIN, 22. i 23. listopada 2018. godine

VUKOVAR, 25. i 26. listopada 2018. godine

str:

6

11

37

61

83

Tema 1: Europski socijalni fond i civilno društvo

Tema 2: Nacionalna zaklada u idućih 5 godina

Tema 3: Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija

Tema 4: Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva

Tema 5: Suradnja i sudjelovanje građana

Tema 6: Izazovi novog doba

Tema 7: Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva

Tema 8: Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost

Tema 9: Pogled iznutra

Tema 10: Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost EU

UVOD

15 GODINA PODRŠKE U STVARANJU BOLJEG DRUŠTVA

U 2018. godini obilježili smo 15-godišnjicu osnutka i kontinuitet djelovanja Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u stvaranju boljeg društva kroz građanski aktivizam, međusektorsku suradnju, partnerstvo i ujednačeni regionalni razvoj uz odgovorno i transparentno djelovanje za razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj.

Učinili smo to na jedini primjereni način, a to je zajedno sa predstavnicima / predstavnicama organizacija civilnoga društva (uključujući i one koje su korisnice podrške Nacionalne zaklade) kroz četiri regionalna događanja na kojima smo prvi dan zajedno razgovarali o važnim temama za razvoj civilnoga društva u idućem razdoblju dok smo drugi dan posvetili programima izobrazbe za organizacije civilnoga društva u cilju njihovog daljnjeg usavršavanja i razmjene znanja i iskustava.

Na navedena četiri regionalna događanja održana u:

Opatiji, 10. i 11. rujna 2018. godine
Šibeniku, 25. i 26. rujna 2018. godine
Varaždinu, 22. i 23. listopada 2018. godine
Vukovaru, 25. i 26. listopada 2018. godine

okupilo se ukupno 441 predstavnik(-ca) organizacija civilnoga društva koji su za okruglim stolovima razgovarali o 10 važnih tema za razvoj civilnoga društva i to:

- Europski socijalni fond i civilno društvo: koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati
- Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva
- Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva: koji oblici podrške su za to potrebni
- Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja
- Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva
- Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva
- Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva
- Pogled iznutra: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje?
- Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost Europske unije - pogled iz budućnosti

Bila je to i prilika za sažimanje rezultata koji su pokazali kako je u proteklih 15 godina Nacionalna zaklada kroz 81 raspisani natječaj i 63 poziva za iskaz interesa odobrila 5202 financijske podrške organizacijama civilnoga društva odnosno uložila 482.921.291,69 kuna u građanske inicijative, projekte, programe i institucionalne podrške organizacijama civilnoga društva, programe suradnje te programe decentralizacije financijskih podrški, regionalnog razvoja i centara znanja za društveni

razvoj. Zahvaljujući financijskim podrškama zaposleno je 11.727 osoba (m/ž) te je omogućeno uključivanje preko 270.000 volontera i volonterki. U ovoj publikaciji, koju smo nazvali "Aktivni u zajednici", predstavljamo Vam najvažnije naglaske iz svih rasprava koje su se vodile na regionalnim događanjima kako bi "riječ aktivnih građana/-ki" uputili svim dionicima uključenim u podršku razvoja civilnoga društva u Hrvatskoj od organizacija civilnoga društva, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave do tijela državne uprave, Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskog sabora.

U našim zajedničkim daljnjim naporima usmjerenim razvoju civilnoga društva u Hrvatskoj trebamo imati na umu da je razvoj civilnoga društva, a samim time i motiviranje građana, proces. Taj proces se može mijenjati i razvijati zajedno sa razvojem svakog pojedinca, svake organizacije ali i društva u cjelini. Zato treba biti uporan, imati viziju, biti kreativan te ulagati napor u ostvarenje zadanog cilja. Bez vlastitog angažmana neće biti niti razvijenog civilnoga društva.

Ugodno Vam čitanje ove publikacije koja će Vas, nadamo se, potaknuti na (daljnje) djelovanje kako bi pokrenuli pozitivne promjene u sebi i u zajednici u kojoj živite, što će dovesti do pozitivnih promjena u našem društvu!

Cvjetana Plavša-Matić
upraviteljica Nacionalne zaklade

SAŽETAK RASPRAVA

Okrugli stolovi u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva

Rasprava na 10 zadanih tema odvijala se u skupinama po okruglim stolovima od kojih je svaki imao od 8 do 10 sudionika i jednog koordinatora. Na okruglim stolovima sudjelovali su predstavnici organizacija civilnoga društva, lokalne uprave i samouprave i ostalih institucija

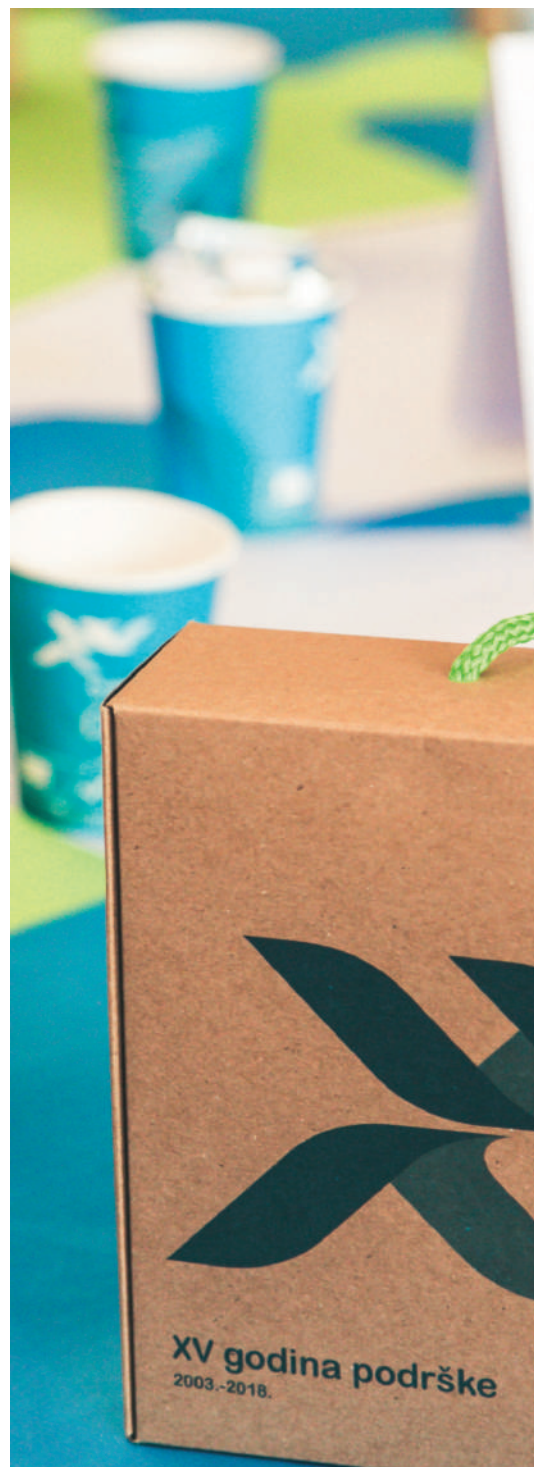
Kako stvoriti bolji okvir podrške za organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj te koji su prioriteti društvenog razvoja u sljedećih pet godina, glavni su motiv održavanja okruglih stolova u Opatiji, Šibeniku, Varaždinu i Vukovaru u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, a u povodu njene 15. godišnjice osnivanja. Rasprava na 10 zadanih tema odvijala se u skupinama po okruglim stolovima od kojih je svaki imao od 8 do 10 sudionika i jednog koordinatora. Važno je naglasiti kako su u raspravama sudjelovali predstavnici organizacija civilnoga društva, lokalne uprave i samouprave i ostalih institucija, a na kraju su sudionici dali zajedničke zaključke. O čemu su raspravljali i što su zaključili donosimo u sljedećem kratkom pregledu, a detaljnije možete pročitati u tekstovima u nastavku, raspoređenim po temama i gradovima održanih okruglih stolova.

Prva tema naziva Europski socijalni fond i civilno društvo: koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima izazvala je dosta rasprave, a sudionici na okruglim stolovima u svim gradovima imali su slične zaključke. Da se lokalna uprava i samouprava treba uključiti u programska događanja u što će se kasnije uključiti svi sudionici, građani i civilno društvo te da je uz to potrebno prepoznati prioritete u projektima i poticati međusektorsku suradnju, smatraju sudionici okruglih stolova u Opatiji. U Šibeniku građani kažu kako se jačanjem sposobnosti manjih organizacija civilnoga društva dolazi do kvalitetnijeg provođenja raznih projekata i programa. „Trebali bi više raditi na uključivanju osoba s invaliditetom u društveni život, a od ključnog je značaja osiguranje sredstava za radnog asistenta za te osobe“, smatraju sudionici okruglog stola u Šibeniku. U Varaždinu kažu kako je potrebno poticati poduzetništvo mladih, što bi posljedično utjecalo na smanjenje njihova iseljavanja iz Hrvatske.

Vukovarci smatraju kako se prema civilnom društvu provodi loša politika i to uglavnom zbog nedostatka strategije i nepoznavanja stvarnih problema u lokalnim zajednicama te neprilagođavanja novonastalim situacijama u društvu.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u sljedećih pet godina treba nastaviti s financiranjem udruga civilnoga društva, a upravo te organizacije trebaju ojačati svoje sposobnosti, kažu predstavnici organizacija u Opatiji i Šibeniku te dodaju kako volonterstvo ne bi trebalo dolaziti isključivo iz organizacija civilnoga društva, već ono mora biti primjer dobre međusektorske suradnje i uključivanja građana u institucijama gdje je potrebno njihovo volontiranje.

I dok Varaždinci kažu kako treba osigurati mogućnost financiranja kratkotrajnih inicijativa, a isto tako treba otvoriti prostor za financiranje manjih organizacija civilnoga društva, pogotovo iz ruralnih područja i to putem malih donacija, Vukovarci smatraju da Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva treba raspisati zasebni natječaj za dodjelu institucionalnih podrška udrugama osoba treće životne dobi.

Je li društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva raspravljali su njeni predstavnici na okruglim stolovima u spomenuta četiri grada. Kako su istaknuli, društveno poduzetništvo je prilika za organizacije civilnoga društva zbog mogućnosti zapošljavanja marginaliziranih skupina ljudi koje se inače nigdje drugdje ne bi mogle zaposliti. U Varaždinu su rekli kako bi razvoj društvenog poduzetništva bio lakši kada bi se smanjila birokracija i administracija.

Koliko treba ulagati u ljudske resurse i ulaže li se dovoljno, bila je četvrta tema o kojoj su raspravljali sudionici okruglih stolova. U Opatiji su rekli kako je za rad u organiziranom civilnom društvu potreban širok raspon kompetencija tj. skupova znanja, vještina, vrijednosti i stavova. Šibenčani kažu da u javnosti postoji negativna percepcija organizacija civilnoga društva što također pridonosi nedostatku kvalitetnih i stručnih osoba u tim organizacijama, i to treba promijeniti. Osim toga, prije nego je potrebno formalno i neformalno, a pogotovo cjeloživotno obrazovanje.

Osim nedostatnog obrazovanja, neznanje i nezainteresiranost veliki su problemi s kojima se suočava aktivizam na lokalnoj razini. Uz to, problem je i u nedostatku solidarnosti. Sudionici su izrazili mišljenje kako nedostatak povjerenja, nepoštivanje normi unutar zajednice i nejasno ili nedovoljno artikulirane vrijednosti za koje se želimo zalagati, najčešće dovodi do izostanka zajedničkog djelovanja građana, odnosno povećava nesposobnost zajednice da rješava probleme. Stoga bi svaki član lokalne zajednice trebao imati priliku za aktivno sudjelovanje u osmišljavanju, provođenju te nadzoru provođenja usvojenih odluka u lokalnoj zajednici, zaključili su predstavnici organizacija.

Jedna od tema koja je izazvala dosta rasprave bila je tema o izazovima novog doba - migracijama i izbjeglištvu, i to zato jer sudionici nisu imali dovoljno znanja o toj temi, a i bili su nedovoljno informirani o pojmovima o kojima se govorilo. Ipak, zaključeno je kako migrantima koji žele ostati u Hrvatskoj treba pružiti socijalnu skrb, omogućiti učenje jezika, uključiti djecu u vrtiće i škole te pomoći pri pronalasku posla i stanovanja. Uz to, potrebno je senzibilizirati javnost, razviti programe mentorstva za azilante te organizirati psihološku podršku za djecu migranata. „Postoji mnogo mitova, pogrešnih percepcija i vrlo ograničenih informacija o trenutnoj situaciji migranata i to treba promijeniti“, rečeno je u Varaždinu. Vukovarci su otišli korak dalje i rekli kako je Hrvatska još uvijek zatvoreno društvo koje nije dovoljno informirano o izbjegličkoj krizi i stoga neki imaju pogrešne zaključke o migrantima i izbjeglicama.

Što je to klimatska pravda i organizacije civilnoga društva, pokušali su odgovoriti sudionici okruglih stolova. Nekima od njih bila je to nepoznata tema, drugi su imali neke informacije, ali na kraju je zaključeno kako će se poticanjem filantropije pridonijeti čovječnosti, što je iznimno bitno za potencijalnu krizu čovječanstva stvaranjem sve većih nejednakosti. Govoreći o zaštiti okoliša, rečeno je kako svaka organizacija civilnoga društva treba početi s nekim principima zaštite okoliša i održivog razvoja „za sebe“.

Na temu o tome kako društvena isključenost postaje društvena uključenost, sudionici su istaknuli kako se društveno-poduzetničke inicijative i društvene inovacije „neće dogoditi same od sebe, niti usput“. Pojedinci i skupine društva su oni koji isključuju druge. Iako su pomaci u društvenom uključivanju vrijedni spomena oni još uvijek nisu dostatni te treba ulagati dodatne napore da bi se stanje poboljšalo.

Društveno ili socijalno uključivanje je proces koji pruža društveno isključenim osobama mogućnost sudjelovanja u društvenom, gospodarskom, kulturnom i političkom životu.

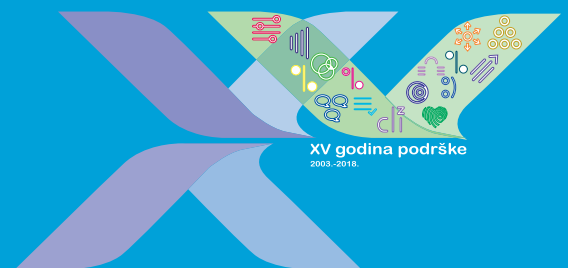
Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje? Sudionici okruglih stolova su odgovorili kako se udruge moraju uključiti u zagovaračke aktivnosti kroz različita tijela i na različitim razinama. One uglavnom djeluju u skladu sa svojim misijama, ali su ponekad primorane izaći iz okvira svoga osnovnog djelovanja kako bi osigurale opstanak organizacije.

I na kraju, postavljeno je pitanje kako će izgledati civilno društvo u Hrvatskoj 2030. godine i kakva je budućnost Europske unije. Sudionici okruglih stolova su kazali kako pojačavanjem krize u politici dolazi do sve izraženijih svjetonazorskih sukoba i polarizacije među organizacijama civilnoga društva. Male organizacije neće se moći oduprijeti izazovima te će se ugasiti. One ne mogu preživjeti na osnovu pojedinačnih donacija iz lokalnog proračuna, smatraju neki predstavnici organizacija. Varaždinci kažu kako bi do 2030. godine trebao biti uhodan sustav u kojem će udruge znati kome se za koja pitanja mogu obratiti kako bi dobili ispravan odgovor. Predstavnici organizacija u Vukovaru kažu kako hrvatski odgojno-obrazovni sustav ne ostavlja dovoljno prostora za razvijanje demokratskih vrijednosti, a upravo zbog toga nedostaje aktivnosti sudionika civilnoga društva.

OPATIJA,

10. i 11. rujna 2018.

XV godina podrške
2003.-2018.

Tema 1: Europski socijalni fond i civilno društvo - koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima

Prva tema o kojoj je bilo riječi na jednom od okruglih stolova u Opatiji je Europski socijalni fond i civilno društvo koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima. Nakon rasprave, skupine koje su sudjelovale u njoj, složile su se u vezi zajedničkih zaključaka. Donosimo pregled 20 najznačajnijih zaključaka na tu temu.

Uključivanje lokalne uprave i samouprave u programska događanja

Lokalna uprava i samouprava treba se uključiti u programska događanja kako bi svi raspisani natječaji odgovarali realnim potrebama na tom području. Primjera radi, događanje poput obilježavanja 15. godišnjice osnivanja Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva izvrstan su trenutak da se u to obilježavanje uključe svi sudionici na terenu, od članova Zaklade, civilnoga društva, građana do lokalne uprave i samouprave. U takva događanja moraju se uključiti i svi sudionici iz civilnoga društva kako se ne bi zanemario i propustio neki od civilnih sektora.

Prepoznavanje prioriteta u projektima

Trebaju se prepoznati prioriteti u projektima koji trebaju neprekidnu financijsku podršku. Naime, događa se da se provode odlični projekti koji po njihovu završetku nemaju mogućnosti za nastavak, jer organizacije koje ih provode nemaju financijskih sredstava za to. Jedan od primjera je projekt provedbe izobrazbe u školama na temu ljudskih prava, a po završetku tog projekta, ostaje upitno hoće li se on ponovno održati jer nema financijskih sredstava za njegov nastavak. Drugi primjer je projekt davanja podrške nezaposlenima za što su obrazovani posebni edukatori. Po završetku toga projekta upitno je hoće li se on ponovno održati jer nema financijskih sredstava za daljnje plaćanje tih trenera.

Poticanje međusektorske suradnje kroz natječaje

Ono što su sugovornici okruglih stolova naveli jest kako kroz natječaje treba nastaviti poticati međusektorsku suradnju jer ona pridonosi održivosti projekata, postizanju boljih i neočekivanih rezultata, boljeg razumijevanja ukupnog konteksta te smanjenja rizika u provedbi projekta.

Model izravnog financiranja

Potrebno je razmisliti o modelu izravnog financiranja programa koje moraju financirati nadležna ministarstva kroz tzv. socijalna ugovaranja. Riječ je o programima za koje postoji stalna potreba odvijanja kao što su osobni asistenti za osobe s invaliditetom ili životne zajednice također za osobe s invaliditetom. Modelom takvog izravnog financiranja više se ne bi trebali raspisivati natječaji koji zbog administrativnih barijera dugo traju pa se zbog toga događa da osobe s invaliditetom po nekoliko mjeseci nemaju osobne asistente što utječe na njihovu kvalitetu života.

Teme koje doprinose ravnopravnijem i tolerantnijem društvu

Sudionici su zaključili kako se micanjem tema iz razgovora poput rodne ravnopravnosti, nediskriminacije, tolerancije, nenasilja, održivog razvoja, zaštite okoliša, ljudskih prava dovelo do zanemarivanja istih. Upravo takve teme koje doprinose ravnopravnijem i

tolerantnijem društvu treba iz tzv. horizontalnog odnosa vratiti u vertikalni odnos što znači da se o njima treba razgovarati na svim razinama - od vrtića, škola, do tvrtki, Sabora i Vlade.

Raspisivanje natječaja iz područja ljudskih prava

Treba poraditi na tome da se raspisuju natječaji iz područja ljudskih prava i dobrog upravljanja jer se oni zasad gotovo ne raspisuju.

Razmisliti o temama natječaja

Postoje natječaji o jačanju znanja u poduzetništvu, no oni se gotovo isključivo odnose na izobrazbu. OCD-i su primijetili da su im sredstva potrebna za opremanje ili uređenje potencijalnih poduzeća u kojima bi korisnici projekta mogli početi raditi nakon što završe izobrazbu o poduzetništvu. Primjera radi, događa se da se ljudi educiraju, a nakon toga odlaze iz Hrvatske kao što je slučaj s njegovateljima.

Više se baviti temom migracija

Sudionici su temu migracija prepoznali kao temu kojom se trebaju baviti natječaji u budućnosti od toga kako migrante uključiti u društvo, utvrditi protokole postupanja, omogućiti im izobrazbu u kojoj će oni dobiti određena znanja i vještine potrebne za život u zajednici u koju dolaze, a s druge strane senzibilizirati zajednicu na njihovo postojanje u Hrvatskoj.

Uvođenje osi za civilno društvo

Osim postojećih prioritetnih osi u ESF-u, predlaže se uvođenje osi za civilno društvo.

Financiranje inovativnih projekata

Predlaže se da se razmisli o liniji koja će financirati inovativne ili potrebne projekte, a koji se ne mogu isplanirati jer ovise o globalnim kretanjima, gospodarstvu, razvoju tehnologije i sl. Recentni primjer je izbjeglička kriza.

Nastavak provedbe natječaja za privlačenje sredstava iz EU fondova

Treba nastaviti provoditi natječaje poput mikro projekata podrške inovativnim aktivnostima malih organizacija civilnoga društva za lokalni razvoj jer takvi natječaji omogućuju stjecanje iskustva sudionika u provedbi projekata i organizacijama koje se još nisu okušale u povlačenju sredstava iz EU fondova.

OCD-ima omogućiti razne vrste izobrazbi

Treba provoditi natječaje ili uvesti pokazatelje koji pridonose jačanju kapaciteta OCD-a, ali i javne uprave. OCD-ima treba omogućiti izobrazbe o vođenju organizacije, vođenju projekata, IT-a, provedbi javne nabave i revizije. Predstavnike javne uprave treba osvijestiti o tome što je civilno društvo i čime se ono bavi. Zajedničke edukacije mogle bi pridonijeti boljem međusobnom razumijevanju.

Ulaganje u kapacitete OCD-a

Treba uložiti u kapacitete OCD-a za zagovaranje i utjecanje na donošenje politika.

Iskoristiti potencijale ICT-a i STEM-a

Iskoristiti potencijale ICT-a i STEM područja kako bi se olakšao rad OCD-a. Primjerice, treba razviti računovodstvene sustave koji omogućuju praćenje više projekata različitih donatora.

Odustati od „krutih” natječaj

Predlaže se odustajanje od “krutih” natječaja koji u detalje utvrđuju projektne aktivnosti kako bi se izbjegla provedba sličnih/istih projekata u istim ili bliskim zajednicama. Također, takvi natječaji onemogućuju inovativne društvene projekte.

Postoci za financiranje opreme

Predlaže se povećanje postotaka za mogućnost financiranja opreme ili uređenja prostora.

Priznati cijene rada

Predlaže se da se standardne cijene rada utvrđuju prema realnim cijenama rada osoblja u trenutku provedbe projekta, tj. na poštivanje ugovora o radu između radnika i poslodavca. Događa se da se osobama ne priznaju ugovorene cijene rada jer se izračunavaju prema referentnom razdoblju unazad 15 mjeseci.

Nužna sredstva za organizacijski razvoj

OCD-i navode kako su im nužna sredstva za hladni pogon te organizacijski razvoj.

Relevantna obrazloženja za odobrenje ili odbijanje projekata

Sudionici smatraju kako je vrlo važno napisati relevantna i korisna obrazloženja za odobrenje ili odbijanje projekata jer je i to jedan od vidova unaprijeđenja i razvoja njihova rada. Kao primjer dobre prakse spominjana su obrazloženja Agencije za mobilnost i programe EU koji opisuju jake i slabe strane prijavljenih projekata.

Potrebna brža provedba natječaja

U trenutku prijave na natječaj zadani su određeni pokazatelji koje je teško postići ako potpisivanje ugovora kasni i više od godinu dana od predviđenih datuma završetka projekta natječaja. Primjerice, dugo su se čekali natječaji za povećanje zaposlenja osoba. Takvi su natječaji bili potrebni prije dvije, tri godine, a oni su tek sada raspisani kada je nezaposlenost niža za 50 posto. Predlaže se uvođenje postupaka koji će ugovorna i provedbena tijela primorati na bržu provedbu natječaja i poštivanje zadanih rokova.

„Potrebno je razmisliti o modelu izravnog financiranja programa koje moraju financirati nadležna ministarstva kroz tzv. socijalna ugovaranja.”

„Trebalo bi razmisliti o tome da se raspisuju natječaji iz područja ljudskih prava i dobrog upravljanja jer se oni zasad gotovo ne raspisuju!”

Tema 2: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati

Tijekom rada u skupinama kroz strukturane razgovore za radnim stolovima, sudionici okruglog stola u Opatiji raspravljali su o tome što bi Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva trebala financirati i podržavati u sljedećih 5 godina. U nastavku slijedi sažeti prikaz zaključaka rasprava...

„Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva treba i dalje podržavati umrežavanje i zajedničke zagovaračke aktivnosti kroz povezivanje iskustava.”

Institucionalne podrške

Istaknut je značaj institucionalnih podrški za rad udruga te je zaključeno da treba nastaviti financirati udruge kroz ovu vrstu podrške. Sudionici su imali niz raznih prijedloga poput toga kako unaprijediti program institucionalnih podrški i kako kroz njih još više podržati rad udruga. Neki od prijedloga su: produžiti rok trajanja podrške, sagledati kako smanjiti negativne utjecaje na organizaciju kad istekne podrška kao što je primjerice smanjenje broja zaposlenih, razmotriti visinu tj. iznose podrške te dinamiku isplate sredstava kroz trajanje podrške. Na kraju rasprave zaključeno je da bi bilo korisno da Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva otvori raspravu i savjetovanje s korisnicima kako bi se zajednički pronašao najkvalitetniji model pružanja ove vrste podrške.

Regionalni razvoj civilnoga društva

Imajući u vidu nove i manje organizacije, a posebice one iz slabije razvijenih područja Hrvatske, sudionici su istaknuli važnost nastavka provedbe programa koji je pružao podršku kroz informiranje, savjetovanje i izobrazbu, posebno prepoznajući prijetnju da velik broj organizacija još uvijek nije ili neće biti spreman za provedbu projekta financiranih iz ESF-a. Gubitak takve podrške otežao bi razvoj manjih organizacija i ujednačavanje njihovog rada s drugim, razvijenijim organizacijama. Taj su program prepoznali svi sudionici kao kontinuiranu, kvalitetnu i nužno potrebnu podršku organizacijama civilnoga društva. Pohvaljena je sinergija novog ustroja provedbe programa u suradnji s regionalnim podružnicama Nacionalne zaklade.

Aktivni u zajednici/Nаш doprinos zajednici

Sudionici su istaknuli važnost i vrijednost ovih programa, no smatraju da bi ova vrsta podrške trebala biti usmjerena građanskim inicijativama. Za uspješnost programa treba smanjiti administraciju, i to u prijavi i provedbi, te dodjeljivati male podrške za oba programa u visini od 5.000 do 10.000 kuna.

Tematske mreže

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva treba i dalje podržavati umrežavanje i zajedničke zagovaračke aktivnosti kroz povezivanje iskustava, s napomenom da bi natječajni trebali imati više mogućnosti za kreativnost prijavitelja te ne smiju biti strogo definirani.

Znanjem bez granica

Prijedlog je da Nacionalna zaklada nastavi financiranje putovanja zaposlenika kako bi oni sudjelovali na međunarodnim događajima važnim za rad udruga.

Europa Plus

Iako trenutno provođenje projekata koji se financiraju iz ESF-a ne zahtijeva predfinanciranje i sufinanciranje, mnoge organizacije koriste i druge natječeaje i fondove čija uspješnost provedbe ovisi o uvjetovanom sufinanciranju i načinu pokrivanja troškova nastalih tijekom provođenja projekta. Stoga je važno pružiti podršku udrugama koje koriste i druge izvore financiranja na europskoj razini kroz sufinanciranje projekata i pružanje mogućnosti dobivanja beskamatnih kredita.

Ad hoc inicijative

Za slučajeve kriznih i nepredvidivih situacija u kojima treba brzo reagirati, a koje zahtijevaju određena financijska sredstva, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva treba imati otvoreni natječaj kako bi se namaknula financijska sredstva za rješavanje takvih kriznih situacija.

Ostali prijedlozi

- Ispitati i ojačati sposobnosti braniteljskih udruga kako bi one ravnopravnije sudjelovale u financiranju
- Osigurati višegodišnje socijalno ugovaranje umjesto jednogodišnjih projekata za kontinuirane usluge koje pružaju udruge osoba s invaliditetom, primjerice osobni asistenti i asistenti u nastavi
- Razmotriti mogućnosti financiranja infrastrukture i ulaganja
- Razmotriti mogućnosti financiranja pilot projekta društvenog poduzetništva i/ili pokretanja samofinancirajućih aktivnosti
- Razmotriti mogućnosti financiranja razmjene iskustva kroz terenske posjete drugim udrugama i razmjenu iskustva kroz vremenski ograničen rad u sličnoj udruzi na području Hrvatske
- Razmotriti mogućnost financiranja članarina u europskim/transnacionalnim mrežama i troškove sudjelovanja na sastancima mreža
- Količinu obvezne dokumentacije prilagoditi visinama podrške pri čemu manje podrške trebaju imati manju zahtjevnju dokumentaciju i administraciju
- Razmotriti mogućnost pružanja podrške u pronalasku partnera za projekte na europskoj razini
- Osigurati neprekidnu podršku provediteljima projekata financiranim iz ESF-a i drugih europskih fondova, primjerice iz norveškog i švicarskog fonda, i to u pripremi, ali i provedbi projekata

Tema 3: Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva

U raspravama na okruglom stolu na temu Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva razvila se dinamična razmjena (iskustva među sudionicima). Ta je rasprava bila konstruktivna pa su prema tome navedeni sljedeći zaključci.

Društvena poduzeća moraju opstati

Nakon inicijalnog uvoda na zadanu temu, rasprava je krenula u smjeru važnosti opstanka društvenih poduzeća (DP) na tržištu. To je detektirano kao osnovna prepreka jer oni koji zagovaraju takvu vrstu poduzeća, a to su najčešće udruge, nemaju adekvatne sposobnosti za poslovanje na tržištu.

Udruge ne dobivaju dovoljno financijskih sredstava za rad

Spomenuto je da se iz OCD-a generiraju dobre ideje, ali one ostaju na toj razini jer nedostaje njihova provedba. U praksi se događa da se pravni oblik udruge koristi kako bi se obavljala profitna djelatnost, a s ciljem manjeg plaćanja poreza što šteti neprofitnom sektoru. Preporuka je da nadležna ministarstva adekvatno prate rad OCD-a te da se uspostave mehanizmi za kontrolu osnivanja pravne osobe za rad za opće dobro.

Sudionici okruglog stola smatrali su da su socijalne usluge previše oslonjene na OCD-e, a da ne postoji adekvatni okvir podrške države tj. nadležnih ministarstava. To doprinosi nekvalitetnom ili neadekvatnom radu udruga čiji se rad temelji na uglavnom volonterskom radu. Udruge ne dobivaju dovoljno sredstava za rad, a često su jedine u kojoj neka osoba može dobiti podršku.

Marginalizirane skupine treba uključiti na tržište rada

Sudionici okruglog stola smatrali su da bi osnove poslovanja udruga trebala pokrivati država, a ostale tzv. nadstandarde same udruge kroz korištenje sredstava donacija ili sredstva iz društveno-poduzetničke aktivnosti. U raspravi se naveo dobar primjer intervencije države u uključivanje branitelja u resocijalizaciju ili tržište rada, a pojedini sudionici smatrali su da se jedino uključivanjem više resora, pa čak i Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva postiže da se većina radno sposobne populacije branitelja uključi i održi na tržištu rada. Preporuka je sustavna institucionalna i druga podrška za uključivanje na tržište rada marginaliziranih skupina ljudi putem neprofitnih organizacija i kroz pokretanje društveno poduzetničkih aktivnosti.

Osvještavanje i sustavno informiranje OCD-a

Organizacije civilnoga društva (OCD) su kao pravni oblik mnogo fleksibilniji od ostalih pravnih osoba zbog načina donošenja odluka pa ih prema tome treba sustavno informirati o mogućnostima pokretanja DP aktivnosti. OCD-i kod osnivanja i kod pokretanja aktivnosti moraju težiti održivosti, ali i kvaliteti pružanja usluga ili proizvoda. Potrebno je sustavno informiranje i izobrazba mladih do 30 godina o važnosti DP-a, ali i pokretanju DP-a kako bi se riješili vlastiti problemi.

Potrebna međusektorska suradnja

Potrebno je poboljšati zakonsku regulativu i suradnju između raznih sektora, primjerice Ministarstva financija, Ministarstva poduzetništva i obrta, Ministarstva demografije, obitelji, mladih i socijalne skrbi i Ministarstva kulture.

OCD-ima su potrebne specijalizirane financijske usluge

OCD-ima i drugim organizacijama koji ulaze u DP potrebne su specijalizirane financijske usluge, ali i financijski proizvodi tj. kapital za normalno funkcioniranje na tržištu. Apel je da se DP stave u istu startnu poziciju kao i ostala poduzeća i to kroz specijalizirane fondove, zajmove ili čak banke i to alternativne, etične i društvene banke.

Kreirati razvojne lokalne javne politike

Lokalna samouprava i ostali donositelji odluka moraju raditi u službi razvoja DP-a i to kreiranjem razvojnih lokalnih javnih politika. Primjer je davanje prostora po povoljnijoj cijeni, oslobađanje od dijela troškova te pružanje poduzetničkih ili drugih potpora.

Provođenje Strategije razvoja DP-a

Potrebno je početi provoditi Strategiju razvoja DP-a te kreirati zakone ili pravilnike koji detaljnije uređuju poslovanje. Pritom je važno da se u zadrugama koji su drugi najčešći pravni oblik DP-a omogući rad „sui generis” po uzoru na model u Mađarskoj koji se manje oporezuje. Sudionici okruglog stola smatraju da su zadruge i članovi u nepovoljnom položaju.

Definiciju DP-a treba proširiti na ruralni razvoj

Važno je definiciju DP-a proširiti i na ruralni razvoj te fondove za ruralni razvoj i ribarstvo s obzirom na činjenicu da je sve navedeno isključeno za financiranje. Uz to, potrebno je formirati evidenciju DP-a te brendirati taj sektor za tržištu. Važno je i educirati i osvještavati kupce.

„Nadležna ministarstva trebaju adekvatno pratiti rad OCD-a. Treba uspostaviti mehanizme za kontrolu osnivanja pravne osobe za rad za opće dobro.”

Tema 4: Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva: koji oblici podrške su za to potrebni

U uvodnom dijelu govorilo se o ljudskim resursima kojima raspolaže neka organizacija, a posebice je bilo riječi o ljudskim resursima unutar organizacija civilnoga društva (OCD), zatim koji su problemi i potrebe vezani za ljudske resurse te koja su moguća rješenja prepoznatih problema i potreba. Sudionici su prepoznali tri glavna zajednička problema, a to su kompetencije, financiranje i održivost ljudskih resursa.

Za rad u civilnom društvu potreban širok raspon kompetencija

Za rad u civilnom društvu potreban je širok raspon kompetencija, tj. skupova znanja, vještina, vrijednosti i stavova. Kod OCD-a udruženih oko zajedničkog interesa skupovi znanja i vještina uvelike ovise o osobnoj pozadini članova i volontera, tj. koja su znanja i vještine oni stekli kroz svoj profesionalni rad ili druge interese. Oni se često oslanjaju samo na sebe uslijed nedostatne podrške iz lokalne zajednice. Smatraju da su im potrebna znanja bilo vezana za upravljanje udrugom i projektima, bilo vezana za nove trendove u društvu, tehnologiju i sl. Osnaživanje u tom segmentu otvorilo bi put prema većoj sposobnosti privlačenju financijskih sredstava i osiguranju održivosti organizacija.

Potrebno financiranje stručnog kadra i osoba koje rade na projektima

Kod OCD-a usmjerenih na pružanje socijalnih usluga potreba za stručnim kadrom koji radi s korisnicima predstavlja jezgru njihovog rada. OCD-i se susreću s velikim problemima, a to je projektno financiranje stručnog kadra za pružanje trajnih usluga jer su potrebe njihovih korisnika trajne te drugi problem vezan uz proračune takvih projekata u kojima ne ostaje dovoljno prostora za financiranje rada osoba koje upravljaju udrugom i/ili projektima. Često je riječ o velikim i dugoročnim projektima veće razine zahtjevnosti za upravljanjem.

Kako zadržati stručni kadar u radu u OCD-u

Kod OCD-a koje djeluju za javni interes potrebe za ljudskim resursima artikuliraju se na više razina. Potrebno je pronaći osobe motivirane za djelovanje u određenom području, a koje imaju specifične kompetencije ili kapacitet za stjecanje kompetencija potrebnih za rad u takvoj organizaciji. Sistematizacija radnih mjesta je izazovna jer treba utvrditi postupke, zadatke, ciljeve i mjere zbog konteksta rada, prije svega zbog ovisnosti o rasporedu objave natječaja, tj. o projektnom financiranju. Obuka za rad u takvim organizacijama je dugačka i skupa, a nakon toga se postavlja pitanje održivosti. Drugim riječima, ako postoji velik razmak između objave natječaja i objave rezultata često se organizacije nalaze u situaciji da ne mogu zadržati zaposlene u tom razdoblju. S druge strane riječ je o vrlo složenim zanimanjima koje zahtijevaju kompleksne i visoko razvijene kompetencije koje su atraktivne na tržištu rada. To u praksi znači da će se tako osposobljene osobe vrlo brzo zaposliti u privatnom ili javnom sektoru, dok će OCD-i biti primorani ponovno prolaziti kroz proces zapošljavanja novog kadra kako bi ih osposobili za rad u nekom drugom sektoru.

Dijeljenje znanja i vještina

Treba dopustiti financiranje troškova znanja i vještina iz izvora izvan organizacija, kako je to omogućeno privatnom sektoru. Pisanje prijedloga projekata, prijava na natječaj

te u određenoj mjeri upravljanje projektom predstavlja prevelik zahtjev u znanjima kod manjih OCD-a. S druge strane, takve opcije omogućene su privatnom sektoru iako su zahtjevi u provedbi i ostvarivanju rezultata jednaki kao i u civilnom društvu, koji pak nema mogućnost uspostavljanja ravnoteže ulaganjem vlastitih sredstava.

Treba formirati regionalne resursne centre koji će ujedno imati i mobilne timove kako bi pružale podršku OCD-ima u njihovim zajednicama, bez naknade. Takvi centri i timovi nudili bi više usluga. Nudio bi se „Start paket“ / „Abeceda“ za tek osnovane udruge. U tom će biti zakonske odredbe, pravilnici i drugi dokumenti važni za rad OCD-a, prijedlozi standardnih postupaka za upravljanje te predlozi ili obrasci osnovnih dokumenata i knjiga. Treba nastaviti pružati besplatne izobrazbe za jačanje kapaciteta OCD-a kako je do sad bilo omogućeno kroz mreže regionalnog razvoja ili pak pronaći jednakovrijednu alternativu. Izobrazbe bi pratile osnovne, tj. najčešće teme od interesa za civilno društvo, a uključivale bi i teme poput najčešćih grešaka prilikom prijave projekata na natječaj, provedbe projekata ili prilikom izvještavanja.

Formiranje resursnog centra

Kroz savjetodavnu ulogu nužno je formirati resursni centar koji trajno pruža usluge savjetovanja jer se vrlo često događa da osobe ne znaju kako postupiti u praksi i nakon pohađanja izobrazbe. Bilo da je riječ o savjetima vezanima uz financijsko upravljanje organizacijom ili projektom ili je riječ o prijavi na natječaj. Posebno vrijedno bilo bi osnažiti OCD-e za prikupljanje sredstava što se može postići na nekoliko načina. Jedan način je davanje povratne informacije kroz natječajni postupak, obrazlaganjem jačih i slabijih strana projektnih prijava bilo da je projektna prijava prihvaćena ili ne, a analogno tome bi bilo dobro davanje povratne informacije na izvještaje o provedenom projektu ili njegovim fazama. Drugi oblik podrške bio bi kroz savjetovanje prilikom razvoja projektne ideje. Jedan oblik podrške je savjetovanje kako razviti projektnu ideju u projektni prijedlog, a drugi oblik podrške od davanja povratne informacije na razrađenu projektnu ideju prije prijave na natječaj. Treba uvesti pilot program za pružanje mentorskih podrški zainteresiranim organizacijama. Za prijedlog navedenih savjetovanih uloga postoje primjeri dobre prakse. Treba osigurati prostor za razmjenu dobrih praksi tzv. peer-to-peer edukacije, događanja i sl. Također treba ustrojiti bazu stručnjaka za rad u civilnom društvu, s naglaskom za rad u područjima od javnog interesa. Takav oblik baze stručnjaka odgovorio bi na potrebe za zadržavanjem stručnog, osposobljenog kadra unutar civilnoga društva, koji bi mogli biti angažirani po projektima od strane različitih organizacija.

Strateško ulaganje financijskih resursa u ljudske resurse OCD-a

Treba omogućiti višegodišnje podrške OCD-ima od javnog interesa. Institucionalna podrška pokazala se ključnom za stabilizaciju i/ili razvoj OCD-a te sudionici rasprava smatraju da ju treba zadržati kao i do sada. S druge strane to je za sad jedini oblik dostupne podrške koji adresira gore navedene potrebe. Zagovara se uvođenje programskih financiranja koje bi omogućile OCD-ima koje djeluju od javnog interesa kontinuitet u radu, a sukladno tome i kontinuitet u ljudskim resursima kako bi se taj rad mogao i realizirati.

Naći adekvatno rješenje za OCD-e koje pružaju socijalne usluge s obzirom na to da su sad uvjeti rada nerealni i neodrživi. U tom smislu financijska podrška treba biti adekvatna kako bi bilo dovoljno prostora i za osobe koje upravljaju projektom i za stručni kadar koji obavlja usluge. Sudionici to vide kao privremeno rješenje s obzirom na to da bi trebalo zagovarati sasvim drugačije rješenje pružanja socijalnih usluga i to od strane državnih institucija, a ne od civilnoga društva.

Veliki projekti tj. oni duži, s velikim proračunima, npr. projekti financirani kroz Europski socijalni fond kompleksni su za upravljanje i zahtjevi prema OCD-ima su jako opširni. Iz tog razloga trošak ljudskih resursa za upravljanje projektom ne može biti utvrđen u odnosu na postotak i/ili smatrati se neizravnim troškom. Navedeno rješenje povezano je s prethodno opisanom potrebom za osposobljavanjem i zadržavanjem kadra koji obavlja visokospecijalizirane poslove atraktivne na tržištu rada. Iako iznosi plaće ne moraju nužno konkurirati privatnom sektoru, treba stvoriti uvjete da razlika nije toliko velika da početnici vide civilno društvo kao priliku za izobrazbu, a potom „odskočnu dasku“ ka poželjnijim sektorima. Privatni sektor stimulira u vidu plaća, a državni u vidu stabilnosti radnih mjesta.

Financiranje vanjskih stručnjaka

Omogućiti financiranje vanjskih stručnjaka kroz projekt. Pisanje projekata je također posao koji zahtjeva visoko razvijene kompetencije, uz ulaganje velike količine vremena koje unutar civilnoga društva nije plaćeno, a sredstva se odobravaju za provedbu projekta koji je već napisan, prijavljen i odobren. U trenutnom kontekstu rada OCD-a, takav scenarij podrazumijeva da se pisanje projektnih prijedloga radi na volonterskoj osnovi.

Smanjiti razmak između natječaja

Smanjiti vremenske razmake između objave natječaja te između objave rezultata natječaja.

Zagovaranje

Sudionici rasprava prepoznali su u Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnoga društva jednog od najvažnijeg dionika podrške civilnoga društva što može predstavljati zagovarački kapital prema donositeljima odluka. Pritom su predložili nekoliko tema za zagovaranje - smanjenje vremenske razlike među objavom natječaja, tj. do ugovaranja, zatim donošenje izmjena Zakona o pojednostavljenju postupaka i administracije, podržavanje rada volonterskih centara jer su volonteri važan ljudski resurs za sve OCD-e, a prije svega važan resurs za civilno djelovanje za dobrobit zajednice, zagovaranje povratka trogodišnjih podrški volonterskim centrima te vrednovanje i nagrađivanje volonterskog rada.

„Trebalo nastaviti pružati besplatne edukacije za jačanje kapaciteta OCD-a kako je do sad bilo omogućeno kroz program regionalnog razvoja ili pak pronaći jednakovrijednu alternativu.“

„Za rad u civilnom društvu potreban je širok raspon kompetencija, tj. skupova znanja, vještina, vrijednosti i stavova.”

Tema 5: Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja

U raspravi na temu Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja, sudionici su zaključili kako su mnoga iskustva bila gotovo identična, ali se čuo i čitav niz različitih prijedloga o tome kako riješiti uočene probleme. Jedan od njih je nedostatak adekvatne komunikacije između struktura u lokalnoj zajednici, kao i neadekvatne komunikacije vlasti i udruga, što otežava rad aktivistima i udrugama. Treba razgovarati i tragati za rješenjima. Sudionici su upozorili i na nedostatak izobrazbe članova udruga i građana, ali i odgovornih osoba u lokalnim strukturama vlasti što dovodi do nerazumijevanja između vlasti i udruga, te na nedostatak entuzijazma i motiviranosti samih građana u lokalnoj zajednici kako bi riješili neke svoje ili zajedničke probleme. Neznanje i nezainteresiranost veliki su problemi aktivizma na lokalnoj razini, kao i nedostatak solidarnosti.

Također, na lokalnim razinama nedostaje ljudi za pisanje projekata, što mnogim udrugama stvara problem jer bez kvalitetno napisanih projekata ne mogu doći do sredstava za aktivnosti, a i administracija je na toj razini komplicirana, pogotovo kada je u pitanju volonterski rad. Sudionici su na kraju rasprave zaključili kako treba razmisliti i o promjeni nekih zakona kako bi se pridonijelo boljoj suradnji udruga i lokalne zajednice, odnosno rješavanju problema u lokalnoj zajednici. Pritom je izdvojeno volonterstvo koje je nepotrebno administrativno i zakonski sputano na štetu aktivizma. Istaknut je primjer Švicarske i njene banke volontiranja kao jednog od načina ovog rješavanja problema.

Nekoliko aktivista je istaknulo kako se u lokalnoj zajednici sredstva udrugama za njihove aktivnosti ne donose prema kvaliteti njihovih programa nego prema arbitrarnoj odluci gradskih, općinskih i županijskih vlasti, te da bi i na toj razini trebalo provoditi natječaje s jasnim kriterijima. Osim toga, lokalne vlasti ne ulažu dovoljan napor da shvate probleme građana na koje skreću pažnju udruge. U mnogim sredinama nema razumijevanja ni za adekvatan prostor i opremu za rad udruga, pa su brojne udruge prisiljene koristiti privatne resurse za opće koristan rad.

Predstavnici udruga s invaliditetom (slijepih i gluho-slijepih) koji su sudjelovali u raspravi upozorili su na više problema. Prije svega tu je diskrepancija između lokalne i državne uprave jer se ne zna tko primjerice plaća prevoditelje za gluho slijepu djecu. Javnost o tom problemu ne zna ništa, kao što je slabo osviještena i o tome koliko su primjerice volonteri u lokalnoj zajednici važni za pomoć invalidnim osobama na što udruge osoba s invaliditetom odavno upozoravaju.

Predstavnici udruga slijepih i gluho slijepih osoba koji su sudjelovali u raspravi izrazili su nezadovoljstvo što im se često pozivi na konferencije ili okrugle stolove šalju u tiskanom obliku i to treba promijeniti. Prema svemu tome zaključeno je sljedeće:

Novi i intenzivniji programi izobrazbe

Treba osmisliti nove i intenzivnije programe izobrazbe na svim mogućim razinama kako bi aktivizam na lokalnoj razini bio djelotvorniji. To je primjerice izobrazba građana putem raznih tribina i skupova na otvorenom, zatim izobrazba članova udruga kroz pisanje

programa, rad s građanima, prepoznavanje problema, komunikaciju s tijelima vlasti i drugim udrugama, izobrazba zaposlenih u tijelima lokalnih i regionalnih vlasti od načelnika, gradonačelnika i župana do službenika koji rade na šalterima.

Treba promijeniti zakonski okvir koji otežava volontiranje

Treba razmisliti o promjeni zakonskog okvira koji otežava volontiranje, posebno kada je riječ o specifičnim udrugama odnosno građanima s potrebama u čije ime te udruge govore, a koji su bez pomoći volontera nevidljivi i bespomoćni.

Promijeniti natječe za dobivanje financijskih sredstava

Kada je riječ o velikom utjecaju politike na financiranje udruga na lokalnoj i regionalnoj razini, gdje se suočavamo s problemom favoriziranja udruga što utječe i na pasiviziranje građana za djelovanje u lokalnoj zajednici, predlaže se da se razmisli o drukčijem načinu natjecanja za sredstva koje su lokalne i regionalne vlasti namijenile radu udruga i to da se pokuša propisati načine natjecanja za ta sredstva te izbor neovisnog povjerenstva koje bi prema pristiglim projektima i raspoloživim sredstvima odlučivao o dodjeli novca. Model bi mogao izgledati ovako - Općine, gradovi i županije mogle bi „autonomno“ udrugama dodijeliti do 3.000 ili 5.000 kuna za takozvani hladni pogon. Sva ostala predviđena sredstva za financiranje udruga odnosno njihovih aktivnosti slila bi se u fondove kojima bi na čelu bila neovisna stručna povjerenstva izabrana na županijskim skupštinama. Postojale bi tri vrste fondova i povjerenstava - za gradove iznad 20.000 stanovnika, za županije i za manje gradove i općine na županijskoj razini. Smatra se da bi ovim načinom došlo do pravednije i poticajnije raspodjele sredstava za projekte udruga u lokalnoj zajednici.

„Promjenom modela natječaja na koje se udruge mogu prijavljivati kako bi dobile novčana sredstva došlo bi do pravednije i poticajnije raspodjele sredstava za projekte” “udruge..”

Tema 6: Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva

Sudionici su na okruglom stolu održanom na temu Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva, raspravljali o ulozi organizacija civilnoga društva po pitanju migracija i izbjeglištva. U nastavku donosimo pregled zaključaka.

Razlika između izbjeglica i migranata

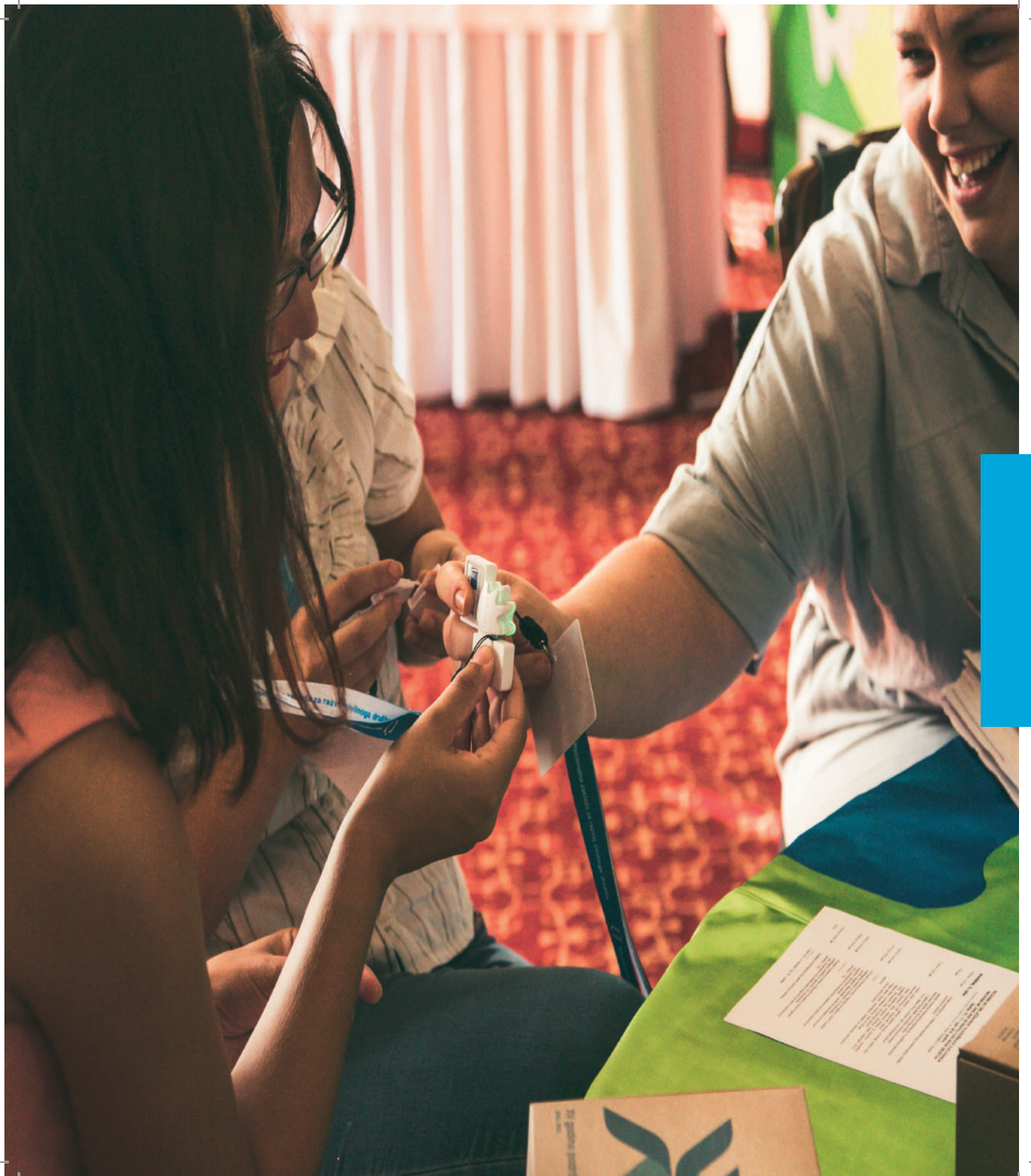
Prvo pitanje koje se nametnulo u raspravi bilo je - koja je razlika između izbjeglica i migranata. Iako se fenomeni migracija i izbjeglištva isprepliću i često ih je teško razdvojiti, većina sudionika okruglog stola smatrala je da je riječ o različitim problemima koji zahtijevaju različite odgovore. Ključna razlika između izbjeglica i migranata, a koja se podudara i s međunarodnim konvencijama, je da su izbjeglice osobe koje su pod prijetnjom nasilja i to najčešće ratnog, napustile svoje domove, dok su migranti osobe koje su dom napustile u potrazi za boljim životom. Već iz ovoga je jasno da je razliku između migranata i izbjeglica teško uspostaviti u slučajevima izrazite ekonomske bijede, statusa nekih društvenih skupina u brojnim zemljama, primjerice podređenosti žena. No, u razmatranju uloge civilnoga društva prilikom pojave izbjeglištva i migracija utvrđena je praktična razlika po kojoj je zaključeno kako su izbjeglice osobe koje izbjegavaju neposredno nasilje, rat ili neki drugi tip progona koji ugrožava njihove živote, dok su migranti osobe koje iz bilo kojeg razloga pokušavaju pronaći svoje mjesto u našem društvu.

Organizacije civilnoga društva trebaju informirati građane o izbjeglicama i migrantima

U raspravi je zaključeno kako je u oba slučaja potreban jasan politički okvir koji određuje i naše djelovanje. Naime, riječ je o problemu koji nadilazi mogućnosti isključivo civilnoga društva, pa i državnih institucija. Takvi problemi traže usklađeno djelovanje različitih aktera gdje se njihove uloge jasno utvrđuju. U slučaju izbjegličkog vala koji traje već nekoliko godina čini se da takav politički okvir izostaje. Građani su uglavnom neinformirani o tome kakav je stav države prema izbjeglicama i migrantima, a nemaju ni konkretne upute kako se ponašati u pojedinim slučajevima. Time se dolazi i do prve uloge organizacija civilnoga društva kada je riječ o migracijama i izbjeglištvu. Ta je uloga poticanje rasprave o tom problemu i artikulacija zahtjeva prema političkim tijelima da se utvrdi službena politika o kojoj će se javnost informirati. Organizacije civilnoga društva također na sebe mogu preuzeti ulogu informiranja hrvatske javnosti o mogućnostima djelovanja na različitim razinama kroz izravnu pomoć, djelovanje kroz organizacije civilnoga društva i uključivanje u državne programe. Istovremeno postoji potreba informiranja samih izbjeglica i migranata o njihovim pravima i obvezama gdje organizacije civilnoga društva također mogu preuzeti važnu ulogu.

Koordinirani zajednički program raznih državnih institucija i ostalih sudionika

Kada je riječ o izbjeglicama čini se da su i do sada organizacije civilnoga društva pravovremeno reagirale i izbjeglicama pružale potrebnu pomoć. Na taj način je vidljiva i uloga organizacija civilnoga društva u budućnosti, brzo reagiranje na krizu i pružanje pomoći kada je ona najpotrebnija, dok ljudi tek dođu, a državne službe ne pokrenu

potrebne protokole za dugoročno i kvalitetnije zbrinjavanje izbjeglica. Organizacija pomoći izbjeglicama na nekoj trajnijoj osnovi prelazi mogućnosti civilnoga društva, pa bi to trebala biti uloga državnih tijela ili pak koordinirani zajednički program različitih državnih institucija i drugih aktera, uključujući i organizacije civilnoga društva.

Migrante treba uključiti u hrvatsko društvo

U slučaju migranata koji žele ostati u Hrvatskoj najvažnije je pitanje njihova integracija u hrvatsko društvo. Kako bi se postigla kvalitetna integracija potrebna je šira društvena akcija i uključivanje različitih institucija. Treba im pružiti socijalnu skrb, omogućiti učenje jezika, uključiti djecu u vrtiće i škole, pomoći pri pronalasku posla i stanovanja. Organizacije civilnoga društva imaju važnu ulogu kroz suradnju s državnim institucijama ili pak kroz organizaciju određenih programa koji doprinose uključivanju migranata u hrvatsko društvo.

Potrebno proširiti znanja i razviti sposobnosti za djelovanje

Uloga civilnoga društva vidljiva je i kroz učenje iz primjera dobre i loše prakse u odnosu prema izbjeglicama i migrantima te je važna informacija o tome kako su države iz hrvatskog okruženja ili pak one slične nama po ekonomskoj snazi i političkom sustavu reagirale na izbjeglištvo i migracije. Treba vidjeti što je bilo dobro, a što loše i kako se to može unaprijediti. Potrebno je proširiti znanja, utvrditi potrebe i razviti sposobnosti za djelovanje. Još jedna važna uloga je praćenje primjene zakona i pravila koji su na snazi u Hrvatskoj. Kao i u svakom drugom području i ovdje su moguće zloupotrebe, a civilno društvo uvijek ima ulogu korektiva koji reagira na odstupanja od pravila.

„Migrantima koji žele ostati u Hrvatskoj treba pružiti socijalnu skrb, omogućiti učenje jezika, uključiti djecu u vrtiće i škole, pomoći pri pronalasku posla i stanovanja.”

Tema 7: Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva

Na okruglom stolu održanom na temu Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva naglašeno je kako pojam klimatske pravde nije sasvim jasan te na koji je način on povezan s djelovanjem organizacija civilnoga društva općenito.

Neupućenost u temu koja je sudionicima bila apstraktna i nejasna otežala je raspravu, ali u trenutku kada je razjašnjeno da je zapravo riječ o temi koja obuhvaća široku lepezu područja koje sve zajedno omogućavaju kvalitetan život svakog pojedinca, a naročito će biti važna u svjetlu promjena koje se događaju uslijed klimatskih promjena, prepoznati su problemi i uloga organizacija civilnoga društva u tom kontekstu.

Problemi koje su sudionici prepoznali kao povezane uz klimatsku pravdu

- nepoznavanje teme
- nepostojanje praćenja teme i odgovora na izazove koji su značajnijim klimatskim promjenama svakim danom značajniji
- nedostatak sustava koji omogućava prilagodbu klimatskoj pravdi
- nedovoljna suradnja donosioca odluka i organizacija civilnoga društva u donošenju i provedbi javnih politika te programa koji bi utjecali na prepoznavanje klimatske pravde i promjenu paradigmi
- razjedinjenost unutar sektora na rješavanju zajedničkih problema vezanih uz klimatsku pravdu, problem se ne sagledava "homeopatski" gdje je potrebno djelovati na sve segmente i razine već se svatko bavi svojim problemom
- nisu osigurana osnovna ljudska prava, kao što je pravo na vodu ili kvalitetan zrak, kao i razina kvalitete življenja svakog pojedinca
- deklarativni odnos naspram održivog razvoja i manjak sustava koji omogućava i podržava promjene obrazaca ponašanja pojedinca. To je primjerice nedostatak prihvatljivog sustava za odvajanje otpada kao oblika ublažavanja klimatskih promjena

Problemi vezani uz financiranje i administriranje projekata/programa, kao i rad OCD-a

- nedostatne sposobnosti za povlačenje sredstava iz EU fondova
- zahtjevna administracija te komplicirane metode izvještavanja
- nedovoljna suradnja donosioca odluka i organizacija civilnoga društva u donošenju i provedbi javnih politika te programa koji bi utjecali na prepoznavanje i promjenu paradigmi u društvu
- financiranje jednogodišnjih projekata koji ne omogućavaju dovoljno vremena za pokretanje promjena
- odlazak djelatnika iz civilnoga društva zbog nemogućnosti osiguravanja stabilnih uvjeta rada i odgovarajućih naknada utječe na manji broj mladih osoba koje su angažirane u organizacijama civilnoga društva.
- manjak znanja i sposobnosti u nadležnim ministarstvima koji bi omogućili jasne smjernice za rad, primjerice pokretanje društvenog poduzetništva i zadrugarstva, kao oblika podrške posebno za socijalno ugrožene skupine
- izdvajanje značajnih sredstava u projektima za promidžbu te provedbu izobrazbi, a nedostatak sredstava za konkretan rad s korisnicima.

„Poticanjem filantropije pridonijet će se čovječnosti, što je za potencijalnu krizu čovječanstva stvaranjem sve većih nejednakosti iznimno bitno.”

Klimatske promjene utječu na povećanje društvene nejednakosti

S obzirom da klimatske promjene utječu i na povećavanje društvene nejednakosti, globalno i u pojedinim državama, organizacije civilnoga društva će u promjenama odnosa moći u društvu imati važnu ulogu, posebice u očuvanju prirodnih resursa.

Kulturna pravda je uvelike povezana i uz pravično upravljanje svjetskim resursima te su donosioci odluka iznimno važna karika koja jedina može osigurati priliku na međunarodnom planu za zajedničko djelovanje kako bi se mogli suočiti i oduprijeti negativnim promjenama koje će utjecati na kvalitetu života svakog pojedinca.

Promjene se očekuju kroz utjecaj klimatskih promjena

Iako se prave promjene tek očekuju kroz značajniji utjecaj klimatskih promjena, iznimno je važno da organizacije civilnoga društva svojim djelovanjem pridonese ublažavanju klimatskih promjena te prilagođavanju novonastalim situacijama. Potrebno je pojačano praćenje područja koja su, ili će biti, na udaru, kao što su očuvanje prirodnih resursa, migracije, društvena nejednakost, siromaštvo i marginalizirane skupine. Prije svega, stvaranjem sigurnosnih mreža, ali i politika koje će odgovoriti na izazove promjena, očekuje se značajan angažman državnih tijela koja trebaju omogućiti alate za provedbu neophodnih predradnji vezanih uz klimatsku pravdu. Zaštitom prirodnih resursa ili proglašenjem prava na dostupnost vode za ljudsku upotrebu putem Ustava, osigurat će se osnovni uvjeti za život svima. Poticanjem filantropije doprinijet će se čovječnosti, što je za potencijalnu krizu čovječanstva stvaranjem sve većih nejednakosti iznimno bitno.

Mladi se moraju angažirati i prilagoditi potrebama budućnosti

Vrijednosti u društvu su poljuljane i potrebno je duže vrijeme za uspostavljanje pozitivnih promjena, što se jednogodišnjim projektima ne uspijeva. Za značajne pozitivne promjene potrebno je duže vrijeme i provedba prilagođenih programa. Time bi se također osigurala stabilnost udruga te privuklo mlade na angažman i prilagođavanje društva potrebama budućnosti. Umrežavanjem udruga i adekvatnom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, nastavljajući dosadašnje aktivnosti na svim područjima povezanim uz klimatsku pravdu, ali i prilagođavajući se ubrzanim promjenama, svojom fleksibilnošću i potrebama, organizacije civilnoga društva će biti ključni faktor za odgovore koji će biti neophodni za kvalitetu življenja i društvo u cjelini tijekom kriza i promjena uvjetovanih klimatskim promjenama.

Tema 8: Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva

Javne politike i propisi u Hrvatskoj prepoznaju niz društveno isključenih skupina kao i ulogu organizacija civilnoga društva koje aktivno rade na njihovu uključivanju u društvo, rješavanju njihovih problema i zadovoljavanju njihovih potreba. Različiti akteri na različite načine pokušavaju rješavati postojeće, nove i nadolazeće probleme marginaliziranih, ranjivih i stigmatiziranih društvenih skupina. To je dio rasprave sudionika na temu Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva na okruglom stolu, održanom u Opatiji. U nastavku slijedi niz zaključaka sudionika.

Potreba za promišljanjem i analizom učinkovitosti mjera i aktivnosti

Neriješeni postojeći, kao i novi društveni problemi i potrebe društveno isključenih skupina ukazuju na potrebu za stalnim promišljanjem i analizom učinkovitosti mjera i aktivnosti koje se poduzimaju, ali i osmišljavanjem novih pristupa. Organizacije civilnoga društva prepoznaju prilike koje u području rada za društveno uključivanje pruža koncept društvenog poduzetništva i društvenih inovacija. Osim toga, prepoznaje se i potreba za dobivanjem ozbiljne podrške za razvoj vlastitih sposobnosti za osmišljavanje i provedbu društveno-poduzetničkih aktivnosti i novih poslovnih modela koji će ponuditi učinkovitija rješenja od postojećih. Kako je istaknuto, društveno-poduzetničke inicijative i društvene inovacije „neće se dogoditi same od sebe, niti usput“.

Mjerenje društvenog utjecaja organizacija civilnoga društva

Podloga za nove pristupe rješavanju „starih“, ali i „novih“ problema te potreba društveno isključenih skupina je i u kvalitetnijem sagledavanju učinaka mjera i aktivnosti koje se provode te mjerenju društvenog utjecaja kojeg imaju organizacije civilnoga društva, ali i ostali sudionici u društvu. S druge strane, kako je istaknuto, teško je govoriti o društvenom inoviranju u onim dijelovima Hrvatske koji po razini i standardima pružanja socijalnih usluga značajno zaostaju za razvijenijim dijelovima zemlje što se posebno odnosi na ruralne krajeve i manje lokalne zajednice. Neuravnotežena regionalna dostupnost i kvaliteta socijalnih usluga i drugih aktivnosti kojima je cilj socijalna inkluzija povezuje se i sa slabijim sposobnostima i ograničenim resursima kojima raspolažu organizacije civilnoga društva koje pružaju te usluge u slabije razvijenim dijelovima Hrvatske.

Odgovornost sudionika u oblikovanju i provedbi javnih politika

Svi sudionici prepoznaju vlastitu odgovornost i za sudjelovanje u procesima oblikovanja i provedbe relevantnih javnih politika na svim razinama te su isticali primjere uspješne i neuspješne prakse vlastitih zagovaračkih aktivnosti, a posebno lobiranja u jedinicama lokalne i regionalne samouprave. Zaključeno je da uspjeh u tim aktivnostima često ovisi o osobi koja „lobira“, temi ili pitanju, te otvorenosti i/ili političke volje osobe ili tijela odgovornog za rješavanje konkretnog problema.

Institucionalne podrške i centri znanja

Pretvaranje društvene isključenosti u društvenu uključenost dugoročan je proces koji zahtjeva dugoročnu i neprekidnu podršku. Stoga sudionici posebno ističu značaj višegodišnjih institucionalnih podrški i „socijalnog ugovaranja“ za kontinuirano pružanje socijalnih usluga te mogućnosti osmišljavanja i provedbe „razvojnih projekata“ kroz

njihovo financiranje, i to temeljem javnih poziva za financiranje programa i projekata od interesa za opće dobro. U jednom dijelu razgovora je spomenut i značaj Centara znanja, kao oblika podrške, a razgovaralo se i o ulozi mreža i saveza organizacija koje se bave socijalno isključenim skupinama te odnosom između mreža i organizacija članica, njihovih uloga, prava, obveza i odgovornosti.

Javnost treba biti bolje informirana o civilnom društvu

Uz sve navedeno, i dalje je potrebno intenzivno raditi na informiranju javnosti, posebice građana, o problemima i potrebama s kojima se susreću različite socijalno isključene skupine. Također treba poraditi na povećanju empatije i destigmatizaciji takvih skupina. Samo su informirani, zainteresirani, aktivni i odgovorni građani ključni za postizanje pozitivne društvene promjene. Ipak, zaključeno je kako se promjene događaju. Organizacije koje se bave socijalno isključenim društvenim skupinama, pa i njihovi korisnici trebaju se više usmjeriti na „ono što mogu“, a manje „na ono što ne mogu“.

„Društveno-poduzetničke inicijative i društvene inovacije „neće se dogoditi same od sebe, niti usput“

Tema 9: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje?

U strukturiranom razgovoru na temu Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje istaknuli su sljedeći problemi...

- ljudskih resursa za pisanje projekata za Eu natječeaje zbog čega se često angažiraju vanjski konzultanti koji nisu u dodiru sa radom na terenu i s korisnicima pa nekad bude više problema kod provedbe
- isticanje nedostatka stručnjaka s iskustvom provedbe EU projekata
- rizik kod inoviranja socijalnih usluga ili proizvoda jer država ne daje dovoljnu podršku za umanjivanje rizika, ne postoji "Faza 2.", mogućnost financiranja nastavka uspješnog projekta putem kojeg su educirani korisnici, a putem kojeg bi se usmjerilo na proizvodnju/društveno poduzetništvo
- nedostatka natječaja vezanih uz ženska ljudska prava i aktivizam općenito te promjenu svijesti građana
- nedostatak natječaja putem kojih se mogu financirati prevoditelji osobama sa senzomotoričkim smetnjama. To je posebice za djecu i mlade jer im je to presudno za kvalitetno školovanje
- nepostojanje natječaja kroz koje udruge mogu prijaviti ono što im trenutno treba i aktivnosti koje korisnici žele i imaju potrebu
- nedostatak natječaja putem kojih se može financirati redovna djelatnost udruga - kao što omogućava institucionalna podrška Nacionalne zaklade
- problem administracije koja oduzima vrijeme za izravan rad s korisnicima, inoviranje, razvoj
- prepoznavanje rizika od „skretanja“ od misije organizacije radi prilagođavanja natječajima, osiguravanja financijske stabilnosti koja koliko-toliko osigurava rad organizacije te pružanja usluga korisnicima. Posljedica je „svaštarenje“ i stvaranje konkurencije između udruga iz različitih područja djelovanja.
- natječajni su tematski nametnuti, čak i prijedlozi aktivnosti su uključeni
- problem prebacivanja socijalnih pitanja i odgovornosti na udruge umjesto da pružanje osnovnih usluga osobama s invaliditetom bude pod ingerencijom države

Uključivanje udruga u zagovaračke aktivnosti

Udruge se moraju uključiti u zagovaračke aktivnosti kroz različita tijela i na različitim razinama. Pogotovo se tu prepoznaje uloga saveza koji trebaju djelovati na razini države, lobirati za svoje članice, dok se članice moraju usmjeriti na rad s korisnicima na terenu.

Udruge moraju sudjelovati u programiranju natječaja

JL(R)S moraju neprekidno ispitivati potrebe lokalnih udruga i biti njihov zagovaratelj na višim razinama radi sudjelovanja udruga u programiranju natječaja.

Manje rigidan sustav prilikom provedbe projekata

Treba biti manje rigidan sustav prilikom provedbe projekata. Primjerice ako se smanjuje proračun ili radi prenamjena, treba uzeti u obzir specifičnosti korisnika i uvjeta rada na terenu koje prate specifične potrebe korisnika. Primjer su dva nužna prevoditelja za jednu

„Trebali bi više raditi na uključivanju osoba s invaliditetom u društveni život, a od krucijalnog je značaja osiguranje sredstava za radnog asistenta za te osobe.”

osobu sa senzomotoričkim oštećenjima koja može prevoditi najviše 6 sati u danu, njihovi putni troškovi radi sudjelovanja na konferenciji i slično.

Fond za bespovratno sufinanciranje EU projekata

Osigurati sustav/fond za bespovratno sufinanciranje EU projekata udruga radi minimiziranja rizika provedbe.

Pozitivne i negativne strane nužnosti prilagođavanja natječajima

Sudionici se slažu da zbog manjka strategije države nema ni strategije financiranja kao ni usmjeravanja organizacija koje od projekta do projekta preživljavaju umjesto da sistemski i ciljano rastu i razvijaju se. Zbog toga se nalaze u začaranom krugu vječitog prijavljivanja projekata radi financijske sigurnosti koje ih zatrpavaju administracijom umjesto da si omoguće vrijeme i energiju za rad s korisnicima, razvoj socijalnih usluga i proizvoda te društvenog poduzetništva i samofinanciranja.

Organizacije prepoznaju pozitivne i negativne strane nužnosti prilagođavanja natječajima. Pozitivne strane su razvoj organizacije, kapacitiranje i unapređivanje djelovanja. Negativne strane su trošenje resursa na administraciju, odmicanje od glavne djelatnosti, manje izravnog rada s korisnicima, nedostatak vremena i resursa za razvoj socijalnih usluga, društvenog poduzetništva i samofinanciranja te gubitak aktivističkog duha.

„Udruge se moraju uključiti u zagovaračke aktivnosti kroz različita tijela i na različitim razinama.”

Tema 10: Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost EU - pogled iz budućnosti

Sudionici na okruglom stolu na temu Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost EU - pogled iz budućnosti raspravljali su o: akterima i procesima koji će u budućnosti nastaviti utjecati na razvoj civilnoga društva, financiranju organizacija civilnoga društva, aktivnostima i uslugama civilnoga društva, svjetonazorskim sukobima i civilnom društvu te volonterstvu i percepciji civilnoga društva u budućnosti. Iz svega toga nastali su sljedeći zaključci...

Akteri i procesi koji će u budućnosti utjecati na razvoj civilnoga društva

Sudionici su se složili o tome kako je civilno društvo obilježeno globalizacijom i potrebama za povezivanjem organizacija kako bi učinkovitije provodile svoje aktivnosti. Kao pozitivni primjeri navode se partnerstva među sličnim udrugama u Gorskom kotaru, kao i prekogranična partnerstva s udrugama u Sloveniji. Kao dodatni izazovi ističu se vjerske organizacije i političke stranke, koji doprinose razjedinjavanju umjesto ujedinjavanju civilnoga društva. Štoviše, sudionici ističu kako očekuju da će vjerske organizacije i politika imati izrazito jak utjecaj na civilno društvo u budućnosti.

Kao dodatne procese koji bitno utječu na razvoj civilnoga društva u Hrvatskoj istaknuli su birokratizaciju kao pojavu stavljanja sve većih administrativnih zahtjeva na funkcioniranje udruga. Ispitanici se nisu složili o tome hoće li se ta pojava više ili manje izražavati u budućnosti, no svi se slažu da će proces - u kojem god smjeru išao - biti spor. Također, svi se ispitanici slažu kako ovaj proces pridonosi smanjenju broja malih udruga koje će se gasiti pod administrativnim opterećenjem.

Kako bi se u budućnosti ojačalo civilno društvo predložili su dvije mjere - zakonodavstvo koje je bolje usklađeno i postavlja manja administrativna opterećenja na organizacije civilnoga društva te jačanje uloge zaklada kao facilitatora i tutora koji će udrugama omogućiti da lakše svladaju administrativne izazove. Profesionalizacija je drugi proces koji bitno utječe na razvoj civilnoga društva u Hrvatskoj, pa taj proces postavlja sve veće zahtjeve na udruge da se, zbog složenosti poslova, više oslanjaju na zaposlenike nego na volontere. Sudionici uočavaju kako ovaj proces ima izraženu regionalnu komponentu, budući da zapošljavanje u udrugama predstavlja praksu, prije svega u urbanim sredinama, dok se u ruralnim sredinama udruge uglavnom oslanjaju na isključivo volonterski rad. Ističe se i kako do gašenja udruga u ruralnim krajevima dolazi zbog neprestanog iseljavanja stanovništva. Očekuje se kako će se to nastaviti i u budućnosti. Sudionici su uočili kako je „nestao srednji sloj” i povećao se raskol između malih i velikih udruga koje dijele sve manje problema i imaju sve manje zajedničkih osobina.

Financiranje organizacija civilnoga društva

Svi su se sudionici složili kako će ubuduće financiranje udruga uvelike ovisiti o gospodarskom stanju u zemlji. Očekuje se da će doći do još izraženijih podjela u modelima financiranja, tako da će manje udruge ovisiti gotovo isključivo o donacijama i članarinama te sredstvima iz jedinica lokalne samouprave, dok će se veće udruge u još većoj mjeri financirati iz EU sredstava. Svi sudionici su zabrinuti u vezi toga da će doći do smanjenja sredstava koje će država, preko ministarstava, izdvajati za udruge. Također,

očekuje se da će poslovni sektor povećati financiranje udruga. No, uočeno je kako će ova praksa koristiti prije svega udrugama u urbanim i bolje razvijenim ruralnim sredinama, dok neće imati značajnog utjecaja u gospodarski slabije razvijenim ruralnim krajevima. Kao pozitivan primjer budućeg financiranja udruga navedeno je samofinanciranje kroz pružanje usluga, poput onog u Italiji gdje udruga osoba s intelektualnim poteškoćama uređuje vrtove i okućnice građana i preko toga financira dobar dio svog rada. Očekuje se i preporučuje porast partnerstva između udruga, kao i između udruga i javnih ustanova, kako bi se osiguralo dodatno financiranje i kako bi se podijelili poslovi.

Aktivnosti i usluge civilnoga društva

Očekuje se kako će se u budućnosti nastaviti prebacivanje poslova pružanja socijalnih, kulturnih i drugih usluga s javnih institucija na organizacije civilnoga društva. Iako se svi sudionici slažu s ovim predviđanjem, različito ga evaluiraju.

Svjetonazorski sukobi i civilno društvo

Sudionici su se složili kako pojačavanjem krize u politici dolazi do sve izraženijih svjetonazorskih sukoba i polarizacije među organizacijama civilnoga društva. Unatoč tome, očekivanja su različita. Mladi ispitanici smatraju kako je riječ o privremenom trendu i očekuju da će se kroz desetak godina stvari okrenuti na bolje, dok stariji ispitanici smatraju kako „se to nikad neće promijeniti“, odnosno kako će civilno društvo ostati polarizirano i nastaviti se baviti svjetonazorskim temama poput prava na pobačaj, seksualnim pravima i pravima manjina. Sudionici predlažu stvaranje posebnog „Kodeksa za udruge“, po uzoru na novinarski kodeks, kojim bi se udrugama ograničilo bavljenje politikom u neformalnoj političkoj sferi.

Volonterstvo i percepcija civilnoga društva u budućnosti

Neki su ispitanici zabrinuti kako će u budućnosti doći do opadanja ugleda organizacija civilnoga društva koje se financiraju iz javnih sredstava, kao posljedica rastućeg medijskog rata protiv „uhljeba“ u tijelima javne uprave i državnim i gradskim tvrtkama. Bojazan je da će na sličan način na red doći i zaposlenici u organizacijama civilnoga društva koje se financiraju iz javnih sredstava, a taj strah dijeli velik dio sudionika. Svi se slažu kako je ovaj scenarij moguće izbjeći ako se o važnosti civilnoga društva podučava djeca od najranije dobi. Očekuje se da će u budućnosti padati broj volontera u organizacijama civilnoga društva. To je dijelom uzrokovano velikom emigracijom, ali i lošom slikom koja se o volontiranju i radu za opće dobro odašilja kroz medije. Također, uzrokovano je i promjenama u stavovima mladih, koji su sve više usmjereni na zaradu i proboj u poslovnom svijetu, a sve manje za volontiranje. Sudionici su predložili da se promocija volonterstva promijeni tako da se više naglašava korist za samog pojedinca koji volontira, a drugi je da se, pogotovo kod djece, pojača odgoj koji potiče empatiju i brigu za druge.

Ako želite predvidjeti budućnost, stvarajte je sami

Sudionici su se složili kako je teško predvidjeti budućnost civilnoga društva u Hrvatskoj, te istaknuli kako će ona ovisiti o brojnim čimbenicima, od kojih je na neke već sada moguće utjecati. Zbog toga, vođeni idejom „Ako želite predvidjeti budućnost, stvarajte je sami“ naglasili su tri preporuke.

Potrebno je posvetiti posebnu pažnju i podršku malim i srednjim udrugama koje se sve teže suočavaju s izazovima birokratizacije i profesionalizacije, a svejedno i dalje svojim radom doprinose javnom dobru.

Potrebno je sustavno raditi na pružanju podrške za razvoj ljudskih resursa, od seminara i izobrazbi preko izdavanja prikladne literature i poticanja projekata koji obećavaju razvoj sposobnosti organizacije ili pojedinaca.

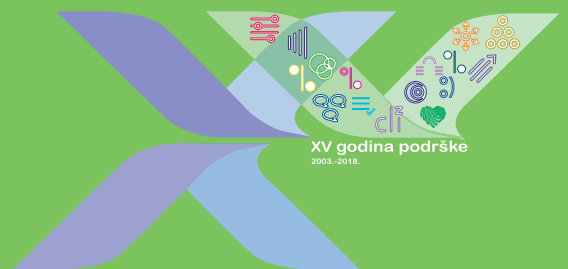
Potrebno je poticati uspostavljanje partnerstava između udruga, ali isto tako između organizacija civilnoga društva i institucija u javnom sektoru, ali i udruga i tvrtki i obrta u privatnom sektoru kako bi ih se osnažilo za zahtjevnije projekte i kako bi se riješili problemi nedostatka stručnog kadra ili nedostatka stabilnosti za rast i razvoj udruga.

„Financiranje udruga u budućnosti će uvelike ovisiti o gospodarskom stanju u zemlji.”

ŠIBENIK,

25. i 26. rujna 2018.

XV godina podrške
2003.-2018.

ci

Tema 1: Europski socijalni fond i civilno društvo: koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima

U raspravi na temu Europski socijalni fond i civilno društvo: koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima, održanom u Šibeniku navedeno je niz problema s kojima se suočavaju razne organizacije civilnoga društva. One imaju različite potrebe i interese. Kroz raspravu navedeno je nekoliko zaključaka...

Poticanje obrazovanja u turizmu

Ističe se potreba za poticanjem obrazovanja u turizmu, kako bi Hrvatska postala još konkurentnija u toj gospodarskoj djelatnosti. Obrazovan i educiran stručni kadar bio bi jamstvo uspjeha te bi se na taj način lakše odgovorilo na brojne izazove i prilagodilo potrebama suvremenog turizma.

Ulagati u preventivnu zdravstvenu skrb

Zdravstvena skrb i briga o pacijentima trebala bi biti jedan od primarnih interesa državnih institucija, ali i OCD-a i građana u cjelini. Kvaliteta pružene usluge od vitalnog je značaja za kvalitetu života hrvatskih stanovnika. Kao najbolje i najučinkovitije rješenje smatra se ulaganje u preventivne programe. Time bi se uštedjelo na ljudskim i na materijalnim resursima te bi se izbjegao razvoj mnogih bolesti.

OCD-ovi su pokretač pozitivnih društvenih promjena

Jačanje sposobnosti manjih OCD-ova za njih bi značilo još kvalitetnije provođenje raznih projekata i programa. Ove organizacije su vrlo često pokretač pozitivnih društvenih promjena u svojim sredinama, a posebice se to odnosi na slaborazvijene i ruralne sredine gdje se pružaju razne usluge lokalnom stanovništvu. Istaknuto je kako je vrlo bitno jačati gospodarske djelatnosti OCD-a. Pozdravljena je odluka o pojednostavljenju pravljenja troškova nadzornim tijelima, a predstavnici organizacija žele da ugovoreni projekti imaju duže vremensko razdoblje - najmanje 24 mjeseca.

Iznimno važno zeleno poduzetništvo

Jačanjem društvenog poduzetništva doći će do izgradnje društvenog kapitala. Želja je potaknuti na bavljenje poduzetništvom koje ima etički integritet s ciljem povećavanja društvene vrijednosti. Zeleno poduzetništvo bi se također trebalo prepoznati kao važan dio gospodarstva jer postoji veliki potencijal na području Dalmacije. Naime, dalmatinska obala je, sa svojom iznimnom biološkom, krajobraznom i kulturnom baštinom i perspektivnim turističkim sektorom izvrstan primjer kraja u kojem se razvija zeleno poduzetništvo. Neki od sektora koji imaju golemi potencijal i velike mogućnosti razvoja su: ekološko ribarstvo i školjkarstvo, ekološka poljoprivreda, uzgoj autohtonih sorti i pasmina, agroturizam, ruralni i pustolovni turizam.

Medijska i financijska pismenost mladih

Potrebno je raditi na medijskoj i financijskoj pismenosti mladih, što će ih potaknuti da kritički preispitaju medijske objave i informacije te će rezultirati odgovornijem ponašanjem na financijskom tržištu. Medijska i financijska pismenost bi se trebale uključiti u školski kurikulum.

Posvetiti pažnju NEET skupini mladih od 18 do 24 godine

Sudionici su suglasni da bi se više pozornosti i novaca trebalo usmjeriti u financiranje projekata tzv. NEET skupine, tj. mladih osoba od 18 do 24 godine koje nisu zaposlene, ne obrazuju se niti usavršavaju. Hrvatska je sa prosjekom od 20,2 posto pripadnika ove skupine iznad europskog prosjeka, stoga je potrebno provesti strukturne reforme kako bi se ovaj broj smanjio. Prostor za ulaganje financijskih sredstava, sudionici vide u prosljeđivanju sredstava koje će EU izdvojiti iz Europskog socijalnog fonda Plus, te bi se time trebalo izravno utjecati na društvenu aktivaciju pripadnika ove skupine.

Osobe s invaliditetom uključiti u društvo

Trebalo bi više raditi na društvenom uključivanju osoba s invaliditetom, a od ključnog značaja bi bilo osigurati sredstva za radnog asistenta, koji bi ih motivirao na društveni angažman.

Ulaganje u cjeloživotno obrazovanjem

Sudionici se zalažu za uspostavljanje sustava podrške u neformalnom obrazovanju, s posebnim naglaskom na odrasle te ulaganje u cjeloživotno obrazovanje. Također, trebalo bi uspostaviti društvene centre.

Tema 2: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati

U raspravi na okruglom stolu na temu Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati, održanoj u Šibeniku sudionici su prepoznali slične važne teme kao i sudionici rasprava u ostalim gradovima u kojima su održani okrugli stolovi na istu temu, a kojima bi se Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva trebala baviti u sljedećih 5 godina, što je rezultiralo sljedećim zaključcima...

Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva

Kao ključan problem prepoznat je nedostatak sredstava koji bi osigurao kontinuitet rada udruga, osobito prema korisnicima koji su prve žrtve financijske nesigurnosti udruga. Predlaže se razmatranje mogućnosti uspostave fonda ili fondova koji bi osigurali udrugama sredstva izvan redovnih natječaja, kako bi, prvo, prevladali prazninu u financiranju institucionalne podrške i drugo, ukoliko su korisnici fondova koji traže sufinanciranje, kao što je primjerice Interreg, osigurali sredstva do 100 posto vrijednosti odobrenog projekta. Predlaže se osnivanje državnog fonda koji bi sufinancirao ovakve projekte slijedom primjera drugih država EU, kao što je to u Italiji.

Prepoznata je potreba podrške izgradnji kapaciteta za EU fondove i korištenje suvremenih medija kao alata promicanja rada udruge. Sudionici u raspravi istaknuli su kako smatraju da je potrebno na neki način razmotriti nove kriterije za dodjelu institucionalne podrške poput broja korisnika, važnosti udruge za zajednicu i odgovora na prepoznate društvene potrebe i prioritete. Prijedlog je da se razmotri dodatno snižavanje kriterija kako bi se olakšala institucionalna podrška manjim udrugama koje značajno pridonose razvoju svojih lokalnih sredina.

Održivi volonterski program

Predloženo je da se kroz financijske podrške omogući razvijanje volonterstva u zdravstvenim ustanovama. Postoji široka volonterska baza za prikupljanje sredstava i pomaganje tj. volontiranje u bolnicama u zdravstvenim ustanovama, kao što već postoje volonterski programi poput „Pričam ti priču”. Programe treba napraviti po uzoru na slične programe u državama EU-e. Isto tako, na primjeru potrebe izgradnje vlastite volonterske baze u zdravstvenim ustanovama prepoznata je potreba promicanja programa koji potiču institucije i privatni sektor na razvijanje volonterstva i filantropije. Drugim riječima, volonterstvo ne bi trebalo dolaziti isključivo iz organizacija civilnoga društva, već mora biti primjer dobre međusektorske suradnje i uključivanja građana u institucijama gdje je potrebno njihovo volontiranje.

Razvijanje programa podrške koji uključuju i povezuju udruge

Potreban je nastavak daljnjeg umrežavanja i izgradnje različitih tematskih i sličnih povezivanja. To bi se odrazilo pozitivno na inkluziju tj. uključivanje u društvo specifičnih korisničkih skupina, ali i udruga koje imaju manje spoznaja o samim institutima i razvoju civilnoga društva, poput braniteljskih udruga, udruga koje djeluju u ruralnim područjima ili udruga koje imaju zdravstvene programe ili rade s osobama s invaliditetom.

Promoviranje manje formalnog udruživanje i programa

Predlaže se vraćanje tematskih fondova i platformi s ciljem razvijanja kvalitete civilnoga društva i ponovnog oživljavanja aktivizma. To uključuje i financiranje neformalnih inicijativa, tematskih fondova i mreža. Zaklada je svojevremeno ispravno prepoznala problem prevelike administracije. To naravno rezultira izostankom organizacija civilnoga društva iz zagovaračke priče i aktivnog sudjelovanja u kreiranju i provedbi javnih politika, kao i izostankom kvalitetnog odgovora na potrebe korisnika u bazi - podrška grass root i watch dog organizacijama. Također je prepoznata važnost proračunskog financiranja pružatelja socijalnih usluga koje su preuzele ili preuzimaju funkciju državnih tijela i institucija.

„Ključan problem je nedostatak sredstava koji bi osigurao kontinuitet rada udruga, osobito prema korisnicima koji su prve žrtve financijske nesigurnosti udruga.“

Tema 3: Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva

Predstavnici organizacija, sudionici okruglog stola održanog na temu Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva, održanog u Šibeniku, pokazali su dobro poznavanje društvenog poduzetništva i zaključili sljedeće...

Glavne osobine društvenog poduzetništva

Sudionici su zaključili kako su glavne osobine društvenog poduzetništva - rad za neko društveno dobro, zapošljavanje marginaliziranih skupina koje se inače nigdje drugdje ne bi mogle zaposliti, dobit koja se reinvestira u rad poduzeća ili udruge osnivača i pokretača društvenog poduzetništva te ekološka prihvatljivost poduzetničkog poslovanja društvenih poduzeća.

Razvojna prilika za društvo u cjelini

Sudionici su smatrali da je društveno poduzetništvo i prilika i izazov OCD-ima, a u uvjetima neredovitog i teškog financiranja čak i nužnost rada OCD-a. Po njima je društveno poduzetništvo razvojna prilika za društvo u cjelini i da mu na razini države treba posvetiti više pažnje i dati mu više prostora i podrške. Na pitanje jesu li OCD-i sposobni baviti se društvenim poduzetništvom zaključak je da to ovisi o tome imaju li kompetentne stručnjake i kadrove za rad u takvim društvenim poduzećima.

Razlika između gospodarske djelatnosti i društvenog poduzetništva

U razgovoru sa sudionicima razjašnjena je razlika između gospodarske djelatnosti i društvenog poduzetništva. Prvi korak za oboje je ugrađivanje članka o gospodarskoj djelatnosti i vrstama u statute udruga koji je prvi osnovni preduvjet bavljenja gospodarskom djelatnošću. Nakon toga je prijavljivanje gospodarske djelatnosti nadležnom uredu Porezne uprave najkasnije 8 dana od početka bavljenja gospodarskom djelatnošću koja treba imati trajni karakter stvaranja prihoda. Potom obveza knjigovodstvenog razdvajanja gospodarske od ostalih aktivnosti udruge, te podnošenja godišnje prijave Poreza na dobit. Sljedeći bi korak bio osnivanje zasebnog poduzeća sukladno zakonima koji reguliraju područje poduzetničke aktivnosti, te reguliranje odnosa Udruge kao osnivača i društvenog poduzeća i načina reinvestiranja moguće ostvarene dobiti.

Društveno poduzetništvo je prilika za OCD-e

Društveno poduzetništvo je prilika za OCD-e zbog mogućnosti zapošljavanja marginaliziranih skupina koje se inače nigdje drugdje ne bi mogle zaposliti, korištenja poticaja i drugih oblika financiranja za pokretanje i/ili unaprijeđenje rada društvenog poduzeća, osiguravanja prostora za rad te korištenja iskustava i znanja rada sa marginaliziranim skupinama kao zasebne vrste usluge koja se može ponuditi profitnom sektoru. Primjer je prilagođavanje radne okoline za radnike oštećena sluha - svjetlosni signali.

Izazovi razvoja društvenog poduzetništva

Razvoj društvenog poduzetništva ima određene izazove, a to su - nedovoljno definirana

zakonska regulativa, nedovoljna spremnost OCD-a za društveno poduzetništvo zbog nepoznavanja poduzetništva, postupaka, zakona, atesta i standarda. Ljudi plemenita srca nemaju stručna znanja za ekonomsko upravljanje OCD-ima, a postoji i nedostatak stručnjaka koji bi se posvetili razvoju društvenog poduzetništva i pisanju projekata i njihov odljev u prvoj financijskoj krizi. Osim toga, primjetan je nedostatak početnog kapitala za pokretanje društvenih poduzeća kao i neravnopravno financiranje. Naime, poduzetnički poticaji su zasad namijenjeni samo profitnom sektoru ili za samozapošljavanje fizičkih osoba.

Niz prijedloga za razvoj društvenog poduzetništva

Prijedlozi za razvoj društvenog poduzetništva su - stvaranje jasnog zakonodavnog okvira za društveno poduzetništvo, pojednostavljivanje postupaka za društvena poduzeća, jer teže zadržavaju stručnjake i nisu profitna, a postupci su krojeni za profitno poduzetništvo, porezna rasterećenja za društvena poduzeća jer pridonose rješavanju teže rješivih društvenih problema i reinvestiraju dobit u razvoj poduzeća i/ili usluga za marginalizirane skupine građana poput mjera za zapošljavanje kod kojih je poduzetnik oslobođen doprinosa na plaće za prvih 12 mjeseci, porezno oslobođanje u nabavi roba i usluga za DP jer stvaraju nove vrijednosti u društvu te pravna pomoć za OCD-e kod osnivanja društvenih poduzeća. Potrebno je osmisliti zasebne kategorije poticaja za zapošljavanje u društvenim poduzećima, osiguranje u programima financiranja početni kapital, tj. start-up pakete za društveno poduzetništvo te pripremiti verificirane programe školovanja OCD-a za društveno poduzetništvo uz mentorstvo stručnjaka za marginalizirane skupine koje se planiraju zaposliti za osnivanje i upravljanje društvenim poduzećima. Važno je uključivanje modula društvenog poduzetništva u programe obrazovanja poduzetnika i srednjoškolske programe obrazovanja, stvaranje baze podataka o društvenim poduzećima s PR profilima koji omogućuju brzo partnersko uvezivanje s ostalim društvenim dionicima i profitnim sektorom kao oblik podrške radu društvenih poduzeća te napraviti standardizirani sustav izvješćivanja o korisnicima i rezultatima rada OCD-a po uzoru na sustav izvješćivanja o volontiranju i volonterskim satima, a u svrhu vidljivosti rezultata i prepoznavanja vrijednosti rada OCD-a koje može dovesti do lakšeg fundraisinga tj. prikupljanja financijskih sredstava neprofitnih organizacija za buduće društveno poduzetništvo. Isto tako, potrebno je osnovati Ured Vlade RH za društveno poduzetništvo.

Razvojni potencijal društvenog poduzetništva

Društveno poduzetništvo bi na tržištu uzelo dio kolača profitnog sektora, a s obzirom na rezultate profitnog sektora otvara se prostor golemog razvojnog potencijala društvenog poduzetništva.

OCD-i se trebaju pripremiti za društveno poduzetništvo

OCD-i se za društveno poduzetništvo trebaju dobro pripremiti i bolje je ne započinjati takav pothvat ako OCD-i nisu spremni za tržište, jer će to voditi do neminovnog neuspjeha. U razvoju društvenog poduzetništva OCD-i trebaju stručnost i savjete profitnog sektora i same države koja ga treba porezno rasteretiti da bi se moglo održati. OCD-i sa svojim trenutnim mogućnostima nisu u stanju sami nositi razvoj društvenog poduzetništva.

„Društveno poduzetništvo je prilika i izazov OCD-ima, a u uvjetima neredovitog i teškog financiranja čak i nužnost rada OCD-a.”

Tema 4: Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva: koji oblici podrške su za to potrebni

Kroz raspravu na temu Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva: koji oblici podrške su za to potrebni, održane na okruglom stolu u Šibeniku, sudionici su analizirali postojeće stanje ljudskih resursa u organizacijama civilnoga društva. Istaknuli su veliki problem nedostatka kvalitetnih i stručnih osoba u svojim organizacijama te napomenuli kako mlade osobe sve teže izabiru rad u civilnom društvu.

Jedan od razloga je to što se visoko obrazovane osobe teško odlučuju za rad u organizacijama civilnoga društva. Također je istaknuto kako je vrlo teško postići kontinuitet u zapošljavanju s obzirom da je to isto zapošljavanje vezano isključivo za provedbu pojedinih projekata.

Kao jedan od problema istaknuta je i negativna percepcija organizacija civilnoga društva u javnosti što također pridonosi nedostatku kvalitetnih i stručnih osoba u organizacijama civilnoga društva.

Problem je i u nedostatku ljudskih resursa na području Dalmacije, jer je vrlo teško pronaći visokoobrazovane osobe, specifičnih znanja, koje se nakon završetka studija žele vratiti u svoj kraj. Najveći problem imaju organizacije s područja manjih gradova.

Sve veći problem predstavlja i odlazak mladih osoba na rad u druge države Europske unije. Organizacije teško mogu osigurati plaće u skladu s obrazovanjem i znanjima mladih i stručnih osoba, te se sukladno tome mlade osobe vrlo teško odlučuju za zapošljavanje u organizacijama civilnoga društva.

Osim nedostatka visoko obrazovanih i stručnih osoba, vidljiv je i nedostatak znanja na području pisanja i upravljanja projektima. Veliki broj organizacija ulaže napore i novac u obrazovanje novih zaposlenika, koji se na kraju kratko zadrže u organizaciji zbog završetka projekta ili zbog financijski isplativijih poslova.

Ljudski resursi su ključni za sve organizacije civilnoga društva

Ljudski resursi predstavljaju sva ukupna znanja, vještine, sposobnosti, kreativne mogućnosti, motivaciju i odanost kojom raspolaže neka organizacija. Oni su ukupna intelektualna i psihička energija koju organizacija može angažirati na ostvarivanju svih svojih organizacijskih ciljeva, a vrlo su važni u stvaranju novih vrijednosti. Nedostatak specifičnih znanja, vještina i iskustava u upravljanju ljudskim resursima primjetno je kod voditelja i lidera pojedinih organizacija. Jedan od zaključaka rasprave je kako treba omogućiti voditeljima i liderima organizacija dodatne izobrazbe u upravljanju ljudskim resursima što bi utjecalo na povećanje kvalitete rada, poboljšanje međuljudskih odnosa unutar pojedinih organizacija i zadovoljstvo svih ljudskih resursa unutar organizacije.

Četiri kategorije ljudskih resursa u organizaciji

Postoje četiri kategorije ljudskih resursa unutar pojedine organizacije - članstvo, volonteri, vanjski suradnici i zaposlenici. Potrebno je ulagati u sve navedene kategorije kako bi jedna organizacija bila uspješna na svom području djelovanja. Članstvo ima veliku ulogu

u svakoj organizaciji, a posebno u organizacijama umirovljenika i branitelja. Volonteri su najvažniji ljudski resurs svake organizacije civilnoga društva. Zaključak je kako bi se trebao mijenjati Zakon o volonterstvu te kroz isti zakon utvrditi koristi osoba koje su volontirale ili još uvijek volontiraju u organizacijama civilnoga društva. Neke od navedenih koristi bile bi prednost pri upisu na visoko obrazovne institucije ili prednost prilikom zapošljavanja.

U zdravstvenim organizacijama nedostaju stručni vanjski suradnici

U organizacijama koje djeluju na području zdravstva nedostaju stručni vanjski suradnici, prije svega liječnici, koji osim svog posla često honorarno surađuju s privatnim medicinskim ustanovama i imaju vrlo malo vremena za sudjelovanje u radu organizacija civilnoga društva. Također se vrlo teško, kroz projektne prijedloge, ostvaruje mogućnost za primjereno honoriranje vanjskih suradnika. Zaključak je kako bi se trebalo raditi na poboljšanju uvjeta natječaja koji bi omogućio veće honorare stručnim vanjskim suradnicima.

Neprekidno ulaganje u izobrazbu zaposlenika

Zaposlenici, kao nositelji svih aktivnosti pojedine organizacije, naravno, predstavljaju važan segment svake organizacije. Potrebno je kontinuirano ulaganje u njihova znanja, vještine i obrazovanje. Istaknut je problem visokih cijena pojedinih izobrazbi ili osposobljavanja koje organizacije civilnoga društva ne mogu financirati. Trebalo bi otvoriti neku specijaliziranu ustanovu ili neki drugi pravni oblik koji će omogućiti navedeno, ali po cijenama prilagođenim neprofitnom sektoru.

Izuzetno važno bi bilo i pokretanje sustavnog neprofitnog menadžmenta, u sklopu neke visoko obrazovne institucije. Potrebno je kontinuirano ulaganje u zaposlenike svake organizacije, pogotovo kroz formalno obrazovanje koje je više motivirajuće od neformalnog obrazovanja. Veliki je broj različitih neformalnih izobrazbi, ali se zaposlenici i organizacije sve teže odlučuju za to, zbog nedostatka motivacije i nedostatka vremena. Teško je organizacijama koje imaju jednog ili dvoje zaposlenih izdvojiti vrijeme za pohađanje neformalnih izobrazbi zbog obima posla i obaveza oko provođenja svih aktivnosti.

Umrežavanje organizacija s manjim brojem zaposlenika

Organizacije civilnoga društva nemaju mogućnost, osim institucionalne podrške, osigurati sredstva za studijska putovanja, team building i druge aktivnosti koje su vrlo važne za sve ljudske resurse unutar organizacije. Ovakve i slične aktivnosti vrlo je teško prikazati kroz projektne prijedloge, ali i sama tijela financiranja rijetko pružaju takvu mogućnost.

Potrebno je i kontinuirano ulaganje u prostorne i tehničke mogućnosti svake organizacije kako bi se svim osobama unutar organizacije pružila mogućnost učinkovitog obavljanja aktivnosti, povećala atraktivnost zaposlenja ili volontiranja te motivacija.

Organizacije s manjim brojem zaposlenika - jedan do dva trebaju se umrežiti, ujednačiti kriterije financiranja, ali i mogućnost djelovanja u zajedničkim prostorima kako bi se troškovi hladnog pogona sveli na minimum.

Pritom je potrebna stručna podrška na lokalnoj razini pri pisanju projektnih prijedloga.

Nedostatak lidera u organizacijama civilnoga društva

U organizacijama civilnoga društva primjetan je problem nedostatka lidera. Mnogi zaposlenici, članovi ili volonteri teško se odlučuju za tu ulogu i događa se da organizacije prestaju s radom i djelovanjem kada lideri ili voditelji zbog bolesti, umirovljenja ili odlaska na drugi posao prestanu biti dio organizacije.

„Gotovo sve organizacije imaju veće ili manje probleme u upravljanju ljudskim resursima, ulaganju u njih i zadržavanju kvalitetnih i stručnih osoba u svojoj organizaciji, pa je potrebno što prije pronaći rješenja za te probleme .”

Potrebna provedba građanskog odgoja u obrazovnim institucijama

Vrlo važnim je istaknuta i provedba građanskog odgoja u obrazovnim institucijama kao temeljom za veći profesionalni i volonterski angažman mladih osoba u organizacijama civilnoga društva.

ŠIBENIK, 25. i 26. rujna 2018.

Tema 5: Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja

Sudionici okruglog stola održanog na temu Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja razgovarali su o ključnim aktivnostima koje provode, njihovom vidljivošću u zajednici te građanskom sudjelovanju u pojedinoj lokalnoj sredini. Neki od njih smatraju kako je sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama dosta slabo i nedovoljno dok drugi drže kako građani aktivno sudjeluju u aktivnostima i akcijama organizacija civilnoga društva, sudjeluju u kampanjama i doprinose konkretnim promjenama.

Svi sudionici su istaknuli kako su prolazili faze potpune anonimnosti i nezainteresiranosti javnosti za problematiku i područje kojim se bave i kako se niti jedna promjena nije dogodila brzo i preko noći već je proces utjecaja u zajednici, povezivanja, javnog iznošenja problema, korištenja resursa svih sudionika dug i traje.

Treba poticati građane na aktivnosti

Jedan dio sudionika okruglog stola smatra kako, ono što rade, teško može zainteresirati druge dionike u zajednici osim članova organizacije, ali i njih treba stalno animirati i poticati jer su pasivni. Organizacije su bile raznolike i po broju zaposlenika i volontera, stoga je različito i njihovo viđenje na koje sve načine mogu uključiti građane i s kojim kapacitetima.

Građani pokretači razvoja lokalnih zajednica

Izražena je zabrinutost za opći pad sustava vrijednosti u društvu tj. teškoće u razvijanju svijesti o odgovornosti pojedinca ili grupe pojedinaca i njihove brige za zajednicu u kojoj žive. Stav kako građani mogu biti pokretači razvoja lokalnih zajednica nailazi na skepsu u gotovo svim sredinama, a sve je izraženija nezainteresiranost građana, posebice mladih, da se aktivno angažiraju u zajednicama u kojima žive. Prevladava mišljenje kako je suradnja s lokalnim vlastima često iluzija i većina građana, svih dobnih skupina, sumnja i u snagu vlastitog djelovanja.

Izostanak povjerenja dovodi do ne djelovanja građana

Izraženo je mišljenje kako nedostatak povjerenja, nepoštivanje normi unutar zajednice i nejasno ili nedovoljno artikulirane vrijednosti za koje se želimo zalagati, najčešće dovodi do izostanka zajedničkog djelovanja građana, odnosno povećava nesposobnost zajednice da rješava probleme. Razloge je moguće pronaći i u nedostatku i slaboj razvijenosti društvenih mreža, lošoj povezanosti i suradnji dionika unutar lokalnih zajednica koje karakteriziraju odnosi povjerenja i dijeljenja zajedničkih vrijednosti - društveni kapital.

Građane je ipak moguće motivirati na zajedničko djelovanje

Dio sudionika rasprave, predstavnika organizacija, koji djeluju više od dva desetljeća, drže kako su promjene ipak moguće i kako je građane moguće motivirati i homogenizirati u rješavanju različitih problema u zajednici. Koristeći lokalne resurse, vještine članova zajednice i spremnost na zajedničko djelovanje za opće dobro, mogu se ostvariti promjene koje vode kvalitetnijem životu svih članova zajednice.

Treba razgovarati o problemu – jasno, otvoreno i argumentirano

Kako bi se sve to ostvarilo treba razgovarati o problemu, jasno, otvoreno i argumentirano. U javnosti govoriti „jednostavnim jezikom, iz cipela korisnika“ te kritički govoriti o problemima u području djelovanja, ali i predlagati moguća rješenja. Neprekidno treba provoditi zagovaračke aktivnosti i uključivati donositelje odluka u procese promjena i stvaranju poticajnog okruženja. Treba provoditi javne akcije u zajednici i uključivati veći broj građana, povezivati dionike u zajednici, stvarati formalne i neformalne mreže te isticati suradničke, partnerske zajedničke iskorake povezanih dionika.

Potrebno sustavno educiranje građana

Naglasak je na sustavnom educiranju građana o važnosti organiziranja i razvoja zajednice, očuvanju zajedničkih vrijednosti te potrebi zajedničkog djelovanja za opće dobro. Građani se mogu motivirati kroz uključivanje u proces procjena potreba zajednice, uvažavanje njihovih mišljenja prilikom utvrđivanja mogućih rješenja, omogućavanja boljem pristupu informacijama, poticanju osnaživanja vlastitih resursa (građana) i samoorganiziranje, stvaranje okvira koji jačaju utjecaj građana na javne politike i usluge te vrednovanje građanskog aktivizma i njegovog utjecaja na razvoj zajednice.

Pozitivna percepcija organizacija civilnoga društva

Snažnu lokalnu zajednicu karakterizira aktivno građanstvo, solidarnost i potpora u zajedničkom rješavanju problema, te međusektorska suradnja stoga je važna prisutnost i vidljivost djelovanja organizacija civilnoga društva. Mnoge organizacije vrijedno rade, ali nisu dovoljno vidljive stoga će teško uključiti veći broj građana u svoje aktivnosti. Također i negativna percepcija organizacija civilnoga društva u javnosti također pridonosi građanskoj neaktivnosti.

Potrebna veća prisutnost u medijima

Kako bi misija organizacije bila djelotvornija, a ukupno djelovanje organizacije snažnije utjecalo na promjene u zajednici i uključilo veći broj građana, potrebno je koristiti IT resurse i suvremene načine komunikacije s javnošću, primjerice društvene mreže te neprekidno se pojavljivati u medijima. Sudionici su istaknuli kako imidž organizacije kao pokretača promjena i promicanja temeljnih vrijednosti u zajednici čine znanja, sposobnosti, vještine lidera organizacije, zaposlenika, volontera te transparentno i u skladu sa zakonom poslovanje organizacije.

„Snažnu lokalnu zajednicu karakterizira aktivno građanstvo, solidarnost i potpora u zajedničkom rješavanju problema, te međusektorska suradnja stoga je važna prisutnost i vidljivost djelovanja organizacija civilnoga društva.“

Tema 6: Izazovi doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga civilnoga društva

Sudionici organizacija raspravljali su na temu Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga civilnoga društva na okruglom stolu, održanom u Šibeniku. Rasprava je iznjedrila sljedeća razmišljanja ...

Ključni nacionalni dokumenti u području izbjeglištva i integracije

Sudionici okruglog stola raspravljali su o nacionalnoj politici, infrastrukturi i dobroj praksi te međunarodnom kontekstu u području izbjeglištva i integracije. Za vrijeme rasprave upućeni su na ključne nacionalne dokumente, među kojima je Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i Okvir za integraciju izbjeglica u hrvatsko društvo. Navedeni su i ključni dionici koji su angažirani u toj tematici, a to su Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Agencija UN-a za izbjeglice - UNHCR, Međunarodna organizacija za izbjeglice (IOM), Hrvatski crveni križ, te dio uključenih organizacije civilnoga društva - Centar za mirovne studije, udruga Are You Syrious, Isusovačka služba za izbjeglice JRS, Društvo za psihološku pomoć te Volonterski centar Osijek.

Nacionalne koordinacije predstavnika javnog sektora i civilnoga društva

Istaknuta je internetska platforma Integracija u Republici Hrvatskoj www.irh.hr koju je uspostavila i održava Udruga "MI" - Split u sklopu projekta "Izgradnja društva dobrodošlice" uz financijsku podršku i suradnju s UNHCR-om, agencijom UN-a za izbjeglice, Predstavništvo u Hrvatskoj. Kao dobra praksa navedene su nacionalne koordinacije predstavnika javnog sektora i civilnoga društva te međunarodnih organizacija Koordinacija za integraciju i Koordinacija za azil.

Uključivanje organizacija civilnoga društva u procese integracije

Sudionici okruglog stola raspravljali su o uključivanju organizacija civilnoga društva u procese integracije u velikom broju lokalnih zajednica koja nisu ranije imala takva iskustva. Spomenuta je i situacija izbjegličke krize, kao i rad u prihvatnim centrima za strance tzv. „detencijskim centrima“ i oblici uključivanja civilnoga društva u te procese.

Senzibiliziranje javnosti i razvitak programa mentorstva za azilante

Sudionici rasprave su promišljali o mogućnostima sudjelovanja njihovih organizacija u procesima integracije ili u ostalim vrstama rada na tematici izbjeglištva. Nekima su bila poznata iskustva drugih organizacija koja već uspješno rade na integraciji. Istaknuto je nekoliko prioriteta i korisnih načina podrške integraciji. Potrebno je senzibiliziranje javnosti, razvitak programa mentorstva za azilante, organiziranje psihološke podrške za djecu, uključivanje mladih, korištenje potencijala sporta i kulture, zahtjevi integracije starijih osoba te važnost učenja jezika.

„Sudionici okruglog stola raspravljali su o nacionalnoj politici, infrastrukturi i dobroj praksi te međunarodnom kontekstu u području izbjeglištva i integracije.”

Tema 7: Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva

Sudionici okruglog stola na temu Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva u Šibeniku bili su predstavnici različitih udruga iz regije. Kao i ostali oblici okolišne promjene, i klimatske promjene povećavaju društvene nejednakosti, i globalno i u pojedinim državama, što dalje utječe na odnose moći u društvu.

Iz perspektive klimatske pravde posebna pažnja usmjerava se na činjenicu da će siromašni i marginalizirani, koji su najmanje doprinijeli stvaranju tog problema, podnijeti najveći teret, i to bez potrebnih resursa da se s njim nose. Sudionici su se složili kako treba djelovati u dva smjera - aktivnosti koje su odgovor na nastalu situaciju kao oblik pomoći ugroženima te aktivnosti usmjerene zagovaranju i lobiranju promjena na strani najvećih uzročnika klimatskih promjena i posljedično klimatske nepravde.

Potrebna realna slika o jačini zagađenja i klimatskim promjenama

Važna je suradnja OCD u međunarodnom kontekstu jer međunarodna klimatska pravda s obzirom da klima ne priznaje državne granice i "zagađivači" znaju "izvoziti" svoja sporna postrojenja što tada utječe na iskrivljenje realne slike o tome koliko koja država zapravo doprinosi zagađenju i klimatskim promjenama.

Kreiranje promišljenih i organiziranih aktivnosti

U problematici klimatskih promjena važno je biti svjestan sprege interesa „velikih igrača“ iz industrije, politike i pravosuđa kako bi se uopće mogle kreirati dobro promišljene i organizirane aktivnosti koje bi mogle imati učinak na rješenje te problematike.

Bojkotiranje određenih proizvođača čiji proizvodi zagađuju okoliš

OCD bi se možda mogla pozicionirati kao dodatni nadzor nad velikim proizvođačima / zagađivačima, a kao sredstvo legitimnog pritiska trebalo bi biti bojkotiranje određenih proizvoda / proizvođača.

Treba znati kada i s kim komunicirati

U današnje informacijsko doba velika dostupnost i širina komunikacijskih kanala u širenju ove teme mogu biti snaga, ali i slabost pa stoga treba mudro promišljati što, kako, kome, kada i na koji način komunicirati. Primjer su tzv. influenceri koji imaju veliku mobilizacijsku moć među svojim pratiteljima.

Fenomen „5 do podne“

Fenomen „5 do podne“, odnosno pojavnost u kojoj se građani ili čak i profitni sektor uključuju u OCD i to kada okolišna / klimatska stvarnost počne narušavati kvalitetu njihovog života ili poslovni uspjeh. Primjerice u Dubrovniku je nedavno udruga Green Sea Safari koja se bavi čišćenjem obale i otoka zbog stihijskog turizma i nanošenja smeća iz Albanije nastala na inicijativu vlasnika turističke agencije.

Reagirane u kriznim situacijama obveza države i civilnoga društva

Reagirane, tj. interventna pomoć u kriznim situacijama poput poplava koje su u 2014. izazvale štetu procijenjenu prema podacima Ministarstva za zaštitu okoliša i energetike na 65 milijuna eura, požarima i slično je od velikog značaja za one koji su izravno ugroženi.

Stoga sustav reagiranja u kriznim situacijama mora biti dobro osmišljen, učinkovit i relativno fleksibilan/adaptabilan, povezan s odgovarajućim službama i adekvatno opremljen. Ovo je usluga koju smatramo primarnom obvezom države, a sekundarno civilnoga društva i to je civilizacijski minimum koji smo dužni pružiti svim svojim građanima.

Izobrazba djece i mladih o klimatskim promjenama

Potrebna je suradnja OCD-a sa školama u kontekstu izobrazbe djece i mladih o ovim temama pri čemu im treba dati informacije koje doprinose okolišnoj i klimatskoj održivosti.

Ulaganje u istraživanje i razvoj inovacija

Treba ulagati u istraživanje i razvoj inovacija kao korektivu ili prevenciju daljnjih klimatskih promjena. Primjera radi, znanstvenici na Antarktici nastoje pronaći način za usporavanje topljenja ledenjaka. Te napore treba podržati jer istraživanje ukazuje kako se zbog popratnih učinaka, sama brzina topljenja povećava, što može utjecati na podizanje razine mora. Također, treba djelovati na svijest o pravovremenosti promjena, jer promjene nam nisu nešto što očekujemo, one se već događaju.

Klimatske promjene se ne mogu zaustaviti, samo ublažiti

Klimatske promjene sa svojim posljedicama se ne mogu zaustaviti, već ublažiti i na taj način valja usmjeravati aktivnosti koje će omogućiti prilagodbu za promjene, primjerice smanjenje emisije CO₂ i kružna ekonomija.

Jasnijim politikama do boljeg nadzora nad resursima

Postoji potreba za jasnijim politikama i provedbama postupaka iz ovog područja koje omogućuju bolji nadzor nad resursima i smanjuju mogućnosti "nekažnjenog" izvoza zagađenja npr. iz jedne zemlje u drugu. Hrvatska je izradila Nacrt Strategije prilagodbe klimatskim promjenama za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu i Nacrt Akcijskog plana za razdoblje od 2019. do 2023.

Pažnju usmjeriti na osjetljive skupine ljudi

Treba se usmjeriti na „osjetljive skupine” poput otočana, priobalnog stanovništva i stanovništva iz tzv. „dumping područja”.

Poticati učeničko zadrugarstvo

Poticati učeničke zadruge i društveno poduzetništvo usmjereno na kružnu ekonomiju.

Primjena prilagođenih pozitivnih praksi

Potrebna je suradnja OCD-a s ostalim organizacijama iz zemalja koje imaju dobra iskustva i razvijene pozitivne učinkovite i održive prakse te primjena nama prilagođenih pozitivnih praksi.

Tema 8: Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva

Na okruglom stolu održanom na temu Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva, održanog u Šibeniku, razvila se rasprava koja je rezultirala sljedećim zaključcima:

- Pojedinci i skupine društva su oni koji isključuju druge.
- Neophodna je interakcija s isključenim skupinama.
- Isključenost je nešto što se može svakom dogoditi i uglavnom se i događa i to neprekidno ili u različitim kontekstima.
- Dio isključenih je „navikao“ tj. naučen je na takvu ulogu. Prisutan je strah od promjena ili gubljenja određenih povlastica, primjerice kod uključivanja osoba s invaliditetom u društvo.
- Društveno poduzetništvo može biti pokretač i jedan od odgovora na ovo pitanje.
- Potrebno je podizati znanje, sposobnosti i održivost organizacija i pojedinaca koje radu s isključenim skupinama. Profesionalnost treba biti kriterij.
- Civilno društvo je do sada prednjačilo u radu s isključenima te uključivanjem volonterstva. CD rješenje može nuditi za sada samo putem kratkoročnih projekata, pa se time otvara pitanje održivosti i osiguranja sredstava za nastavak aktivnosti.
- Odgovor CD je potreban u zagovaranju, mobiliziranju javnosti, podizanju svijesti...
- Prekid i nesigurnost u pružanju usluga je često katastrofalan, primjerice angažiranje pa prekid angažmana isključenih osoba kroz socijalno poduzetništvo.
- Potrebno je osigurati veću fleksibilnost u osmišljavanju i provedbi aktivnosti projekata usmjerenih ovim skupinama.
- Profesionalizacija i specijalizacija osoblja te sustavna podrška je uvjet bez kojeg se ne može kvalitetno raditi.
- OCD-i često rade poslove tj. popunjavaju praznine koje bi trebao odraditi/popuniti netko drugi, najčešće institucije. Teret je često isključivo na udrugama.
- Sustav ne prati civilno društvo.
- Potrebno je jačati sektorsku i međusektorsku suradnju.
- Nužno je osigurati kontinuitet.

„U današnje informacijsko doba velika dostupnost i širina komunikacijskih kanala u širenju ove teme mogu biti snaga, ali i slabost.”

Tema 9: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje ?

„Udruge djeluju u skladu sa svojim misijama.”

Rasprava na okruglom stolu na temu Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje u Šibeniku, odvijala se vrlo intenzivno te su predstavnici uključenih udruga potvrdili da djeluju u skladu s misijom te su zaključili sljedeće...

Natječaji ne odgovaraju potrebama zajednice već su rezultat „trendova“

Istaknuto je kako često natječaji ne odgovaraju potrebama zajednice, već su rezultat pojedinih „trendova“. Članovi udruga primorani su se prilagođavati natjecajima jer ne mogu čekati do raspisivanja natječaja koji odgovara društvenim potrebama. Natječaji bi trebali biti programirani vodeći računa o „bottom up“ pristupu. Ovako se financiraju i oni koji nisu specijalizirani za pojedina područja te to dovodi do „razbacivanja“ novca, smatraju predstavnici udruga.

Kohezija između onih koji kreiraju pozive i onih koji provode projekte

Često udruge koje se prilagođavaju natjecajima opstaju, a one koje se drže misije prestaju s radom jer im odlazi profesionalni kadar. Uvjeti natječaja isto utječu na traženje mogućnosti za povećanje prihoda. U pojedinim natjecajima se kao uvjet prijave traži i visina prihoda pa su udruge primorane zbog toga prijavljivati projekte na različite natječaje. Slična je i situacija i s visinama plaća pa se tako traži prosjek plaće zadnjih šest mjeseci. Predstavnici udruga smatraju kako bi se trebala ocjenjivati i stručnost udruga te pratiti održivost projekata i nakon prestanka financiranja. U projektima financiranim sredstvima ESI fondova katkada je bitnija administracija od same provedbe, a ponekad tjera korisnike na odustajanje od misije. Treba postojati kohezija onih koji kreiraju pozive i onih koji provode projekte.

Projekti ovise od stvarnih potreba u zajednici

Trebala bi postojati bolja suradnja posredničkih tijela razine 1 i 2 te veće uključivanje posredničkog tijela 2 u kreiranje natječaja i to zbog njihovog iskustva u radu na terenu i izravne komunikacije s korisnicima. Pozivi trebaju biti u skladu s potrebama zajednica, osiguravati egzistenciju udruga te održivost njihovih aktivnosti. Velikim dijelom sam sustav tjera korisnike da odustaju od svoje misije.

Aktivnosti udruge moraju biti usklađene s potrebama zajednice

Održivost projekata je upitna zbog natječaja. Održivost se može osigurati u partnerstvu te se na natječaje mogu javljati različite udruge koje bi na taj način mogle očuvati vezu s misijom. To posebice vrijedi za male udruge. Predstavnici udruga vide mogućnost rješavanja ovog problema i u većoj podršci jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Naglasci iz rasprave

- Udruge uglavnom djeluju u skladu sa svojim misijama
- S ciljem održivosti i kontinuiteta neki se javljaju i na natječajima koji se mogu prilagoditi misiji. Potrebna je kreativnost u izradi projekata kako bi udruge opstale.
- Bitno je uskladiti projekte s potrebama na terenu. To je jamstvo održivosti i kvalitete, ali i podrške zajednice. Često prevladava negativan stav prema udrugama o tome kako udruge samo troše sredstva.
- Bitna je podrška JLP(R)S kroz financiranje jer oni mogu podržati aktivnosti bitne za zajednicu i osigurati njihovu održivost.
- Sustav tjera korisnike da odustaju od misije i ciljeva. Više se zadovoljava statistika i administracija nego što se obraća pažnja na zadovoljenje konkretnih potreba, primjerice pokrivanje isključivo troškova javnog prijevoza u ruralnim područjima, utvrđivanje pokazatelja koji su previsoki za manje zajednice. Natječajni trebaju pratiti potrebe na terenu i to kroz praćenje specifičnosti pojedinih područja, veća suradnja PT1 i PT2. Uvjeti natječaja tjeraju udruge na prijave na natječajima koji nisu za njih. Treba prijavljivati provedive projekte koji prate potrebe u zajednici.
- Poticati partnerstvo i suradnju udruga iz različitih područja u cilju očuvanja povezanosti s misijom.
- Osigurati praćenje projekata odobrenih iz ESF-a i nakon završetka (kao EFRR) - umanjuje mogućnost dodjele sredstava udrugama koje se prijavljuju na sve natječajima, a nisu održivi projekti.

Tema 10: Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost EU - pogled iz budućnosti

U razgovorima na temu Civilno društvo u Hrvatskoj 2030 i budućnost EU - pogled iz budućnosti u Šibeniku sudionici su analizirali glavne izazove s kojima će se u budućem razdoblju suočavati organizacije civilnoga društva na nacionalnoj i međunarodnoj razini te tko mogu biti pokretači promjena i koje bi to promjene mogle biti.

Nije kasno za angažman u udrugama civilnoga društva

Sudionici rasprave nisu bili „dobrog raspoloženja“ jer su zaključili kako će nekolicina njih 2030. godine već biti umirovljena i vjerojatno s malim mirovinama, ali ih je tješilo da za angažman u udrugama civilnoga društva nikada nije kasno. Isto tako, složili su se kako će korisnika programa organizacija civilnoga društva i 2030. biti isto kao i danas, ako ne i više. Razlog povećanja broja korisnika nalazi se u društvenim trendovima koji se najviše tiču OCD-a, a to su demografske promjene, ekonomska kriza, socijalni problemi, politička previranja, gospodarenje otpadom i nedostatak financija.

Male organizacije neće preživjeti bez financiranja

S obzirom na trend financiranja OCD-a u ovoj kao i u prijašnjim godinama, sudionici okruglog stola su zaključili kako se mnoge male organizacije, nažalost, neće moći oduprijeti izazovima te će se ugasiti. Takve male organizacije ne mogu preživjeti na osnovu pojedinačnih donacija iz lokalnog proračuna, na što su mnoge od njih računale. Ostat će samo OCD-i koji su se uspješno „profesionalizirali“ te prihvatili strukturu prijave projekata, bez obzira prate li misiju svog postojanja ili uvjete natječaja. S obzirom da kod većine natječaja i sada postoji trend pojednostavljenih opcija financiranja, a posebice izvještavanja, za očekivati je do 2030. daleko manji obim birokracije, što će se pozitivno odraziti na osmišljavanje novih inicijativa za kojima se pokaže potreba u lokalnoj zajednici. Također se može očekivati da će se ojačati i strukture donatora, što će omogućiti da se natječaji otvaraju kontinuirano. Poradit će se i na brzini vrednovanja, ali i na pravednijem ocjenjivanju, kvaliteti i nepristranosti procjenjivača.

Povezivanje OCD-a i institucija

OCD-i će se prilagoditi suvremenim pristupima u prikupljanju sredstava, ojačati će svoje strukture, upravljačke sposobnosti i zagovaračke pozicije. Najviše energije će se utrošiti na međusobno povezivanje OCD-a i institucija u osmišljavanje inovativnih pristupa u zajedničkom rješavanju problema zajednice. OCD-i su bili posrednici između institucija i građana, ali se već pomalo informatizacijom sustava cjelokupna situacija promijenila, pa institucije i građani mogu komunicirati i bez OCD-a. Ova prijetnja ukazuje da će biti potrebno dokazati potrebu umrežavanja jer rijetko koji pojedinac nešto može samostalno napraviti.

Novi mediji će se koristiti za potrebe zagovaranja

Novi mediji i društvene mreže poput Facebooka i Twitera kao i ukupna informatizacija će se pojačano koristiti za potrebe zagovaranja. Važno je napomenuti da će trend jačanja struktura organizacija civilnoga društva, donatora i institucija pomoći i „čišćenju“ broja udruga, onih koje trenutno doprinose lošem imidžu udruga.

Natječaji za zapošljavanje trebaju sadržavati klauzulu o vrednovanju volonterskog iskustva

Više kao želja, a ne kao očigledna promjena koja će se dogoditi, zaključeno je kako će do 2030. godine organizacije civilnoga društva postati istinski treći stup društva koji više neće biti na margini, nego će zaista biti ravnopravan partner ostalim stupovima. Sudionici smatraju da je Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva zajedno s Vladinim uredom za udruge u proteklm godinama postavila zdrave temelje razvoju civilnoga društva, koje je nažalost, u nekoliko navrata poljuljano, ali se uspješno održalo i prilagodilo svim promjenama i izazovima. Sve to daje snagu civilnom društvu da se do 2030. iznjedri veća društvena odgovornost te usvoji Zakon o općem dobru koji bi obuhvatio i pomogao u rješavanju mnogobrojnih problema u zajednici. Ovaj Zakon bi pomogao u promicanju filantropije i volonterstva, te se stoga može očekivati da će i prije 2030. godine natječaji za zapošljavanje, bez obzira tko ih raspisuje, sadržavati klauzulu o vrednovanju volonterskog iskustva.

Institucije i OCD-i moraju rješavati probleme osoba s invaliditetom

Sudionici su se posebno osvrnuli na probleme roditelja osoba s invaliditetom. Ta su djeca korisnici programa udruga osoba s invaliditetom te se najveća bojazan iskazala u starenju njihovih roditelja, ali i njih samih, te se postavilo pitanje tko će preuzeti brigu o njima. Takve izazove moraju rješavati institucije uz suradnju sa OCD-ima.

Hrvatska mora postati moderno i uključivo društvo

Također, neki od izazova na koje će OCD-i djelovati i nadograditi svoje aktivnosti su prevencija iseljavanja i zadržavanje mladih u zemlji, klimatske promjene, zdrava hrana, održivi razvoj i ekonomska pravda. Hrvatska će morati postati moderno i pravedno društvo koja će u svom razvoju koristiti tehnologije, očuvati svoje prirodne i kulturne resurse, temeljiti svoj razvoj na domaćim „mozgovima“ i imati visoku društvenu odgovornost.

Budućnost EU-a nije upitna

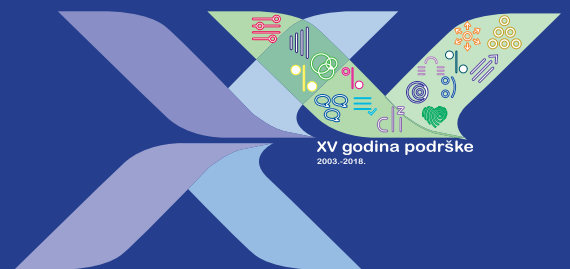
Rasprava o budućnosti EU je većim dijelom iskazala da svi sudionici rasprave još uvijek vjeruju u potrebu očuvanja EU, iako su zabrinuti stavovima ostalih zemalja članica u kojima je euroskepticizam izraženiji nego kod nas. Mi još uvijek mislimo da je EU obećana zemlja te da ćemo nekim slučajem i mi do 2030. imati sličan standard kao vodeće zemlje EU. Svim sudionicima bitno je poštivanju demokracije, ljudskih prava i dostojnog životnog standarda čemu teži EU. Unija će opstati, proširiti će svoje brojčano stanje, što pokazuje i dokazuje tezu civilnoga društva o potrebi umrežavanja kako bi se postigli veliki učinci.

„Male organizacije neće se moći oduprijeti izazovima te će se ugasiti. One ne mogu preživjeti na osnovu pojedinačnih donacija iz lokalnog proračuna.”

Varaždin,

22. i 23. listopada 2018.

XV godina podrške
2003.-2018.

Tema 1: Europski socijalni fond i civilno društvo: koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima

Sudionici okruglog stola na temu Europski socijalni fond i civilno društvo: koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima, održanom u Varaždinu smatraju kako su programska područja u dosadašnjim natječajima bila adekvatno utvrđena, no potrebno je još više naglasiti i to tematski ili u smislu financijske alokacije ruralne sredine, kontinuitet financiranja i egzistencijalni opstanak starijih osoba. Geografski gledano, kroz čitavu raspravu se isticala potreba za dostupnošću niže navedenih usluga u ruralnim sredinama. Potrebno je osigurati kontinuitet financiranja pojedinih usluga/aktivnosti koje se financiraju kroz određene natječaje.

Cjeloživotno učenje

Potrebno je jače adresirati razvoj vještina za korištenje suvremenih tehnologija kod osoba treće životne dobi - IT vještine i korištenje mobitela. To bi, među ostalim, omogućilo i održavanje kontakta s obiteljima koje žive u inozemstvu, što je za starije osobe iznimno važno. U tom smislu, važno je i omogućiti učenje stranih jezika radi održavanja veze s unučadi koja žive u inozemstvu. Treba jače koristiti resurse starije populacije za prijenos znanja i vještina.

Razvoj filantropije

Treba više naglasiti ovo područje s ciljem stvaranja odgovornog društva i to kroz jačanje potrebe za suradnjom, odgovornosti prema zajednici te jačanje međugeneracijske solidarnosti. Nedostatak je, prema mišljenju sugovornika, ključni razlog za neuspjeh do sada provedenih projekata/aktivnosti usmjerenih na međugeneracijsku solidarnost. Za daljnje osnaživanje volonterstva potrebno je povećanje financijske podrške.

Kultura

Više naglasiti razvoj i osiguravanje dostupnosti kulturnih sadržaja u ruralnim područjima. Predlaže se poticanje zajedničkog međugeneracijskog kreiranja kulturnih sadržaja i stimuliranje kreativnosti osoba treće životne dobi.

Socijalno planiranje u zajednici

Potrebno je veći naglasak u smislu financijske podrške na ovo programsko područje s ciljem sprječavanja institucionalizacije i to osobito na dnevnim boravcima ljudi po mjesnim zajednicama, osiguravanju mogućnosti za povezivanje i druženje starijih osoba. Uz to, potrebna je promjena paradigme pa natječaje ne treba usmjeravati na to da se starijim osobama pokušava organizirati život, već na to da se stvore uvjeti kako bi oni mogli sami sebi organizirati život i zadržati vitalnost. Treba stvoriti uvjete sa smanjenim barijerama za starije osobe u društveno-kulturnoj okolini. Primjer su stambene zajednice koje su integrirane u postojeću zajednicu, ali one moraju imati set usluga prilagođenih potrebama starijih osoba.

Poduzetništvo

Potrebno je snažnije poticati poduzetništvo mladih, što bi potencijalno imalo velik utjecaj na smanjenje vala njihova iseljavanja. Uz to, treba povećati dostupnost sredstava za

poticanje društvenog poduzetništva, osobito za osnivanje novih poduzeća.

Jačanje angažmana medija

Veći angažman medija u širenju informacija o dostupnim uslugama i pravima osoba u nepovoljnom položaju te u povećanju socijalne osjetljivosti društva.

Zapošljavanje osoba s invaliditetom

Naglašena je potreba za razvojem modela koji će omogućiti zapošljavanje, primjerice na pola radnog vremena ili ovisno o mogućnostima osoba s invaliditetom. Potrebno je zapošljavanje slijepih i slabovidnih osoba, branitelja i veterana, a da pritom ne gube ranije stečena prava.

Tema 2: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati

Sudionici rasprave na okruglom stolu na temu Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati, održanom u Varaždinu, uglavnom su se osvrnule na već postojeće oblike podrške Zaklade. Iznimno su važne sljedeće podrške...

Institucionalna podrška

Svi sudionici okruglog stola naglasili su važnost ove podrške za financiranje „hladnog pogona“ udruga za koji je teško namaknuti sredstva iz drugih izvora. Brojne organizacije, od kojih su neke već i bile korisnice ove podrške, žele i dalje kontinuirano koristiti ovakav oblik podrške pri čemu naglašavaju važnost ne samo financijske komponente podrške, već i znanje i iskustvo koje su stekle u pripremi ili provedbi institucionalne podrške.

Predfinanciranje, međufinanciranje i sufinanciranje (EU) projekata

Budući da sve više udruga provodi projekte financirane iz EU fondova u kojima uslijed različitih okolnosti, primjerice nedostatka predfinanciranja, kašnjenja povratnog mišljenja na dostavljene izvještaje, mijenjanja ili neznanja projektnih menadžera u posredničkim tijelima te kašnjenja u dobivanju tumačenja, dolazi do problema u protoku novca i upitne likvidnosti udruga. Potreban je određen oblik podrške koji će omogućiti premošćivanje ovih problema. Brojne organizacije koristile su program Europa Plus Nacionalne zaklade koji je omogućavao međufinanciranje odobrenih projekata organizacijama civilnoga društva iz fondova Europske unije.

Jednokratne podrške - kratkotrajne inicijative i male donacije

Sudionici su pozdravile mogućnost financiranja kratkotrajnih inicijativa te bi trebalo otvoriti prostor za financiranje manjih, pogotovo ruralnih organizacija civilnoga društva i to putem malih donacija.

Ulaganja u znanje

Sudionici su razgovarali o pozivu Nacionalne zaklade „Znanje bez granica“ i smatraju kako je ovaj oblik podrške uvijek dobrodošao. Sudionici su u nekoliko navrata naglasili važnost daljnjeg osposobljavanja udruga, tj. zaposlenika udruga, posebice za financijsko poslovanje udruga, općenito vodstvo i upravljanje u udrugama te provedbu projekata. Kao dodatni mehanizam u prijenosu znanja i iskustava vide mogućnost organiziranja studijskih posjeta i to prije svega unutar Hrvatske, ali i tematskih druženja i platformi koje provodi Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. Pozdravljena je ideja za pokretanje ESF Učilišta uz napomenu da bi trebalo voditi računa o različitim stupnjevima izobrazbe kroz osnovnu i naprednu razinu te decentralizaciju, tj. lokalnu dostupnost ovakvih programa i općenito informiranosti udruga.

Zaklada kao komunikacijski kanal

Sudionici su istaknuli kako im nedostaju jasniji kanali informiranja. Iako su vjerojatno sve informacije kroz otvorene natječaje, sve oblike podrške Zaklade, zakonodavne izmjene, najave događaja i radionica, dostupne na internetu, nedostaje jednostavan

alat koji je će sve te informacije sakupiti na jednom mjestu i razumljivim jezikom prenijeti udrugama. Sudionici Zakladu vide kao dvosmjerni komunikacijski kanal, i to ne samo za širenje ovakvog sažetog i razumljivog tipa informacija na najnižu, lokalnu razinu već i kao komunikatora. To podrazumijeva i aktivnosti prikupljanja i analize problema i potreba s terena koje udruge imaju tj. koje žele iskomunicirati prema drugim relevantnim dionicima kao što su Ured za udruge i razna ministarstva. Kao jednostavan alat koji bi mogao doprinijeti boljoj povezanosti udruga i lakšem traženju partnera unutar istog ili različitih tematskih područja i djelatnosti, sudionici vide izradu svojevrzne baze udruga, i to pogotovo onih koje financira Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.

EU projekti i ESF natječaji

Sudionici pozdravljaju uključivanje Zaklade kao posredničkog tijela pri čemu su ponovno istaknuli važnost dodijeljenih sredstava i podršku u provedbi kroz izobrazbe i razna savjetovanja. Pokrenuto je i pitanje održivosti EU/ESF projekata. Sudionici smatraju kako više pažnje treba posvećivati održivosti projekata i samom programiranju na način da se omogući kontinuiranost u provedbi određenog tipa projekata i programa. Primjerice onih u kojima je primarna aktivnost pružanje pojedinih socijalnih usluga te jasna komplementarnost s ostalim budućim natječajima.

Nedostaju natječaji usmjereni na demokratizaciju i aktivno građanstvo

Sudionici su se složili da, iako su dobrodošli ovakvi tematski vrlo specifični natječaji, Zaklada mora tematski ostati otvorena i „pokrivati” horizontalne teme. U tom kontekstu, sudionici primjećuju da nedostaju natječaji usmjereni na demokratizaciju i aktivno građanstvo u razvoju zajednice.

„Trebalo bi financirati kratkotrajne inicijative te otvoriti prostor za financiranje manjih, pogotovo ruralnih organizacija civilnoga društva i to putem malih donacija.”

**„Društveno poduzetništvo
je i prilika i izazov
za civilno društvo u
Hrvatskoj.”**

Tema 3: Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva

Predstavnici organizacija civilnoga društva, sudionici okruglog stola održanog na temu Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva, održanog u Varaždinu, zaključili su kako je društveno poduzetništvo i prilika i izazov za civilno društvo u Hrvatskoj.

Društveno poduzetništvo je ipak nepoznat pojam

Iako se zadnjih godina dosta priča o društvenom poduzetništvu i ekonomskoj demokraciji, taj pojam je i dalje nerazumljiv većini u društvu. Svakako bi trebalo u cijeli sustav obrazovanja uključiti teme kao što su poduzetništvo, društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija. Naglasak je i na pripremi kurikuluma za cjeloživotno obrazovanje na temu društvenog poduzetništva te na učenje poduzetništva već od najranije životne dobi - od vrtića i škole do fakulteta.

Nepostojanje pravnog i poreznog okvira za društveno poduzetništvo

Predstavnici organizacija su kao jedan od najvećih problema u Hrvatskoj prepoznali nepostojanje pravnog i poreznog okvira za društveno poduzetništvo. Svakako bi ga trebalo odvojiti od klasičnih oblika poduzetništva i kao takvog uključiti u zakonodavstvo. S obzirom na teme kojima se bave, društvena poduzeća trebala bi biti u povoljnijem odnosu prema klasičnim poduzećima.

Potrebno smanjenje administracije

Jedan od zaključaka rasprave je da bi razvoj društvenog poduzetništva bio lakši ukoliko bi se smanjila birokracija i administracija.

Suradnja OCD-a s poslovnim sektorom

Prilika za razvoj vidi se u suradnji s poslovnim sektorom, od kojeg bi društveni poduzetnici mogli učiti i s čijim poslodavcima bi se mogli povezati.

Nedostatak poduzetničke inicijative

Kao potencijalni problem prepoznat je nedostatak poduzetničke inicijative, spremnosti za preuzimanje rizika te nedovoljno osobne odgovornosti unutar civilnoga društva za osnivanje i vođenje društvenog poduzeća. Pretpostavka je da će se aktivnim učenjem i dijeljenjem pozitivnih iskustava povećati broj osoba spremnih za upuštanje u poduzetničke vode.

Institucije trebaju poduprijeti razvoj društvenog poduzetništva

Za razvoj društvenog poduzetništva potrebna je podrška svih institucija radi lakšeg pokretanja, vođenja i razvoja poduzeća. Također, da bi se u Hrvatskoj osnovala i djelovala društvena poduzeća, a i svaki drugi oblik poduzeća potrebno je osigurati pozitivno okruženje.

Financirati integraciju teško zapošljivih skupina

Treba financirati integraciju teško zapošljivih skupina, zaštitu okoliša i izobrazbu građana. Treba osigurati sredstva za pokretanje poduzeća te za dodatni razvoj i širenje poslovanja.

Tema 4: Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva: koji oblici podrške su za to potrebni

Sudionici rasprave na okruglom stolu, održanom u Varaždinu na temu Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva: koji oblici podrške su za to potrebni, uglavnom su isticali potrebe za financijskim podrškama i bili spremniji izraziti probleme s kojima se bore nego ponuditi moguća rješenja.

Financijske podrške

Osnovna komponenta koju OCD moraju osigurati da bi uopće mogli imati ljudske resurse su financijski resursi i njihov stalni priljev. Jedan od osnovnih problema javlja su kod toga da kad udruge uspiju privući kvalitetne zaposlenike, to je na ograničeno vrijeme i uglavnom se poklapa s trajanjima ugovora za projekte ili drugim oblicima podrške koje su ograničenog trajanja. Za to vrijeme se u zaposlene ulaže, obučava za rad s ciljnim skupinama ili članstvom te kapacitira drugim znanjima, da bi zaposlenici napustili organizaciju odmah po prestanku mogućnosti financiranja radnog mjesta. Još je veći problem kada nastaje "rupa" između jednog projekta i sljedećeg. Vrlo je čest slučaj, gotovo pravilo, da novi zaposleni nisu samostalni u svom radu, ponovno ih treba osposobiti što rezultira smanjenjem kvalitete usluge koju pružaju, iscrpljuje vodstvo organizacije i smanjuje šanse za povlačenjem novih sredstava.

Po pitanju financijskih podrški i ljudskih resursa, sudionici rasprave složili su se kako su plaće koje se odobravaju nedostatne za količinu posla koji je nužno obaviti da bi se projekti proveli te da su u dobrom dijelu slučaja plaće premale tj. da visina plaće koju je moguće isfinancirati ne odgovaraju razini opterećenja, odgovornosti i stresa koji nosi provedba projekta, uz nužni uvjet da osobe koje rade na pozicijama voditelja projekata ili programa budu svestrane.

Umrežavanje

Određeni OCD-ovi teško se umrežavaju i nalaze zajedničke interese s drugim organizacijama. Njima bi bile korisne platforme koje bi omogućile umrežavanje na nacionalnoj i internacionalnoj razini.

Obrazovni programi

Izobrazbe koje su sudionici navodili da bi im trebali kako bi upotpunili svoja znanja su: pisanje projektnih prijedloga, pritom nije riječ o klasičnom PCM-u već kako kvalitetno i učinkovito ispuniti projektnu prijavu, koje su specifičnosti natječaja i što se u kojem pitanju očekuje kao kvalitetan odgovor, izobrazbu povezane s komunikacijom i vodljivošću tj. upravljanje mrežnim stranicama, komunikacija s medijima, upravljanje društvenim mrežama, izobrazbe o javnoj nabavi, mogućnosti nadogradnje znanja i vještina kroz postojeće izobrazbe za izgradnju sposobnosti OCD koje se uglavnom bave osnovnom razinom i početnicima, dostupnost individualnog savjetovanja ili mentorske podrške osoba koja bi bila posvećena izobrazbi, koja ima prostora i vremena uči u specifičnost organizacije i ponuditi prijedloge za poboljšanje razumijevajući organizaciju, korisnike/ članove, lokalne specifičnosti te kroz podršku u nošenju sa stresom, prevelikim radnim opterećenjima i neizvjesnošću

„Predugo je razdoblje između raspisivanja poziva na dostavu projektnih prijedloga i ugovaranja odobrenih projekata”

Kvaliteta pruženih informacija

Kvaliteta obrazovatelja koji bi trebali kapacitirati ljudske resurse nije uvijek na razini. Posebno se to odnosilo na predavače/konzultante koji održavaju radionice za pripremu projekata i situacije kada predaju naučeno iz Uputa za prijavitelje te nisu u mogućnosti odgovoriti na specifična pitanja i situacije koje neke organizacije može koštati projekta. Povezano s tim razvila se i rasprava oko podrške koju dobivaju oni koji projekte provode te kako je vrlo loše da oni koji pružaju podršku korisnicima donacija, a to su projektni menadžeri na PT 2 razinama znaju manje od onih koji projekte provode, nesigurni su i ne dostavljaju konkretne odgovore već okolišaju čime samo povećavaju nesigurnost onih koji projekte provode. Podrška koje se dobiva u nekim je slučajevima prespora, prekruta, birokratska i ne rješava problem već korisnike vodi do nove nesigurnosti.

Provedba projekata

Projekte programiraju osobe koje ne rade na terenu i postavljeni su prekruto. Nije moguće da jednaki uvjeti prođu u ruralnim, kao i urbanim područjima, da različite skupine korisnika imaju sposobnosti ispunjavati istu dokumentaciju i slično. Provedba projekata opterećena je administrativno do mjere da su organizacije primorane baviti se administracijom, a na aktivnostima koje rješavaju utvrđeni problem zbog kojeg je projekt dizajniran i prijavljen. Zbog toga što nije jasno naznačeno administrativno opterećenje za pojedine projekte, prijavitelji ne mogu kvalitetno planirati proračunske stavke za plaće, odnosno postotke rada, što, uglavnom, rezultira da provoditelji projekta budu opterećeni više nego što su plaćeni. Time su nezadovoljni i pod stresom te ljudi odlaze s takvih pozicija. Jedna od velikih frustracija sudionika rasprave je što financijski nadzor projekata i nadzor provedbe nisu usklađeni. Ugovorna tijela usmjeravaju se na financijski dio, dok kvalitetu provedenih aktivnosti gotovo ni ne nadziru čime se otvara prostor za loše upravljanje javnim novcima. Novci će možda biti transparentno i ispravno utrošeni, no kvaliteta provedenih aktivnosti će biti toliko loša da šteta uloženog novca. Perspektiva održivosti izvan projekata gotovo i ne postoji.

Nedostatak podrške za financiranje programa

Jedan od modela podrške o kojem se raspravljalo je nedostatak podrške za financiranje programa. Određeni društveni problemi ili problemi ciljnih skupina nije moguće riješiti jednim ili dva projekta, već je potreban kontinuitet. Veliki problem vide u predugom razdoblju između raspisivanja poziva na dostavu projektnih prijedloga i ugovaranja odobrenih projekata.

Zahtjevnost projektnih prijava

Za dio udruga, posebice one koje nemaju zaposlene i udruge umirovljenika, prijavni obrasci i postupci prijave na natječaje su neprimjereno teški. Njima bi odgovarale manje podrške i manje zahtjevnost prijave kojih je mnogo manje na raspolaganju, a dodatno otežava konkurencija koja ima visoko razvijene kapacitete i koje može povući i puno veća sredstva, ali konkuriraju i na takve male podrške.

Ulaganje u volonterstvo

Većina predstavnika OCD složila se je kako bi u svoj rad željeli uključiti više volontera, ali kultura volontiranja nije u našem društvu dosegla dovoljnu razinu. Traže jaču podršku u razvoju volonterstva. Također, rad s volonterima je puno zahtjevniji od onog što se može naučiti na radionicama menadžmenta volontera te su tražili specijalizirane izobrazbe za rad s volonterima, posebice one prilagođene za rad volontera sa specifičnim skupinama - osobama s invaliditetom, djecom s teškoćama a nedostaje i volonterskih programa temeljenih na stručnim znanjima.

Javnost

Odnos javnosti prema OCD je vrlo loš jer se ne prepoznaje njihov doprinos razvoju društva i lokalnih zajednica te pružanju usluga za članove društva. Medijska slika također je loša čime se rad udruga i rad u udrugama ne percipira kao ozbiljan posao ili moguća karijera, što dodatno odbija kvalitetne ljude (zaposlenike). Sudionici rasprave su zaključili kako je nužna podrška i rad na promijeni svijesti javnosti.

Pristup informacijama

Vrsta podrške koja se pokazala važnom sudionicima rasprave je pristup informacija o tome što se nudi i pomoć u snalaženju u moru informacija koje se plasiraju na vrlo različitim mjestima i nisu objedinjene, što rezultira nemogućnošću snalaženja među podrškom koja je dostupna. Posebno su se u tom problemu istaknule osobe starije životne dobi, odnosno predstavnici udruga umirovljenika. Teško se dolazi do informacija koje su provjerene i iza kojih se može stajati što se posebno odnosi na tumačenja propisa i pomoći oko provedbe projekata.

Konkretna vrsta podrške

Konkretni prijedlozi podrške za male i potkapacitirane udruge su da JLRS-i ili neke druge udruge osiguraju voditelje projekata koji bi za male udruge koje nemaju dovoljno sredstava, potrebu ili uopće nisu u mogućnosti privući i zaposliti kvalitetnog i pouzdanog voditelja projekata osigurao da postoji voditelj čijoj stručnosti se može vjerovati. Voditeljima projekata se zbog malih sredstava koji se mogu tražiti u projektu stavi dodatni posao da bi im se osigurala plaća ili, u gorim slučajevima, voditelj projekta je potplaćen što rezultira i nemotiviranošću da podigne svoje sposobnosti i lošom kvalitetom provedbe projekata. Ili, u gorem slučaju, sa sredstvima koja su im na raspolaganju mogu zaposliti samo nestručne osobe koje rade puno štete.

Tema 5: Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja

Lokalna samouprava politička je institucija čija je uloga omogućiti građanima sudjelovanje u upravljanju lokalnim poslovima, posebno u odlučivanju o lokalnim pitanjima, te sredstvo političke kontrole lokalnih vlasti, jedan je od zaključaka sudionika na okruglom stolu na temu Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su preduvjeti i modeli za postizanje tog cilja, održanog u Varaždinu.

Uključivanje građana u odlučivanje

Izgradnjom uzajamnog povjerenja i demokratskih standarda te razvojem mreža civilnoga aktivizma dolazi do uključivanja građana u odlučivanje, a to započinje u lokalnoj zajednici.

Važno je funkcioniranje demokracije na lokalnoj razini

Lokalne samouprave suočene su s problemima poput decentralizacije, nerazvijenih mehanizama sudjelovanja građana, nedostatka visokoobrazovanih stručnjaka u redovima službenika i političara na razini lokalne samouprave te mnogim drugim problemima. Izravni dijalog između građana, njihovih udruga i izabranih političkih vođa može se dogoditi samo na najnižoj razini samouprave. Zbog toga je vrlo važno funkcioniranje demokracije na lokalnoj razini.

Članovi zajednice trebaju dobiti priliku za aktivno sudjelovanje u odlukama

Svaki član lokalne zajednice trebao bi imati priliku za aktivno sudjelovanje u osmišljavanju, provođenju te nadzoru provođenja usvojenih odluka u lokalnoj zajednici. Pritom lokalna vlast mora stvoriti uvjete za sudjelovanje javnosti u najvećoj mogućoj mjeri i pritom pokušati uključiti građane gdje god je to moguće.

Veće sudjelovanje građana u manjim sredinama

Veća mogućnost sudjelovanja građana je u manjim sredinama. U tom je smislu teritorij lokalne jedinice, odnosno veličina presudna jer se na razini gradskih četvrti ili u manjim gradovima i općinama omogućava lakši i neposredniji utjecaj na određeni krug lokalnih pitanja, i to posebno onih od specifičnog interesa za lokalnu zajednicu. Ti specifični interesi pretpostavljaju manje lokalne jedinice jer su u njima građani više povezani međusobno, ali i s izabranim lokalnim dužnosnicima. Svakodnevni kontakt je češći i izravniji, pa potiče veću odgovornost lokalnih čelnika. Nadalje, u tim jedinicama djelovanje lokalne demokracije i politički procesi bliže su građanima i njihovim problemima. Na toj razini građani svoje probleme lakše prepoznaju, izražavaju specifične potrebe te bolje osjećaju i ocjenjuju donesena rješenja.

Građani trebaju biti sukreatori lokalnog razvoja

Građane treba osposobiti za ulogu aktivnog sukreatora lokalnog razvoja, motivirati ih na preuzimanje odgovornosti za dio lokalnog razvoja, depolitizirati stranačke i građanske inicijative za lokalni razvoj i osigurati širenje informacija o lokalnom razvoju dok se lokalna politička vlast mora orijentirati na proaktivan pristup uključivanja građana u procese donošenja odluka za lokalni razvoj kontinuirano, a ne samo po zakonskoj potrebi.

Naglasci iz rasprave

- Uključivanje građana na najosnovnijim razinama - okupljanje građana od mjesnog odbora pa na naviše...
- Potreba davanja prijedloga za komunalne akcije i probleme s kojima se građani suočavaju na lokalnoj razini
- Revizija udruga - mnoge imaju neusklađenost Statuta, postoje samo na papiru, ne može se dozvoliti da netko može osnovati više udruga koje će loviti sredstva, a dosad su ti isti pojedinci 'ugasili' 5 udruga
- Udruge predstavljaju zdraviji dio društva i ljudi se uključuju u udruge
- Potrebno je osnažiti građane za izravno sudjelovanje putem zborova građana
- Nedostaje demokracija s imenom i prezimenom i licem - danas svatko može kritizirati anonimno
- Okrugli stolovi i tribine po naseljima su dobar način uključivanja
- Osposobljavanje građana za uključivanje u procese donošenja odluka
- Aplikacije za glasanje za pojedine prijedloge preko mobitela
- Prilika za dobar alat: društveni mediji, IT rješenja, brojna istraživanja i iskoristivi stručni podaci
- Udruge osoba s invaliditetom ne sudjeluju u lokalnim javnim politikama
- Građanski odgoj - preduvjet prepoznavanja potreba lokalne zajednice i naše uloge u sukreiranju javnih politika
- Pisma građanima, izravna komunikacija, neka se građane češće pita
- Rad s volonterima - uključivanje volontera u planiranje i provedbu, a ne samo fizički rad - dati ljudima priliku da samostalno rade
- Projekti i prijedlozi građana se ne slušaju i ne doživljavaju
- Građane se ne pita što bi se gradilo u lokalnoj zajednici
- Građane se pita za mišljenje, ali ne uvažavaju njihova mišljenja
- Strukturirani dijalog - pronaći inovativne alate za sudjelovanje - načelo supsidijarnosti
- Izravan pristup - upornost u pozivanju ljudi na zborove građana i javna savjetovanja
- Teško je pronaći i profilirati lidere u lokalnoj zajednici koji bi pokrenuli promjene
- Manje birokracije, a više kreativnosti kao preduvjet za aktivno sudjelovanje i razne oblike suodlučivanja

Tema 6: Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva

„Postoji mnogo mitova, pogrešnih percepcija i vrlo ograničenih informacija o trenutnoj situaciji migranata.”

Sudionici organizacija razgovarali su na temu Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva, održanog u Varaždinu te se pritom zapitali tko su migranti i što hrvatski građani misle o njima?

U uvodnom dijelu rasprave izdvojene su neke informacije o migracijskoj krizi u Europi. Napomenuto je kako postoji više od 1.000 tražitelja azila koji borave u zagrebačkom hotelu Porin, u centru u Kutini, ali i u ostalim malim centrima u Hrvatskoj. Migranti uglavnom dolaze s područja Bliskog Istoka, Afrike i Južne Azije tj. Irana, Afganistana i Pakistana. Većina onih koji dolaze u Europu bježe od rata, siromaštva, seksualnog i rodnog nasilja i iznude. Utvrđeno je da više od 80 posto migranata koji su pregledani po dolasku na recepcijske centre imaju neku vrstu psihološke i mentalne traume, koja zahtijeva liječenje. Također se procjenjuje da je najmanje 40 posto žena migranata registriranih u recepcijskim centrima suočeno sa seksualnim i rodnim nasiljem prije, tijekom i čak nakon njihovih opasnih putovanja u Europu. Hrvatske nevladine organizacije trenutno se bave pitanjima migracija. MdM (Medecins du Monde) provodi početne zdravstvene procjene tražitelja azila u hotelu Porin u Zagrebu i u Kutini. JRS - Isusovačka služba za izbjeglice pruža usluge savjetovanja, jezične tečajeve i obuku za osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom. CMS (Centar za Mirovne studije) razvija publikacije o statusu izbjeglica, tražitelja azila i nedokumentiranih migranata u Hrvatskoj.

Akcije koje senzibiliziraju građane

Sudionici su se složili da postoji mnogo mitova, pogrešnih percepcija i vrlo ograničenih informacija o trenutnoj situaciji migranata. Spomenuli su da se na temelju dostupnih vijesti i informacijama interneta, čini kako migranti napadaju ljude i zapravo dolaze u Europu kako bi izazvali nevolje, što dakako nije istina. Kroz informativne kampanje i slične aktivnosti u javnosti poticati će se da građani preuzmu aktivnu ulogu u rješavanju problema migracija. Time će se i javni stavovi prema pitanjima migracije promijeniti u pozitivne stavove.

Medijacija i obuka

Sudionici su se složili da ukoliko Hrvatska zaista podupre tražitelje azila, izbjeglice, pa čak i neprijavljene osobe da budu integrirani u širu zajednicu, moraju postojati ljudi koji mogu djelovati kao treneri koji će davati informacije o temeljnim ljudskim pravima i prevoditelja. Većina migranata nema nikakvog znanja o hrvatskom jeziku, što je nemoguće za njih da razumiju protokole, postupke i njihova osnovna prava. Obrazovanje za jezik i zapošljavanje mogu pružati dobrovoljci koji poznaju određene jezike. Osobe koje rade na migracijskim pitanjima kao posrednici, volonteri i treneri prenijet će jezične praznine, doprinijeti interkulturnom dijalogu i razumijevanju i integriranju migranata u društvo.

Prikupljanje podataka i pružanje savjeta u području migracijske politike

Organizacije civilnoga društva bit će glavni dionici pružanja podrške migrantima, a oni će također poslužiti kao izvrstan izvor informacija o migrantima. Zbog njihovog kontakta s ovim osobama, oni će moći procijeniti svoje socio-ekonomske situacije, zdravstveno stanje i mentalno stanje. Podaci koje prikupljaju bi koristili javni službenici jer će moći i istaknuti koja se pitanja trebaju hitnu pažnju.

Strah šire javnosti o migrantima

Postoji strah u široj javnosti o migraciji i migrantima. To je „nepoznato” u Hrvatskoj. U usporedbi s drugim europskim zemljama, vrlo je malo imigranata u Hrvatskoj, a javnost nije imala mnogo kontakata s neeuropskim kulturama s Bliskog istoka, Južne Azije i Afrike. Akcije koje senzibiliziraju javnost i okupljaju ljude iznimno su važne za razvoj Hrvatske jer će pridonijeti smanjenju mogućnosti rasnog nasilja, ksenofobije i getoizacije. To je fenomen koji je već vidljiv u mnogim europskim zemljama.

„Svaka organizacija civilnoga društva trebala bi početi s nekim načelima zaštite okoliša i održivog razvoja „za sebe“.”

Tema 7: Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva

Sudionici okruglog stola na temu Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva u Varaždinu su u početku razmatrali što bi značio pojam „klimatska pravda“.

Sudionici okruglog stola razgovarali su o klimatskoj pravdi kao ravnoteži u okolišu te odnosu čovjeka prema njemu, zaštititi prirode i okoliša. Raspravljali su i o načinu organizacije civilnoga društva koje mogu pridonijeti postizanju klimatske pravde i zaštititi okoliša.

OCD se treba baviti načelima zaštite okoliša i održivog razvoja

Svaka organizacija civilnoga društva trebala bi početi s nekim načelima zaštite okoliša i održivog razvoja „za sebe“. To znači da unutar svoje organizacije treba naznačiti što znači reciklirati, racionalno koristiti papir i ostali materijal, smanjiti potrošnju goriva manjim korištenjem automobila te uvesti zero-waste koncept „jer su svi oni „pokretači promjena“. Također, bilo bi dobro da u svakoj organizaciji postoji barem jedna osoba koja će se educirati u tom području, kako bi i ostale suradnike mogla poučiti i promovirati važnost održivog razvoja. Sudionici su naveli činjenicu da u svakom projektnom prijedlogu, primjerice kod prijave na natječaj iz ESF-a, treba napisati na koji način će projekt pridonijeti održivom razvoju i zaštititi okoliša. Na taj način organizacije trebaju promišljati koje će mjere poduzeti. S druge strane sudionici smatraju da ih projekti na neki način „tjeraju“ na stvaranje otpada. Naveli su primjere promidžbenih materijala koji često budu od plastike, tiskanje velikog broja letaka i papira i sve ostalo što se baca i neupotrebljivo je, ali i to da postoje dobri primjeri, primjerice nabava platnenih vrećica koje se mogu iznova upotrijebiti.

Udruge mogu utjecati na klimatsku pravdu u svojoj zajednici

Suradnjom s lokalnim zajednicama, svaka udruga može utjecati na klimatsku pravdu u svojoj zajednici kroz nekoliko procesa - osvještavanje i informiranje građana kako određena strategija utječe na okoliš i na neka područja te educirati građane na tu temu. Važno je pritom da sama organizacija i stručnjaci koji u njoj rade budu dobro informirani o toj tematici.

OCD trebaju ukazivati i zagovarati zaštitu okoliša

Sudionici smatraju da ne trebaju isključivo organizacije civilnoga društva koje se bave u svojem djelovanju zaštitom okoliša biti te koje će ukazivati i zagovarati tu problematiku, već svaka organizacija u nekoj mjeri može promovirati način održavanja i važnost klimatske pravde. Naveden je jedan primjer udruge iz Čakovca koja djeluje u području prava osoba s invaliditetom, a koja je u jednoj svojoj kampanji promovirala važnost reciklaže kroz akciju skupljanja čepova i starog papira čime su skupili sredstva za svoju udrugu i korisnike. Tu je i primjer druge udruge koja je kroz projekt nabavila solarne panele. Isto tako su naveli primjere brojnih organizacija civilnoga društva koje kroz svoje projekte pomažu osnivanje volonterskih klubova u školama, koji provode razne volonterske akcije u kojima promoviraju zaštitu okoliša, najviše kroz recikliranje i skupljanje materijala. Udruge mogu primjerice u svoj statut navesti i jedan dio oko promoviranja održivog razvoja, a također mogu marketinški promovirati one udruge koje su u svojim kampanjama poticale obnovljivi turizam i zaštitu okoliša.

Studije o posljedicama „klimatske nepravde“

Ono što mogu raditi „okolišne“ organizacije su studije slučaja, primjerice o posljedicama „klimatske nepravde“, pa sve ostale organizacije civilnoga društva o tome informirati i obrazovati i u većoj se mjeri baviti zagovaranjem.

Politika se treba orijentirati na regije

Sudionici su razgovarali o tome u kojim područjima u našoj zemlji postoji klimatska nepravda i najviše su se usmjerili na razlike regija Istre i Slavonije. Zaključili su kako bi se politika trebala regionalno orijentirati tj. zasebno za svako područje jer postoje brojne nejednakosti među regijama. Također, naveli su veliki broj dobrih primjera u našoj zemlji. Otok Zlarin je uveo zero waste koncept na cijelom otoku, a Šibenik je jedini organizirao advent na kojem nije bilo korištenja plastike. Jedino se u Osijeku razdvaja metalni otpad.

Civilno društvo ukazuje na probleme u državi

Sudionici su zaključili kako civilno društvo ukazuje na probleme u državi, a istodobno je obrazovatelj i korektor. Važno je surađivati s lokalnom zajednicom i poduzećima u promoviranju važnosti zaštite okoliša i ukazivanju na posljedice zagađenja. Ne treba biti „okolišna“ organizacija da bi u svom radu zagovarali važnost zaštite okoliša i posljedice klimatske nepravde. Organizacije civilnoga društva još uvijek su nedovoljno informirane o toj temi te njihovi članovi nisu sigurni što sami koncept klimatske pravde predstavlja. Kako bi se dobila šira slika o tome, treba organizirati izobrazbe na tu temu.

Tema 8: Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva

Tema rasprave okruglog stola održanog u Varaždinu bila je Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva. Sudionici rasprave složili su se da su posljednjih godina u području društvenog uključivanja isključenih skupina, postignuti značajni pomaci pri čemu je izuzetno važnu ulogu odigralo upravo civilno društvo, osobito u vezi promjene svijesti i senzibilizacije javnosti. Istaknuti su doprinosi udruga u aktivnostima koje su pridonijele povećanju društvene uključenosti nekih pripadnika marginaliziranih skupina. Naime, prema ocjeni sudionika rasprave, najbolji rezultati bilježe se upravo u nastojanjima izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom osiguravanjem različitih izvaninstitucionalnih socijalnih usluga kroz projekte i programe koji doprinose njihovoj većoj uključenosti u zajednicu, aktivnijem društvenom životu i participaciji u svim drugim područjima života zajednice.

Najznačajniji doprinos u uključivanju osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta osiguran je kroz pružanje usluge osobne asistencije, organizaciju polu/dnevni boravaka, raznih radionica, izobrazbi, druženja i izleta te različitih, kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja. Napomenut je prilagođeni prijevoz za OSI u kolicima koji je iznimno značajan za osobe iz ruralnih područja, osobito one koji žive u lošim socioekonomskim uvjetima. I za osobe starije životne dobi, nezaposlene, ovisnike, bivše zatvorenike, žrtve nasilja, kao i djecu i mlade iz sustava socijalne skrbi postoje različiti programi i projekti udruga kojima se unapređuje njihova društvena uključenost. Sudionici okruglog stola složili su se kako su najslabiji rezultati postignuti za Rome. Oni smatraju kako je „krivnja“ obostrana - s jedne strane nezainteresiranost i specifičnost samog romskog naroda, a s druge nedovoljni interes svih ostalih da problem njihove socijalne (ne)uključenosti rješavaju kroz inovativne i motivirajuće aktivnosti, projekte i programe.

Zajednička je ocjena sudionika rasprave kako su pomaci u društvenom uključivanju vrijedni, ali još uvijek ne zadovoljavaju te treba ulagati dodatne napore da bi se stanje poboljšalo.

Izostanak empatije prema marginaliziranim skupinama

Opća kriza morala i poremećeni sustav vrijednosti s jedne, a pasivnost i neinformiranost građana te nedovoljna educiranost stručnjaka, među kojima su i sami edukatori, odnosno, osobe u sustavu odgoja i obrazovanja s druge strane, neki su od razloga, prema mišljenju sudionika rasprave, što se ne postižu optimalni rezultati u okviru postojećeg sustava i mogućnosti. Istaknuto je kako nerijetko izostaje empatija i senzibiliziranost prema pripadnicima marginaliziranih skupina upravo od osoba na poslovima i mjestima gdje se ona najviše očekuje - socijalne, zdravstvene i slične službe.

Problemi unutar samih udruga

Dio problema sudionici rasprave vide unutar samih udruga koje zbog nesigurnosti financiranja stručnjaka imaju veliku fluktuaciju kadra i nerijetko se suočavaju s nemogućnošću provedbe svih onih aktivnosti, projekata i ideja koje zamisle s ciljem boljeg uključivanja isključenih skupina.

Kvalitetan sustav praćenja i vrednovanja

Donatori trebaju uspostaviti kvalitetan sustav praćenja i vrednovanja odobrenih podrški kako bi osigurali kontinuitet financiranja udruga kroz duže razdoblje jer bi time doprinijeli njihovoj stabilnosti i dijelom riješili problem odljeva stručnog kadra u čije osposobljavanje same udruge nerijetko ulože prilično vremena i sredstava.

Pomoć udrugama s većim brojem zaposlenih

Predložen je još jedan vid pomoći koji bi olakšao i unaprijedio rad udruga s većim pa i velikim brojem zaposlenika. Primjerice udruge, koje zapošljavaju veći broj osobnih asistenata, preko noći su se pretvorile u kategorije malih pa i srednjih poduzetnika. Kako nisu u mogućnosti imati svoju pravnu službu, stručnjake zaštite na radu i druge te na kvalitetan način odgovoriti na sve zahtjeve u području radnog zakonodavstva, smatraju da bi trebalo оформiti tim na državnoj razini koji bi bio na raspolaganju svim udrugama za pružanje pravne i druge pomoći.

Treba nagraditi volontere u udrugama

U raspravi je dotaknut i problem nemogućnosti ili neznanja članova udruga da na prihvatljiv način i bez nepotrebnih dodatnih troškova nagrade volontere, posebice dugogodišnje entuzijaste kojima mnogo „duguju“. Nadaju se da bi i u tom smislu mogli dobiti odgovarajuće upute i savjete jer strahuju da bi i ti ljudi, u svjetlu aktualnog, iskrivljenog sustava vrijednosti ipak mogli izgubiti volju za daljnjim volontiranjem i radom „pro bono“.

„Pomaci u društvenom uključivanju su vrijedni, ali još uvijek ne zadovoljavaju te treba ulagati dodatne napore da bi se stanje poboljšalo.“

Tema 9: Pogled iznutra: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje?

Na okruglom stolu u Varaždinu, održanom na temu Pogled iznutra: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje sudionici rasprave zaključili su da njihove organizacije djeluju u skladu sa svojom misijom.

Organizacije odgovaraju na stvarne potrebe zajednice

Organizacije su okrenute svojoj misiji i odgovaraju na stvarne potrebe zajednice u kojoj djeluju i u sektoru iz kojeg dolaze. One su prije svega osnovane da odgovore na zahtjeve svojih korisnika i upotpune nedostatak usluga koje nude institucije u njihovom sektoru ili lokalnoj zajednici. Donatori uglavnom prepoznaju aktivne organizacije, prepoznaju kvalitetne projekte i financiraju njihove usluge. Prilike koje se nude za financiranje organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj vide kao priliku da ojačaju svoje organizacije s ljudskim resursima i povećaju obujam usluga koje nude.

Organizacije se trebaju profesionalizirati i zaposliti ključne ljude

Kod financiranja organizacija postoji velika potreba za pokrivanjem troškova administracije, hladnog pogona i vanjskih stručnjaka. Veliki broj sudionika istaknuo je kako organizacije egzistiraju na entuzijazmu pojedinaca koji bi svoj rad u organizacijama odrađivali i volonterski. Veliki broj organizacija iskoristio je priliku da se sukladno svojim financijskim prilikama profesionaliziraju i zaposle ključne ljude. S financiranjem organizacija dolaze i administrativne obaveze, tako se kod velikog broja organizacija javlja potreba za zapošljavanjem administratora. Uglavnom pojedinci koji su ključni ljudi u organizacijama, vode organizaciju, preuzimaju odgovornost za vođenje administracije uz sve svoje obaveze koje imaju u organizacijama. Takva situacija uvelike opterećuje organizaciju jer u fokusu nisu više korisnici, već sama organizacija, vođenje projekata i ispunjavanje obaveza prema donatorima. Organizacije u tom slučaju uglavnom zapošljavaju administratore da rasterete ljudske resurse i usmjere se na korisnike i svoju misiju.

Organizacije se prilagođavaju prilikama za financiranje

Organizacije se prilagođavaju prilikama za financiranje i usklađuju svoje aktivnosti projekata prema natječajima koji se nude, ali se drže misije organizacije. Natječaj koji se otvaraju ili su otvoreni u Hrvatskoj vezani su za nacionalne i EU strategije. Samim time se i djelovanje organizacija i projekti koje provode prilagođavaju istima, ali je i dalje fokus na misiji organizacije i korisničkoj skupini s kojom rade.

Koriste se razni izvori financiranja

Novim zakonom o udrugama veliki broj organizacija je proširio svoju djelatnost kako bi imali što šire područje djelovanja i bili konkurentniji na natječajima. Veliki broj organizacija koristi različite izvore financiranja i provode aktivnosti kako bi došle do vlastitih izvora financiranja. Organizacije koje imaju veliki udio vlastitog financiranja u svom radu uglavnom su usmjerene na svoju misiju i djelatnost zbog koje su osnovane. Takve organizacije koriste i priliku za financiranje iz javnih izvora proširenjem svoje djelatnosti u području socijalnih usluga.

Samoodržive aktivnosti

Organizacije iz područja djelovanja mladih i kulture provode veliki broj aktivnosti koje su samoodržive, dok aktivnosti iz područja socijalnih usluga financiraju javnim sredstvima. Aktivnosti koje su samoodržive i koje se financiraju vlastitim prihodom su radionice, manifestacije, vlastita produkcija.

Organizacije pružateljice socijalnih usluga trebaju biti dostupne u zajednici

Organizacije kojima je područje djelovanja u okviru socijalnih usluga uglavnom nisu orijentirane na samoodržive aktivnosti, jer žele da njihove usluge budu dostupne svima u zajednici bez obzira na imovinsko stanje korisnika. Samoodržive aktivnosti koje provode organizacije koje se bave socijalnim uslugama prije svega su usmjerene na vidljivost i senzibiliziranje zajednice za aktivnosti organizacija koje prezentiraju na raznim manifestacijama i sajmovima prodajom svojih rukotvorina.

Hobističke organizacije financiraju se članarinama i donacijama članova

Organizacije koje se bave kreativnim korištenjem slobodnog vremena, hobističke organizacije uglavnom su financirane članarinama i donacijama članova. Do vlastitog prihoda dolaze prodajom svojih proizvoda izrađenih na radionicama.

OCD djeluje u skladu sa svojom misijom

Organizacije civilnoga društva djeluju u skladu sa svojom misijom. Sudionici su naveli da ima i onih koje djeluju sa prilikama za financiranje. Takve organizacije su u manjini i nemaju velikih rezultata pri financiranju, donatori uglavnom prepoznaju organizacije koje odgovaraju na stvarne potrebe svojih korisnika. U lokalnim zajednicama prepoznate su organizacije koje su okrenute svojoj misiji i te organizacije postižu najbolje rezultate u sektoru kojem djeluju, te ih uglavnom financira lokalna i državna uprava. Korisnici i zajednica prepoznaju dobre organizacije civilnoga društva sa jasnom misijom i djelovanjem.

Tema 10: Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost Europske unije - pogled iz budućnosti

Predstavnici organizacija koji su sudjelovali na okruglom stolu na temu Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost Europske unije - pogled iz budućnosti, održanom u Varaždinu zaključili su kako bi predstavnici udruga u većoj mjeri te u većem obimu trebali biti uključeni u planiranja programa natječaja i financiranja udruge te da bi takvi planovi trebali biti prilagođeni i usklađeni s potrebama ljudi na terenu. Naglasili su kako su u razdoblju od 2005. do 2018. godine bili vrlo mali pomaci. Pritom su iskazali bojazan kako će 2030. godine biti ista situacija kao i sada i ponovno će razgovarati na ovakav način. Zaključili su kako nije bilo značajnih pomaka u prošlosti, pa ih ne očekuju ni u budućnosti. Oni smatraju kako će i dalje slika o udrugama u javnosti biti „da samo uzimaju novce, a ništa ne rade“. Zbog sadašnje situacije sa EU fondovima i malih sredstava od države, sudionici rasprave smatraju da će „velike udruge“ opstati, a „male“ udruge će propasti i do 2030. ih više neće biti.

Svakodnevno poslovanje udruga

Sudionici smatraju da bi 2030. godine trebao biti uhodan sustav u kojem udruge točno znaju kome se za koja pitanja mogu obratiti, pisati, telefonirati i da znaju da će na toj adresi dobiti pravi odgovor. Nadalje, smatraju da se vrlo malo u društvu radi na osmišljavanju projekata za stariju populaciju koja je sve više bez mlađih članova koji napuštaju zemlju. Predstavnici umirovljenika smatraju da mlađi umirovljenici mogu voditi projekte i najbolje su upoznati sa problematikom populacije te da je u strategiji i planovima EU predviđeno podrška ranjivim skupinama. Upravo su umirovljenici ta ranjiva skupina. U takvim projektima trebalo bi naglasiti razvoj društva u kojem će se ljudi pripremati za starost.

Lakše poslovanje udruga

Udruge bi trebale lakše poslovati jer bi se udruga trebala preustrojiti i reformirati tako da bude na usluzi korisnicima tj. građanima i njihovim organizacijama. Pored toga, smatraju da se mora dogoditi pozitivna promjena i da će se donatori morati približavati udrugama, vrednovati njihov rad i doprinos projekata koje udruge iznesu. Nadaju se kako će do 2030. sustavi na svim razinama biti uređeni i operativni. Stručni ljudi u takvoj uređenoj upravi će voditi stručne poslove.

EU u sadašnjem obliku neće opstati

Predstavnici organizacija smatraju da EU kakva je sada neće opstati već kažu kako će opstati onakva EU kakva je bila na početku osnivanja što znači da će imati 5 članica. Ako bi se sada počelo raditi na opstanku EU, onda se treba odmah vratiti na istinske vrijednosti ujedinjenja u EU. Problemi s migracijama su vrlo složeni koje sadašnje vodstvo EU ne zna i ne želi rješavati. Dogovori koji se postižu u Bruxellesu ne provode se u zemljama u kojima se trebaju provoditi, neki su od problema koji se ne rješavaju.

Status stručnjaka u udrugama

Stručnjaci koji u udrugama provode psiho-socijalne programe i socijalne programe svedeni su na zbrajanje korisnika i ispunjavanje obrazaca o njihovim karakteristikama dok je ugovornim tijelima potpuno nebitan rad stručnjaka i njihov doprinos društvu. Izvještaji

„Organizacije su okrenute svojoj misiji i odgovaraju na stvarne potrebe zajednice u kojoj djeluju i u sektoru iz kojeg dolaze.“

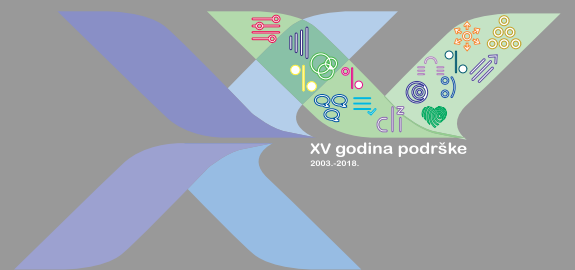
su svedeni na brojke, a kvaliteta se ne prepoznaje. Mladi stručnjaci su nezadovoljni jer ne dobivaju povratnu informaciju o svom radu. Sve je manje onih koji žele živjeti u neizvesnosti projektnog preživljavanja, jer od projekta do projekta se čeka dugo i egzistencija je neizvesna pa se zbog osobnog života mladi okreću prema poslovima u upravi ili odlasku u inozemstvo.

„Do 2030. godine trebao bi biti uhodan sustav u kojem će udruge znati kome se za koja pitanja mogu obratiti kako bi dobili ispravan odgovor.”

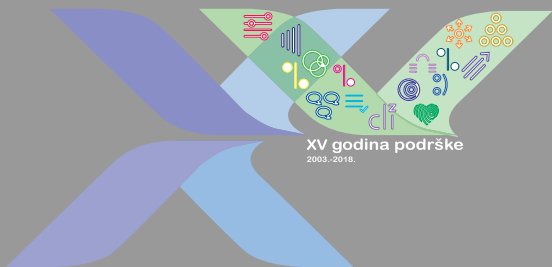

VUKOVAR,

25. i 26. listopada 2018.

XV godina podrške
2003. - 2018.

Tema 1: Europski socijalni fond i civilno društvo - koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima

Predstavnici organizacija civilnoga društva sudjelovali su u raspravi na temu Europski socijalni fond i civilno društvo - koja programska područja bi trebala biti obuhvaćena natječajima na okruglom stolu, održanom u Vukovaru. Većina sudionika sudjeluje u provedbi programa Zaželi, no više od 80 posto sudionika okruglog stola nije imalo prethodno iskustvo u provedbi projekata financiranih iz ESF-a.

U raspravi su istaknuti problemi koje organizacije civilnoga društva imaju prilikom prijavljivanja na natječaje ESF-a:

- natječajni nisu pripremani u skladu sa stvarnim potrebama na terenu. Pojedine socijalne usluge imaju pozornost i olakšane postupke provedbe dok su druge zanemarene ili nisu ni prepoznate kao potreba
- natječajna dokumentacija nije dovoljno pojednostavljena te postoji previše administriranja i komplicirane komunikacije sa ugovornim tijelima
- organizacije civilnoga društva su podkapacitirane što znači da nema dovoljno stručnih ljudi koji će provesti zahtjevne projekte. To se događa zbog loše politike prema civilnom društvu. To je zbog smanjenih sredstava, nedostatka strategije, nepoznavanja stvarnih problema u lokalnim zajednicama i neprilagođavanja novonastalim situacijama u društvu kao što je iseljavanje mladih te potplaćenost zaposlenika u civilnom društvu
- sve je manje mladih i drugih nezaposlenih na tržištu rada koji posjeduju određen stupanj obrazovanja za rad na projektnim ciklusima, ali i za rad na specifičnim poslovima kao što su asistenti u nastavi i osobni asistenti
- slaba ili nikakva umreženost institucija i OCD-a koji se bave istom problematikom
- nedovoljno razvijen aktivizam građana i nedovoljno osviještena zajednica o vrijednostima rada i angažmana OCD-a
- slaba ili nikakva komunikacija s nadležnim institucijama i tijelima državne uprave koji bi trebali biti izuzetno zainteresirani za kvalitetnu provedbu projekata jer aktivnosti koje se provode, i to posebice u razvijanju socijalnih usluga, izravno utječu na provedbu politike i ciljeva projekata
- nije vidljivo jesu li dosadašnja iskustva i rezultati, koji su OCD-i postigli kroz projekte utjecali na promjenu politike nadležnih ministarstava te koriste li se stečeni resursi i znanja za poboljšanje i obogaćivanje dosadašnjih usluga koje su ugrađene u nacionalni sustav usluga.

Prijedlozi za poboljšanje navedenih problema kroz natječaje

- temeljito mapiranje potreba za socijalnim uslugama na terenu i kreiranje novih zakonskih okvira temeljenih na dosadašnjim spoznajama i postignućima u provedenim natječajima s ciljem kreiranja platforme za održivost
- jačanje kapaciteta OCD-a, posebice kroz infrastrukturu i ljudske resurse na ruralnim područjima
- omogućiti programsko financiranje kroz natječaje
- natječajni za formiranje društvenih centara, za društvene inovacije, komunikacije, izobrazbe i informiranje te regionalnih centara za razvijanje socijalnih usluga

- natječaji za razvoj socijalnih usluga kao oblik poduzetništva - licenciranje, kreiranje socijalnih usluga kao izvozni brend
- odgovornije sudjelovanje posredničkih tijela 1. i 2. razine u kreiranju natječaja. Pritom treba poštovati rokove i česte promjene natječaja zbog lošeg planiranja, prijevremenih zatvaranja natječaja te preusmjeravanja sredstava s jednog na drugo prioritarno područje
- natječaji kroz koje je moguće provoditi dio demografskih mjera koji se prije svega odnose na stipendiranje mladih i stručno usavršavanje za specifične poslove za razvoj socijalnih usluga.

„Potrebno je jačanje kapaciteta OCD-a, posebice kroz infrastrukturu i ljudske resurse na ruralnim područjima.”

Tema 2: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati

Na okruglom stolu na temu Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u idućih 5 godina: što bi trebala financirati i podržavati, održanom u Vukovaru, sudjelovali su predstavnici koji do sada nisu koristili niti jedan od oblika financijskih podrški Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva niti su ostvarili suradnju sa Zakladom te oni koji su koristili financijsku podršku te sredstva za međufinanciranje EU projekta u okviru programa Europa Plus.

Sudionici okruglog stola složili su se kako Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva prepoznaje potrebe organizacija civilnoga društva, ima točno utvrđene postupke koje se možda čine zahtjevnima, ali se sve zna unaprijed pa ih se stoga lako pridržavati. Nije bilo prijedloga za unapređenje djelovanja ili za nova područja odnosno nove oblike financijskih podrški.

U raspravi se naročito istaknulo:

Zaseban natječaj za dodjelu institucionalnih podrški udrugama osoba treće životne dobi

Nacionalna zaklada mogla bi raspisati zaseban natječaj za dodjelu institucionalnih podrška udrugama osoba treće životne dobi. Na sličan način kao što to već raspisuje i za udruge osoba s invaliditetom i udruge iz Domovinskog rata, s prilagođenim osnovnim propisanim uvjetima, s obzirom na njihove kapacitete.

Uložiti dodatna sredstva u institucionalne podrške

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva trebala bi uložiti dodatna sredstva za dodjelu institucionalnih podrški te povećati iznose podrški i broj odobrenih podrški

Ciljano ulaganje u ključne kadrove

Omogućiti ciljano ulaganje u ključne kadrove da bi se ljudi zadržali u civilnom društvu.

Zastupati interese udruga

Predstavljati glas udruga u zastupanju njihovih interesa.

Drugačiji uvjeti za najuspješnije

Razmisliti o dodatnom motiviranju udruga korisnica institucionalnih podrški na način da primjerice 10 najuspješnijih korisnika ne treba imati pauzu između dva ciklusa korištenja podrški.

Poticanje umrežavanja udruga

Poticati umrežavanje udruga koje djeluju u različitim programskim područjima.

Smanjiti broj izvještaja

Smanjiti broj izvještaja sa tromjesečnih na polugodišnje.

Držati se postupaka

Držati se svojih postupaka i ne ići na ruku udrugama koje naprave propuste prilikom podnošenja prijave i zbog propusta ne zadovolje propisane uvjete - ne treba im omogućiti dostavu dodatne dokumentacije jer time u neravnopravan položaj stavlja udruge koje su se potrudile i na propisan način pripremile cjelovitu prijavu na natječaj.

„Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva prepoznaje potrebe organizacija civilnoga društva, ima točno utvrđene procedure koje se možda čine zahtjevnima, ali se sve zna unaprijed pa ih se stoga lako pridržavati.”

Tema 3: Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva

Da je poduzetništvo pokretač gospodarstva i stvara podlogu za razvoj, zaključili su sudionici okruglog stola na temu Društveno poduzetništvo i ekonomska demokracija - prilika ili izazov za organizacije civilnoga društva, održanog u Vukovaru. Predstavnici organizaciji razgovarali su, među ostalim, o društvenom poduzetništvu kao koristi za društvo i zajednicu koje daje dodanu vrijednost, a prihod se ulaže u novu vrijednost ili nova zapošljavanja. To je i rad za opće dobro, a posrnulo poduzetništvo se može uključiti i revitalizirati uz odgovarajuću podršku i dobru volju. Primjer za to je Itas. Sudionici su napomenuli i socijalni turizam te kroz to stvaranje novih radnih mjesta u lokalnoj zajednici.

Razvojne mogućnosti za OCD

Udruge iz kulture stvaraju fundus umjetničkih radova i organiziraju kulturna događanja. To je dohodovna djelatnost udruge koja omogućava održivost i vidljivost u lokalnoj zajednici. Korisnici braniteljskih udruga su u mirovini, nisu radno sposobni, teško ih je okupiti, a pogotovo organizirati poduzetništvo. Koristi bi mogle biti velike kada bi postojao pravi sustav podrške oko vođenja poduzetništva za one koji u radu vide mogućnost rehabilitacije i sudjelovanja u društvenom razvoju. Perspektiva je i za djecu branitelja, koji su nezaposleni, ali treba prava podrška i onemogućiti dodjelu sredstava "podobnima".

Udrugama umirovljenika treba dati podršku da svoje vještine i iskustvo pretoče u dohodovnu djelatnost udruge. Prepreka je nemogućnost dodatnog stjecanja dohotka za umirovljenike pa treba poraditi na pomicanju cenzusa, kako bi se stvorio dodatni prihod bez ugrožavanja prava na mirovinu.

Koristi za zajednicu

Ljudi se zapošljavaju, stvaraju se radna mjesta, stječu znanja i vještine. Osim toga, stvara se održivost, za razliku od projektnog financiranja. Primjerice program Zaželi treba biti održiv, jer je sadašnji oblik projektnog financiranja zapošljavanja neodrživ i može kod privremeno zaposlenih žena kao i kod korisnika stvoriti dodatne traume kad ostanu bez posla. Treba razmišljati o održivijim programima koji će biti zasnovani na društvenom poduzetništvu i društvenoj/dobroj ekonomiji. Treba održavati kulturna dobra koja se stavljaju u funkciju. Zdravstveni i socijalni turizam su veliko područje i prilika za stvaranje DP, ako se tome pristupi strateški i osigura potrebna podrška.

Izazovi u pokretanju i razvoju društvenog poduzetništva

Potrebno je vrednovati društveno poduzetništvo jer se u javnosti ne prepoznaje njegova vrijednost i korist za društvo. Treba razvijati različite modele i osigurati im uvjete za razvoj te odgovarati na potrebe tržišta i usmjeravati poduzetništvo u dohodovne djelatnosti. Dio udruga koji pokreću DP nemaju znanja o marketingu i tržišnim potrebama. Treba promijeniti svijest kod građana i potrošača da DP doprinose dobrobiti zajednice. Oni koji nemaju osnovne resurse i sposobnosti ne mogu ući u poduzetništvo. Mali start-up tvrtke nisu konkurentni jer su mali i nemaju pristup sredstvima za obrtni kapital, investicije, ulaganja u marketing i ljudski kapital. Često postoji dvojba jesmo li profitni ili neprofitni? Nema podrške, motivacije i zajedništva, a treba predvidjeti tržište i potrebe.

Dobar menadžer je ključan, a mali poduzetnici, posebice udruge ga nemaju i ne mogu platiti. Potreban je početni kapital i podrška zajednice. Ne postoji dovoljan poduzetnički potencijal unutar OCD pa treba povezati znanje i iskustvo, suradnjom bivših poduzetnika, a umirovljenici mogu biti podrška.

Postoje ograničenja u natjecajima jer se previše naglašavaju tzv. soft aktivnosti i jačanje sposobnosti, a nedostaju sredstva za opremu, ulaganja i razvoj tržišta. Pristup sredstvima u svim fazama razvoja je ograničen. Potrebno je sustavno planiranje i uključivanje svih ključnih dionika u programe lokalne zajednice. Komunikacija i razmjena informacija će dovesti do zajedničkog rada i dijeljenja resursa, a onda i mogućnost pokretanja društvenih poduzeća jer nitko ne može sam. Nepovoljna je i porezna politika. Sela ostaju prazna, javni prijevoz nedostatan i skup, javlja se višak poljoprivrednih proizvoda koji se dijelom plasiraju kroz socijalnu kuhinju, ali se ne koristi potencijal plasmana tih proizvoda u Zagreb, Jadran te na druga tržišta. Ruralna područja trebaju snažniju podršku da društveno poduzetništvo postane održivo i snažno te da se mladi ljudi vrate u te krajeve. Previše je birokratskih prepreka i kontrole, a premalo podrške. Uz sve navedeno, nedostaje poduzetničkog obrazovanja.

Potrebna podrška za daljnji razvoj društvenog poduzetništva

Povezivanje s klasičnim poduzetnicima i traženje zajedničkog poslovnog interesa je vrlo važno. Projekti u lokalnoj zajednici, primjerice zeleno poduzetništvo uz podršku udruga, JLS, institucija - međusektorska partnerstva. Potreban je know-how kako ideje pretočiti u poduzetništvo te se povezati s razvojnim agencijama. Centri podrške ključni su za daljnji razvoj DP, jer su udruge koje najčešće pokreću DP izgubljene u birokratskim preprekama, a nemaju dovoljno poduzetničkog znanja niti imaju pristup sredstvima za jačanje poduzetništva. Konzultantska podrška neophodna je u svim fazama razvoja DP, ne samo u početku dok traje projekt, a kasnije je možda i potrebija.

Potrebna je podrška školskim zadrugama kao rasadniku ideja i kadrova. Za pokretanje poslovanja potrebne su razne dokumentacije i dozvole. Uz to, potreban je početni kapital, ali i poslovno povezivanje. Javna nabava trebala bi više uključivati društvena poduzeća i podržati ih u plasmanu proizvoda i usluga. Važan je know-how i menadžment, usluge marketinga i tržišnog pozicioniranja, a potrebno je i poznavati potrebe i resurse zajednice. Treba omogućiti umirovljenicima dodatni izvor prihoda uz porezne olakšice, ujednačiti zakonodavstvo, a birokratske postupke prilagoditi i smanjiti. Potrebno je i bolje povezivanje kako bi se moglo lobirati i zagovarati. Nedostaju ogledni primjeri zadruga pa stoga treba povezivati one postojeće. Također, treba financirati dugoročne programe koji su održivi i koji objedinjuju zajednicu kroz održivi poslovni model. Važna je integracija programa demografske obnove i nekih drugih socijalnih programa te poticanje rada kroz zadrugarstvo.

Ekonomska demokracija i modeli upravljanja

Osnovna prepreka u promišljanju ekonomske demokracije je naš mentalni sklop - mentalitet gazde - uvriježeno je mišljenje da vlasnik kapitala ima prirodno i zakonsko pravo upravljati svime, prirodnim resursima pa i ljudima. Potrebno je više znanja o mogućim modelima upravljanja, a treba promovirati dobru praksu iz Hrvatske i svijeta te omogućiti uvođenje drugih modela upravljanja poduzećem.

***„Društveno poduzetništvo
ima veliku korist za
društvo i zajednicu jer
daje dodanu vrijednost,
a prihod se ulaže u novu
vrijednost ili nova
zapošljavanja”***

Tema 4: Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva - koji oblici podrške su za to potrebni

Sudionici okruglog stola na temu Ulaganje u ljudske resurse organizacija civilnoga društva - koji oblici podrške su za to potrebni, održanog u Vukovaru su u raspravi napomenuli kako su, među ostalim, nedostatni ljudski resursi zaposlenih i volontera. Osim toga, nedovoljno je stručnjaka sa specifičnim znanjima i vještinama potrebnih organizacijama s obzirom na djelokrug rada, a česta je i fluktuacija ljudi zbog nedostatka dugoročnih izvora financiranja i usmjerenosti države prema projektnom financiranju koje donosi veliku neizvjesnost rada organizacije, upitnu održivost, nemogućnost zadržavanja ljudi i privlačenja mladih osoba s potrebnim znanjima i vještinama te nemogućnost dugoročnog ulaganje u ljude.

Sudionici okruglog stola složili su se kako je primjetna i nedostatna podrška razvoju i jačanju organizacija, osobito u manjim lokalnim zajednicama te je nedostatna stručna podrške za zaposlene i volontere za mentorstvo, supervizije i specifične izobrazbe. Niska je razina svijesti o potrebi ulaganja u ljude kroz različite formalne i neformalne obrazovne programe kao preduvjet cjelokupnog razvoja organizacije. Nedostatna su sredstva i vrijeme zbog brige oko opstanka. Također je niska motivacija za cjeloživotno obrazovanje, bez obzira na godine pa je primjetno kako mladi isto nisu zainteresirani. Uz to, niska je motivacija članova organizacije za sudjelovanje u razvoju organizacije, a ni građani ne prepoznaju značaj i ulogu organizacija civilnoga društva.

Oblici podrške potrebni za razvoj ljudskih resursa u OCD-ima

Potrebno je osigurati kontinuirano i redovito financiranje organizacija kroz povećanje broja institucionalnih podrški koje osigurava Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva i to bez pauze od jedne godine, „vratiti“ programsko financiranje iz državnog proračuna, umjesto projektnog, redovito objavljivati natječeaje, u skladu s godišnjim planom na nacionalnoj razini te skratiti proces i postupanje prilikom prijave projekata. Proces od objave natječaja do ugovaranja često traje više od jedne godine. Treba smanjiti administrativne zahtjeve prilikom prijave i provedbe projekata te na taj način olakšati funkcioniranje organizacije i osloboditi prostor za ulaganje u ljude i razvoj ljudskih resursa.

Razviti nove institucionalne mehanizme razvoja organizacija i ulaganja u ljudske resurse

Lokalne samouprave trebaju osmisliti i primijeniti model institucionalne podrške OCD-ima. Otvoriti fond za ulaganje u ljudske resurse u OCD-ima, financirati neformalne programe obrazovanja koje pružaju organizacije civilnoga društva usmjerene jačanju kapaciteta OCD-a te osigurati financijsku podršku zaposlenih u OCD-ima u stjecanju formalnog obrazovanja.

Programi podizanja standarda kvalitete

Treba financirati i podržati programe podizanja standarda kvalitete u OCD-ima, primjerice OK 2015.

Udruživanje organizacija sa specifičnim znanjima i vještinama

Osigurati podršku udruživanjem organizacija sa specifičnim znanjima i vještinama koje

pružaju podršku razvoju civilnoga društva na lokalnoj i regionalnoj razini.

Osigurati mehanizme koji podržavaju učenje

Osigurati mehanizme koji podržavaju učenje od drugih organizacija u specifičnim područjima te u skladu s novim trendovima u EU, primjerice migracije i rad s izbjeglicama te društveni utjecaj.

Ulaganje u razne programe obrazovanja

Kontinuirano ulagati u različite programe obrazovanja i podrške u skladu s potrebama OCD-a te trendovima na lokalnoj, nacionalnoj i EU razini te poticati i podržavati inovacije.

Podržavati mentorske programe

Podržati razvoj i provedbu mentorskih programa za mlade motivirane raditi u OCD-ima i/ili „stručnog usavršavanja“ za rad u OCD-ima te kontinuiranog stručnog usavršavanja zaposlenih i volontera koji rade u OCD-ima.

Podržavati programe obrazovanja za djecu i mlade

Podržavati programe obrazovanja za djecu i mlade usmjerenih odgajanju i obrazovanju za aktivne građane, motivirane, odgovorne i svjesne važnosti njihovog angažmana u civilnom društvu.

Potrebe u području ulaganja u ljudske resurse

- Povećati stručne kapacitete organizacija civilnoga društva ulaganjem u ljude kroz dostupnost formalnih i neformalnih oblika obrazovanja
- Podržati razvoj i jačanje specifičnih znanja i vještina ljudi koji rade u OCD-ima kroz dugoročne programe obrazovanja koji nude kompetencije važne za kvalitetan rad i argumentirano djelovanje, od programa koji nude znanja vezana za razumijevanje demokracije i civilnoga društva, do specifičnih vještina kao što je projektni menadžment, zagovaranje, organiziranje zajednice i digitalna pismenost
- Osigurati uvjete i sredstva za praćenje novih trendova, inovacije i učenje od drugih organizacija iz razvijenih zapadnih demokracija (EU) kroz organizaciju studijskih posjeta u EU, članstvo u EU mrežama
- Ulagati u afirmaciju i primjenu standarda kvalitete i to i u području upravljanja organizacijom (OK) te u specifičnim područjima djelovanja organizacije, primjerice standarde za socijalne usluge i volonterske centre
- Razvijati i primjenjivati modele mentorske podrške manje iskusnih organizacija od strane većih i iskušanih organizacija
- Osigurati kontinuitet rada organizacija te dugoročno ulaganje u ljudske resurse kroz višegodišnje programsko financiranje umjesto projektnog
- Pratiti potrebe ljudi koji su aktivni u OCD-ima te osigurati različite oblike podrške razvoja ljudskih resursa OCD-ima u skladu s njihovim potrebama kroz izobrazbe, supervizije i mentorstvo
- Ulagati u djecu i mlade kao buduće nositelje aktivnog civilnoga društva kroz formalne i neformalne oblike obrazovanja o demokraciji, civilnom društvu, ljudskim pravima i održivom razvoju

Tema 5: Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su modeli i preduvjeti za postizanje tog cilja

Na koji način građani surađuju u lokalnim zajednicama i koji su preduvjeti da se to ostvari, bilo je riječi na okruglom stolu na temu Suradnja i sudjelovanje građana u lokalnim zajednicama - koji su modeli i preduvjeti za postizanje tog cilja. O toj temi razgovarali su predstavnici organizacija, koji su se složili da je potrebno zadovoljiti nekoliko preduvjeta kako bi građani zaista surađivali jedni s drugima, ali i s lokalnim zajednicama. To su: povjerenje u zajednici, i to na svim razinama, postojanje lokalnih lidera i to pojedinaca ili skupina i organizacija koje imaju ugled u zajednici i u koje članovi zajednice imaju povjerenje, aktivne organizacije civilnoga društva, zajednički cilj i interes te odabrana prikladna strategija uključivanja građana i ulaska u zajednicu koja uvažava specifične osobine zajednice. Građani moraju vidjeti i prepoznati vlastiti interes za sudjelovanje i povezivanje, a važna je i kooperativna lokalna uprava. Treba poraditi na aktivnosti mladih, a škole i druge javne ustanove moraju biti aktivni dionici u lokalnoj zajednici. Važni su osviješteni građani i oni koji poznaju svoja prava i obveze u životu zajednice te dobra komunikacija i razmjena informacija u zajednici.

Povezane zajednice doprinose razvoju zajedničkih problema

Bolje povezane zajednice, tj. zajednice u kojima ima više povjerenja između mještana i između građana i lokalnog, javnog sektora i civilnoga društva, aktivnije doprinose razvoju i rješavanju prepoznatih zajedničkih problema u zajednici. Svi sudionici ističu važnost sustava vrijednosti koji svatko donosi iz obitelji, ali na kojemu se tijekom obrazovanja treba nastaviti graditi kroz jačanje znanja i vještina o aktivnom građanstvu. Postojeće prakse i modele obrazovanja za odgovorno sudjelovanje u društvenim procesima sudionici opisuju uglavnom kao nepostojeće, tj. ako postoje primjeri programa obrazovanja, vezani su uz rijetke iskorake organizacija civilnoga društva. U najvećem broju zajednica sudionici ne mogu izdvojiti primjere koji mogu poslužiti kao poticaj i predložak za mlađe generacije, a to su volonterske akcije, zajedničko odlučivanje i diskusije o zajedničkom interesu.

Nedostatak lokalnih kapaciteta

Kada je riječ o zajedničkom interesu koji je nužan za povećanje sudjelovanja i suradnje u zajednici, vidljivo je kako nedostaju lokalni kapaciteti za kvalitetne procjene potreba u zajednicama kao i za povezivanje lokalnih resursa i to ljudskih, financijskih, materijalnih s lokalno prepoznatim potrebama. Istaknut je pozitivan primjer uključivanja vanjskih facilitatora u procese okupljanja i aktiviranja zajednice kroz program "Aktivni u zajednici" Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Nažalost, predstavnici udruga često navode izostanak podrške i razumijevanja lokalne uprave za aktivnosti OCD-a.

Iseljavanje i starenje populacije je veliki problem

Iseljavanje i starenje populacije jedan je od najvećih problema s kojima se suočavaju na lokalnoj razini, zbog čega je posljedično teško govoriti o povećanju sudjelovanja i suradnje u zajednicama: "Najkvalitetniji nam odlaze.", "Većina zaposlenih u našoj školi ne živi na području općine.", "Koga da okupljamo kad su nam kuće prazne?!"

Mjesna samouprava je mjesto okupljanja građana

Mjesna samouprava je mjesto okupljanja građana i njenog doprinosa aktivnijem uključivanju građana u procese odlučivanja u zajednici. Gradske četvrti i mjesni odbori postojeća su infrastruktura koja se ne koristi dovoljno ili se ne koristi uopće za aktiviranje građana te ni sami građani ne znaju na koji način mogu koristiti taj resurs. U zajednicama još uvijek nema dovoljno lokalne sposobnosti za izobrazbu građana o modelima suodlučivanja te postoji prostor za uključivanje vanjskih facilitatora i suradnih organizacija, ali ne kao dugoročno rješenje, već je potrebno raditi na jačanju lokalnih kapaciteta koji će osigurati održivost modela.

Modeli za postizanje suradnje građana

- sudionički, uključivi i transparentan međusektorski procesi planiranja/razvoja/odlučivanja u zajednici
- sustavno obrazovanje o aktivnom građanstvu, uključujući i programe cjeloživotnog obrazovanja usmjerene odraslima
- „rehabilitirati” ulogu mjesne samouprave kao facilitatora procesa uključivanja građana u procese planiranja i razvoja lokalnih zajednica
- suradnja između javnog sektora i civilnoga društva
- programi razvoja zajednice i izgradnje povjerenja u zajednici
- bottom-up pristup

Tema 6: Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva

Sudionici okruglog stola na temu Izazovi novog doba - migracije i izbjeglištvo: odgovor i uloga organizacija civilnoga društva, održanog u Vukovaru, složili su se kako je tema prilično zahtjevna, ali je rasprava bila dinamična pa su doneseni konkretni i jasni prijedlozi i preporuke. Prije svega, utvrđeno je pojmovno razlikovanje migracija kao procesa u društvu koji je potreban te je označen kao nužnost jer donosi promjene na bolje, uči nas toleranciji, različitosti, prihvaćanju drugih i razbijanju predrasuda i stereotipa, ali nudi i prostor za razvoj i njegovanje multikulturalizma. U Hrvatskoj su trenutno najviše zastupljene emigracije tj. odlazak lokalnoga radno-sposobnoga stanovništva u druge strane zemlje dok imigracije tj. doseljavanja osoba iz drugih zemalja, gotovo da i nema. Što se tiče teme izbjeglištva, ono opisano kao primoranost zbog životno ugrožene situacije u kojoj se osoba nalazi. Hrvatska, posebice sudionici okrugloga stola imali su osobna iskustva izbjeglištva tijekom agresije na Hrvatsku 1991. godine što je izazvalo empatiju i suosjećanje s izbjegličkim valom i krizama koje posljednjih godina zahvaćaju Europu.

Ipak, sudionici su ocijenili da smo kao EU zemalja još uvijek zatvoreno društvo koje nije dovoljno informirano o izbjegličkoj krizi.

Mediji imaju senzacionalistički pristup informacijama

Hrvatska nije dovoljno pripremljena jer se ne radi na osvještavanju građana i nema lokalnih strategija. Također, veliki utjecaj u pogledu nedovoljne informiranosti i plasiranja neprovjerenih informacija u Hrvatskoj imaju i mediji koji uživaju status nepovjerenja građana zbog prilično senzacionalističkih pristupa u „serviranju” informacija.

Uvođenje građanskog odgoja u škole

Uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja kao izborni predmet u svim osnovnim i srednjim školama u RH gdje bi se radilo i na predmetnim temama i odgoju za iste sa svim dobnim skupinama djece i mladih.

Provođenje javnih kampanja osvještavanja ljudi

Provođenje javnih kampanja osvještavanja kroz suradnju škola i OCD-ova na što kreativniji i lokalnim zajednicama u Hrvatskoj.

Napuštenu imovinu dijeliti izbjeglicama

Dodjela napuštene imovine u vlasništvu države i jedinica lokalne i regionalne samouprave za naseljavanje izbjeglica.

Jačanje volonterstva i građanskog aktivizma

Jačanje volonterstva i građanskog aktivizma u radu s izbjeglicama, susjedska i mentorska podrška te učenje hrvatskog jezika

Osnivanje Centara podrške izbjeglicama

Osnivanje Centara podrške izbjeglicama poput onih u Njemačkoj, Danskoj...

Programi za otvaranje radnih mjesta

Razvoj perspektivnih i kontinuiranih programa za otvaranje radnih mjesta, ali ne poput jednogodišnjih poticaja SOR-a za stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa ili projekata za dugotrajno nezaposlene žene kao što je program Zaželi, koji su vremenski ograničeni i ne rješavaju problem odlaska radno sposobnog stanovništva iz Hrvatske.

Tema 7: Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva

Sudionici na okruglom stolu na temu Klimatska pravda i organizacije civilnoga društva, održanog u Vukovaru raspravljali su o važnosti okoliša za zdrav i kvalitetan život. Sudionici su uglavnom izrazili svoju zainteresiranost za ovu temu iako se u svom radu izravno nisu njom bavili. Iznosili su svoja razmišljanja poput - „okoliš nam je važan za zdrav i kvalitetan život“, „bavim se poljoprivredom sa svojim korisnicima i nastojimo koristiti što manje pesticida“, „uživam još od djetinjstva boraviti u prirodi i stalo mi je da i moja djeca / unuci imaju takve uvjete“...

Sudionici okruglog stola bili su iznimno zainteresirani za navedenu temu te pokazali interes za učenjem o klimatskim promjenama kao i vještinama i načinima kako oni mogu pridonijeti u borbi protiv klimatskih promjena.

Klimatske promjene - uočeni problemi

Sudionici su rekli kako su uočili probleme suša ili poplava, olujna nevremena, ali i nepredvidljivih vremenskih uvjeta uzrokovanih poremećenom dinamikom vremena. Uočeno je kako nema prijelaznih razdoblja pa tako ljudi idu, kolokvijalno rečeno „iz kratkih rukava u zimske jakne“. Teško je prognozirati uvjete kada posijati povrće i žitarice, a pojavile su se i nove bolesti kod poljoprivrednih usjeva. Uz to, postoje problemi sa zdravljem kao posljedica nagle promjene godišnjih doba.

Povećati razinu znanja stanovništva

Neophodno je povećati razinu znanja kod stanovništva o uzrocima, posljedicama kao i rješenjima za ublažavanje klimatskih promjena.

Pratiti klimatske promjene

Potrebno je pratiti klimatske promjene na lokalnoj razini te predlagati mjere za ublažavanje i prilagodbu.

Izobrazba članova udruga o klimatskim promjenama

Potrebni su programi izobrazbe za predstavnike i članove zainteresiranih udruga o metodama zagovaranja i lobiranja na teme okoliša i klimatskih promjena.

Utjecati na političare

Treba povećati pritisak na političke predstavnike i utjecati na što povoljniji zakonodavni okvir za prijelaz na zelene tehnologije i smanjenje ispuštanja ugljičnog dioksida CO₂.

Poticati primjenu globalnih protokola

Na nacionalnoj i lokalnoj razini zagovarati i poticati primjenu EU i globalnih protokola čiji je potpisnik Hrvatska.

Tema 8: Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva

Društveno isključeni građani su oni koji ne mogu aktivno sudjelovati u uobičajenim aktivnostima zbog čimbenika koji su izvan njihove kontrole, a to su nezaposlenost, siromaštvo, invaliditet i diskriminacija. Ti čimbenici obuhvaćaju i nematerijalne i materijalne aspekte životnog standarda, složili su se predstavnici organizacija na okruglom stolu na temu. Kako društvena isključenost postaje društvena uključenost: odgovor civilnoga društva, održanog u Vukovaru.

Pod isključenim skupinama sudionici rasprave naveli su: žene žrtve nasilja, umirovljenike, posebno iz ruralnih krajeva, umirovljenike s malim mirovinama, djecu i mlade s poteškoćama u razvoju, udomljenu djecu i mlade, osobe s invaliditetom, ovisnike, prijestupnike i bivše prijestupnike, pretile osobe, roditelje bolesne djece, Rome, djecu i mlade pripadnike romske nacionalne manjine, nezaposlene, mlade u riziku, korisnike zajamčene minimalne naknade, siromašne, beskućnike, roditelje njegovatelje, psihički oboljele osobe, mlade školovane i nezaposlene osobe, mlade osobe koje izlaze iz sustava alternativne skrbi, jednoroditeljske obitelji te majke s četvero i više djece.

Nakon što su za svaku isključenu skupinu imali argument kako i zašto smatraju da je isključena sudionici su raspravljali o tome kako isključenost pretvoriti u uključenost.

Društveno uključivanje je proces koji pruža društveno isključenim osobama mogućnost sudjelovanja u društvenom, gospodarskom, kulturnom i političkom životu. Iz rasprave doneseni su sljedeći zaključci...

Društvenu isključenost pretvoriti u uključenost

Društvenu isključenost pretvoriti u uključenost na način da se pronalaze novi modeli uključivanja različitih isključenih skupina angažirajući ih za podršku drugim isključenim skupinama, primjerice mladi s mladima, žene s osobama treće životne dobi, dugotrajno nezaposlene osobe s osobama s invaliditetom.

Kreirati održive modele zapošljavanja

Kreirati održive modele zapošljavanja društveno isključenih skupina kroz društveno poduzetništvo. Poticati otvaranje zaštitnih radionica i zadruga u lokalnim zajednicama.

Akcije „građani građanima“

Poticati rad neformalnih skupina građana i građanki kreiranjem novih modela uključivanja „građani građanima“ kroz akcije kuhanja hrane za beskućnike, prikupljanja tople odjeće i obuču te razmjene odjeće i obuču.

Promovirati primjere dobre prakse

Promovirati primjere dobre prakse u lokalnim zajednicama putem dostupnih medija kako bi ostvarili utjecaj na zajednice s manje mogućnosti i potaknuli ih na aktivniji angažman u području uključivanja društveno isključenih skupina.

Poticati partnerstvo

Poticati partnerstvo različitih dionika u lokalnim zajednicama kako bi se postigao veći utjecaj.

Kako uključiti marginalizirane skupine u društvenu zajednicu?

Kako bi se isključene skupine uključile u društvenu zajednicu treba pripremati kvalitetne projekte i programe temeljene na potrebama zajednice te uključivati marginalizirane skupine tj. isključene skupine u provedbu projekata kako bi pružili pomoć i podršku drugim marginaliziranim skupinama. Takav je primjerice program *Zaželi* gdje žene iz teško zapošljivih skupina pomažu i pružaju podršku osobama treće životne dob. Osim toga, treba uključivati teško zapošljive osobe na tržište rada kroz društveno poduzetništvo, angažirati isključene skupine u volontiranje te razvijati volonterske programe za specifične skupine volontera sa smanjenim mogućnostima. Sudionici su istaknuli kako se treba umrežavati i zajednički utjecati na rješavanje problema isključenih skupina, razvijati programe podrške pomagačima kako bi mogli adekvatnije odgovoriti na rastuće potrebe u društvu i biti osnaženi za daljnji rad i postupanje te koristiti primjere dobre prakse udruga koje na lokalnim razinama provode aktivnosti promoviranjem u medijima. Uz sve navedeno potrebno je aktivirati centre potpore za razvoj socijalnih usluga u područjima gdje socijalne usluge nedostaju te raditi na utemeljenju Job clubova u zajednicama iz kojih mlade nezaposlene osobe iseljavaju, omogućavajući dostupnost informacija, dokvalifikacije, prekvalifikacije i mogućnost za stjecanje prvog radnog iskustva.

„Društveno uključivanje je proces koji pruža društveno isključenim osobama mogućnost sudjelovanja u društvenom, gospodarskom, kulturnom i političkom životu.”

Tema 9: Pogled iznutra: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje?

Predstavnici okupljenih organizacija razgovarali su na temu Pogled iznutra: Djeluju li organizacije civilnoga društva u Hrvatskoj sukladno svojoj misiji ili prilikama za financiranje? na okruglom stolu, održanom u Vukovaru. Složili su se kako su prednosti civilnoga društva vidljive kroz mogućnost rješavanja pojedinih problema te rezultiraju u kraćem roku nego što je to u javnom sektoru. Rad je zasnovan na odgovornosti svakog pojedinca te je moguće više mobilnosti, timskog rada, vidljiva je sposobnost ljudi iz civilnoga društva da prenose vještine i potiču aktivizam. Civilno društvo osluškuje potrebe u zajednici i ima sposobnost artikulirati potrebe i probleme prema institucijama i razinama na kojima se trebaju donositi odluke i provoditi programi.

Nedostaci djelovanja kroz civilno društvo su kratkoročno financiranje, nedovoljna povezanost u lokalnim zajednicama i nedovoljna komunikacijska povezanost s jedne strane s pojedinim mrežama ili savezima, a s druge strane i sa provedbenim tijelima.

Organizacije civilnoga društva djeluju sukladno svojoj misiji, ali su ponekad prinuđene izaći iz okvira svoga osnovnog djelovanja kako bi osigurale opstanak organizacije. Rijetkost je da potpuno izađu iz područja koja nisu obuhvaćena misijom.

Nedostatak medijske promocije civilnoga društva

U zadnje vrijeme javlja se problem nedovoljnog broja osoba za provedbu dugoročnih projekata. Kod civilnoga društva manjka medijske promocije kako bi rad i aktivnosti bili vidljiviji široj javnosti. Jednim dijelom razlog tome je manjak osoba koje djeluju unutar civilnoga društva, a drugim dijelom je politika medija koja nije usmjerena na djelovanje civilnoga društva već na djelovanje političkih organizacija i isticanje negativnih učinaka u društvu.

Redovita međusektorska komunikacija

Za kvalitetno djelovanje u zajednici potrebna je redovita komunikacija među sektorima, dodatni angažman stručnjaka za pojedina područja te partnerstva koja uključuju djelovanje svih i koja osiguravaju prije svega kvalitetan rad.

U radu udruga važan je projektni pristup

Uzimajući u obzir gore navedene činjenice događa se da organizacije civilnoga društva radi opstanka i mogućnosti trajnijeg djelovanja krenu u financiranje projekata koji nisu u bližem fokusu njihovog rada što ponekad umanju kvalitetu djelovanja, ali ponekad donese i bolje rezultate od očekivanog. Svakako da je projektni pristup značajan u radu udruga čime se stječu brojne vještine, osposobljavaju novi ljudski resursi te postižu rezultati koji u konačnici donose poboljšanje kvalitete života u zajednicama.

Napraviti pozitivne iskorake u raspisivanju natječaja

Organizacije ponekad nisu u mogućnosti čekati natječeaje koji se odnose na njihovo

uže područje djelovanja što je također razlog za povremene iskorake kada je u pitanju namicanje sredstava i financiranje udruge. Praksa je pokazala da kreiranje natječajâ i smjernica za pojedine natjeçaje nisu usklađeni s potrebama na terenu, a rokovi raspisivanja nisu dosljedni početnoj objavi. Kod raspisanih natjeçaja događa se da kriteriji nisu dovoljno pojašnjeni, a odgovori koji se dobiju za vrijeme otvorenog natjeçaja ne daju dovoljno pojašnjenja. Pozitivan primjer kvalitetne komunikacije u razdoblju pripreme i provedbi projekta su Agencija za mobilnosti i programe EU i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.

Promocija projekata civilnoga društva

Promocija projekata, programa i aktivnosti su poželjne kako bi se smanjile predrasude i neznanje o provedenim aktivnostima.

Koristiti projektnu logiku

Promišljati projektno, koristiti projektnu logiku i raditi na obrazovanju djece i odraslih.

Partnerstvo OCD-a s javnim i gospodarskim sektorom

Stvarati partnerstva i suradnje s predstavnicima javnog i gospodarskog sektora kako bi se djelovalo u skladu s misijom organizacije.

Dvosmjerni protok informacija

Stvarati dvosmjerno mogućnosti za protok informacija tijelu koje raspisuje natjeçaje i korisniku toga natjeçaja.

Koristiti primjere dobre prakse

Koristiti primjere dobre prakse i po tom modelu pripremati nove natjeçaje.

Tema 10: Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost Europske unije pogled iz budućnosti

„Organizacije civilnoga društva djeluju sukladno svojoj misiji, ali su ponekad prinuđene izaći iz okvira svoga osnovnog djelovanja kako bi osigurale opstanak organizacije.”

Sudionici okruglog stola na temu Civilno društvo u Hrvatskoj 2030. i budućnost Europske unije - pogled iz budućnosti utvrdili su značenje i ulogu organizacija civilnoga društva. S obzirom na različita djelovanja organizacija civilnoga društva čiji su predstavnici sudjelovali u raspravi, razumijevanje civilnoga društva je bilo različito. Sudionici su detektirali probleme i izazove današnjice društva i organizacija civilnoga društva, razgovarali o (ne) funkcioniranju demokracije i nedostatku političke kulture građana i građanki.

Odgojno-obrazovni sustav temelj je usvajanja demokratskih vrijednosti

Sudionici su istaknuli kako hrvatski odgojno-obrazovni sustav ne ostavlja dovoljno prostora za razvijanje demokratskih vrijednosti kod djece i mladih te upravo zbog toga nedostaje aktivnih sudionika civilnoga društva. Isto tako, organizacije civilnoga društva trebale bi biti korektiv i partner sustava.

Građani su pasivni

Nedostaje odgovornosti kod građana, a koja je početna pozicija za aktivno sudjelovanje u društvu. Pasivnost, nepoznavanje demokratskih postupaka, nedostatak političke kulture neki su od problema današnjeg civilnoga društva, najčešće i strah kao glavna kočnica za djelovanje unutar društva. Strah od neznanja, neuspjeha i strah od političke podobnosti koja je najčešći uzrok nepovjerenja u sustav. Osim toga, veliki problem je i odlazak i mladih ljudi koji bi 2030. godine trebali biti nositelji civilnoga društva, a postavilo se pitanje „Tko će biti aktivan 2030. godine?”.

Organizacije civilnoga društva i javno mnijenje

Velik je utjecaj medija na oblikovanje mnijenja o organizacijama civilnoga društva koje u posljednje vrijeme nemaju dovoljnu razinu pozitivne reputacije u javno medijskom prostoru s obzirom na novonastale udruge i frakcije civilnoga društva koje svojim djelovanjem ugrožavaju neka od osnovnih ljudskih prava i demokratskih vrijednosti koje su temelj za funkcioniranje demokratskog društva općenito.

Građani se ne osjećaju građanima EU-a

Građani nemaju povjerenja u javne institucije i u njihovo funkcioniranje, a sve češća pojava korupcije u svim segmentima društva koja ima izravan utjecaj na funkcioniranje organizacija civilnoga društva netransparentnost postupaka, odluka i dokumenata koji se tiču civilnoga društva. Kada govorimo o europskom kontekstu, sudionici su istaknuli kako nedovoljno poznaju funkcioniranje sustava unutar Europske unije, a na pitanje „Osjećaju li se kao građani/ke Europske unije?” odgovorili su „Ne”.

Dodatna izobrazba za razvijanje političke kulture

Potrebna je dodatna izobrazba za razvijanje političke kulture kroz odgojno-obrazovni sustav, primjerice Građanski odgoj i obrazovanje kao platforme za razvijanje demokratskih vrijednosti djece i mladih.

Dodatna izobrazba o pojavama unutar europskog konteksta

Potrebna dodatna izobrazba i informiranje o mogućnostima i pojavama unutar europskog konteksta

Dodatna izobrazba za institucionalne podrške

Potrebna dodatna ulaganja u institucionalne podrške organizacijama civilnoga društva s ciljem stabiliziranja njihovog djelovanja u budućnosti

Dodatna procjena potreba unutar lokalnih zajednicama

Potrebna dodatna procjena potreba unutar lokalnih zajednica za pružanje cjelovite podrške u različitim područjima djelovanja, primjerice socijalne usluge, odgoj i obrazovanje, djeca, mladih i osobe treće dobi.

Oснаživanje mladih

Oснаživanje mladih za razvijanje novih inicijativa i akcija u zajednici. Hrvatski odgojno-obrazovni sustav ne ostavlja dovoljno prostora za razvijanje demokratskih vrijednosti, a upravo zbog toga nedostaje aktivnih sudionika civilnoga društva.

VUKOVAR, 25. i 26. listopada 2018.

Popis moderatora na regionalnim obilježavanjima 15 godina rada
Nacionalne zaklade u Opatiji, Šibeniku, Varaždinu i Vukovaru

OPATIJA:

1. DAVOR MIŠKOVIĆ
2. DIANA KOVAČIĆ
3. HANA GALOGAŽA LANČA
4. HELENA TRAUB
5. IVAN CEROVAC
6. IGOR BAJOK
7. MAJA URŠIĆ STARAJ
8. NEVEN ŠANTIĆ
9. RENATA KIRŠIĆ
10. ZVIJEZDANA SCHULZ VUGRIN

ŠIBENIK:

1. ALEKSANDRA JANJIĆ
2. ANA CVJETKOVIĆ
3. ANJA MARKOVIĆ
4. DRAGO LELAS
5. ĐORDANA BARBARIĆ
6. MARTIN MRŠA
7. MIRJANA KUČER
8. NIVES IVELJA
9. SLOBODAN ŠKOPELJA
10. SNJEŽANKA JADRIJEVIĆ

VARAŽDIN:

1. ANDREA VUKOVIĆ BULJAN
2. BIANKA LOGOŽAR
3. DARKO CIGLAR
4. HRVOJE KOVAČ
5. MARGARETA MIHALIĆ
6. MARIJA BREBRIĆ
7. MIRELA DESPOTOVIĆ
8. RENATA KUBIK
9. RENATA POCEDULIĆ
10. SAŠA LONČARIĆ

VUKOVAR:

1. DIANA ANTUNOVIĆ LAZIĆ
2. IRENA MIKULIĆ
3. IVANA ŠIBALIĆ
4. JASMIN SADIKOVIĆ
5. JELENA GORDANA ZLOIĆ
6. MIRA ANIĆ
7. MIRELA ALAGIĆ
8. MIRNA ŠMIT
9. NIKOLETA POLJAK
10. SONJA VUKOVIĆ

